

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 28. MAJA 1981

ŠTEVILKA: 20 • LETO: XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA — RAZREDNO REVOLUCIONARNI INSTRUMENT DELAVCEV

Uresničevanje samoupravne delavske kontrole je eden pomembnih vzvodov o uresničevanju vladajočega položaja delavskega razreda. Dosedanji uspehi kažejo, da bo potrebna širša družbena in politična akcija za popolnejše uresničevanje samoupravne delavske kontrole. Osnovna naloga in vsebina samoupravne delavske kontrole je, da deluje preventivno, da bi preprečila kršenje samoupravnih pravic delavcev, družbene lastnine in samoupravljanja. Delo samoupravne delavske kontrole mora biti odprto in dostopno vsem delavcem, da bi imel lahko vsak delavec vpogled v celotno delo in poslovanje v temeljni organizaciji in drugih oblikah združenega dela in sredstev.

Zvezni zbor skupščine SFRJ je na seji 18. marca 1981 obravnaval gradivo Nekateri vprašanja in problemi uresničevanja določb zakona o združenem delu o samoupravnih delavski kontroli, ki ga je pripravila komisija skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu.

Na podlagi tega gradiva in poročil, ki so jih zveznemu zboru o obravnavi tega gradiva poslali njegovi odbori: odbor za družbenopolitične odnose, odbor za delo, zdravstvo in socialno politiko in odbor za notranjo politiko, kot tudi na podlagi razprave, je zvezni zbor na seji 22. aprila ugotovil:

1. Samoupravna delavska kontrola je razredno revolucionarni instru-

vornosti delavcev v združenem delu in vseh socialističnih samoupravnih odnosov.

S samoupravno delavsko kontrolo delavci sami varujejo svoje samoupravne pravice in socialistično samoupravljanje. Samoupravna delavska kontrola je eden pomembnih vzvodov pri uresničevanju vladajočega položaja delavskega razreda. Samoupravna delavska kontrola je sestavni del družbene samozaščite v

(Nadaljevanje na 8. strani)

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V PRVEM ČETRTLETJU 1981

Z letom 1981 stopamo v novo srednjeročno obdobje, ki je na področju financiranja skupnih in splošnih družbenih potreb prineslo nekaj sprememb. Koncem leta 1980 smo razpravljali o predlogih samoupravnih sporazumov o združevanju sredstev za različna področja zadovoljevanja družbenih potreb za obdobje 1981—85. Del teh sporazumov je bilo že dokončno izoblikovanih in podpisanih, nekatere samoupravne interesne skupnosti pa še niso konkretno opredelile osnove in merila za združevanje sredstev potrebnih za uresničevanje svojih razvojnih programov.

Če letošnje prvo četrtletje primerjamo z lanskim, ugotovimo, da se je pri marsikateri družbeni obveznosti spremenila tako osnova za izračun, kakor tudi vir, iz katerega se financira. V prvih treh mesecih so družbene obveznosti Železarne znašale 185,9 milijonov dinarjev, kar je 23% več kot leto poprej. Pri tem so najbolj porasli tisti prispevki, ki se pokrivajo iz dohodka. V letošnjih prvih treh mesecih so namreč znašali skoraj 90 milijonov dinarjev, kar je 206% več kot v enakem obdobju lani. Prispevki, ki se krijejo iz osebnega dohodka se v sumi niso povečali, manj kot lani pa smo izločili za tiste obveznosti, ki imajo vir v naši akumulaciji, to je v doseženem čistem dohodku oziroma v lastnih sredstvih ustvarjenih že v preteklih letih.

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 7. strani)

PRIPRAVE NA IZGRADNJO ELEKTROJEKLARNE 2 TEČEJO PO PROGRAMU

Priprave na pričetek izgradnje elektrojeklarne 2 tečejo v okviru aktivnosti, ki so predvidene v mrežnem planu. Le-ta je zaradi kasnitev posameznih aktivnosti že drugič korigiran. Prvotni terminski plan je predvideval pričetek gradnje konec leta 1980, medtem ko po zadnjem mrežnem planu predvidevamo pričetek gradnje konec leta 1981. Da bi realizirali ta korigiran program, je potrebno pospešiti nekatere aktivnosti in nadaljevati vse ostale, ki tečejo v okviru planiranih terminov.

Glavni zaostanek nastaja na področju financiranja. Izdelan je investicijski program, ki temelji na cenah decembra 1980 in predvidenih podražitvah do konca izgradnje, to je do leta 1984. V tem investicijskem

programu je opredeljena tudi finančna konstrukcija, ki poleg lastnih sredstev zajema tudi sredstva sovlagaleteljev in kredite domačih in tujih bank. Celotna finančna konstrukci-

(Nadaljevanje na 2. strani)

TEKMOVANJE KOVINARJEV OBČINE JESENICE

Leta 1977 je bil na konferenci sindikata delavcev industrije in rudarstva v Zagrebu proglašen 10. oktober kot dan kovinarjev Jugoslavije. Tega dne leta 1910 se je tovariš Tito včlanil v sindikat kovinarjev delavcev Hrvatske in Slovenije. V okviru praznovanja tega dne bo v oktobru letos organizirano že peto delovno tekmovanje kovinarjev Jugoslavije v Črni gori. Tekmovanje je velika afirmacija kovinarskih poklicev, hkrati pa bomo odslej vsako leto počastili tudi spomin na tovariša Tita.

Proizvodno-delovno tekmovanje predstavlja eno od najuspešnejših sredstev in poti za doseganje visokih rezultatov na področju produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti proizvodnje.

Osnovni cilj in smisel tekmovanja je:

- spodbujati delo in nosilce dela,
- omogočati optimalno izkoriščanje sredstev dela,
- pospešiti izobraževanje in usposabljanje,
- ustvarjati tekmovalno vzdušje za izboljšanje odnosa do dela,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Strinjam se, saj naši ljudje upravičeno ocenjujejo dejavnost in revolucionarnost zveze komunistov predvsem po skrbi za človeka, po urejanju teh na videz drobnih problemov. In zato moramo na vse to bolj paziti. Mislim, da lahko tako ravnamo, da skrb za človeka, posameznika, nenehno povečujemo, da nam človek postane v vseh pogledih prvi in najpomembnejši. Zveza komunistov se mora odločneje borovati proti malomeščanski psihologiji potrošniške družbe, ki odtuja, dehumanizira in razvrednoti človeka in močno škoduje zvezi komunistov ter razvoju naše samoupravne družbe; to se je razpaslo, zlasti po mestih.

Tovariš Tito v pogovoru z novinarko Vjesnika, februarja 1976

ČLOVEKOVE OSEBNE LASTNOSTI LAHKO POSPEŠUJEJO, PA TUDI ZAVIRAJO RAZVOJ

Večkrat se na seminarjih za delegate, samoupravljalce, kulturne animatorje, mladinske aktiviste in druge slišijo pripombe udeležencev, da bi se takih seminarjev morali udeleževati tudi vodstveni in vodilni kadri, kajti največkrat ravno pri teh delavcih naletijo na ovire in odpore pri uveljavljanju na seminarjih spoznanj in uveljavljanju vsebin in oblik dela. Podobno so ugotavljali tudi udeleženci razprave o inventivnem delu, ustvarjalnosti in iznajdljivosti, ko so poudarjali, da je povsod tam, kjer je vodja TOZD aktivno in prizadeto prisoten pri tem delu, inventivno-ustvarjalna aktivnost razvita.

Vse to vsekakor dokazuje, da lastnosti osebnosti, odnos osebnosti do inventivno-raziskovalnega dela, do delegatskega sistema, kulturno ustvarjalnega in poustvarjalnega dela in podobno, lahko te dejavnosti pospešujejo ali zavirajo. Ta pospeševalni ali zaviralni vpliv pa je seveda toliko večji, kolikor pomembnejša je družbena vloga, ki jo posamezniki opravljajo. To se pravi, čim odgovornejšo mesto ima neka osebnost v družbi, toliko več ima možnost, da dogajanju da osebo fiziognomijo, da na dogajanje vpliva pospeševalno ali zaviralno, ali da dogajanju, ocenjevanju in podobno da svoj subjektivni prizvok, ki je največkrat povezan s simpatijo ali antipatijo do dogajanja, dejavnosti, človeka in podobno.

Seveda je jasno, da človek lahko s svojim delom, odnosom, obnašanjem in podobno zavira razvoj, ne more pa ga bistveno spremeniti. Uvodne ugotovitve bi morale imeti vedno pred očmi, kadar iščemo vzroke, zakaj se nekatere dejavnosti ne razvijajo tako, kot smo jih opredelili v našem socialističnem in samoupravnem razvojnem konceptu. Zaradi pomena osebnosti pri opravljanju najodgovornejših nalog in funkcij smo njene kvalitete zelo natančno opredelili v družbenem dogovoru o uresničevanju kadrovske politike v občini Jesenice, h kateremu so pristopile tudi vse temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti naše železarne. V njem je poudarjeno:

»Pri izbiri kandidatov za opravljanje del in nalog individualnega poslovnega organa oziroma člana kolegijskega poslovnega organa in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi bomo udeleženci dogovora celovito vrednotili:

- strokovno usposobljenost,
- da s svojim delom izpričujejo svojo opredeljenost za socializem,

— ustvarjalno razvijajo socialistične samoupravne družbeno-ekonomske odnose na podlagi ustav in zakona o združenem delu in poglobljajo odločujoči vpliv delavskega razreda v družbi,

— uveljavljajo pridobitve NOB in socialistične revolucije in koncept splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, krepijo bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti ter politiko miroljubne koeksistence in enakopravnega sodelovanja držav in narodov,

— dokazujejo svojo sposobnost in znanje ter ustvarjalno zavzetost pri graditvi socialističnega samoupravnega sistema, pri kolektivnem delu in kolektivnem vodenju in da se zavedajo odgovornosti za opravljanje svojih nalog, da so zgledni in uspešni delavci v svojem delovnem in življenjskem okolju, kjer uživajo ugled in zaupanje,

— odgovorno izpolnjujejo sprejete delovne in družbene naloge.

Kljub temu, da imamo v Železarni nekaj desetnih kadrov, ki bi morali imeti našete kvalitete, njihove ustvarjalne zavzetosti na vseh področjih, ki jih družbeni dogovor navaja, ni občutiti. Še več, mnogi med njimi se niti ne zavedajo, da s svojim neopredeljenim odnosom ali zaradi svoje osebne nezainteresiranosti za inventivno-raziskovalno dejavnost, izobraževanje, kulturo in podobno prizadevanja na teh področjih celo zavirajo, namesto da bi jih glede na svojo družbeno vlogo, ki jo opravljajo, pospeševali, spodbujali. Ni nujno, da so inovatorji, da so kulturni animatorji, toda nujno je, da imajo do vsega tega aktiven odnos, kajti že samo s tem bodo zadeve pospeševali. Enake ugotovitve bi lahko navajali za razvoj socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in druga področja.

Vsega tega, poleg drugih problemov in zavor, ne bi smeli zanemarjati, kadar iščemo vzroke, zakaj nam stvari ne gredo, kot bi morale.

OSNUTEK RESOLUCIJE ZA III. KONGRES SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE V RAZPRAVI

Z razpravo o osnutku resolucije za tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo od 16. do 18. junija in z regijskimi posveti z delegati za kongres priprave na kongres prehajajo v zaključno fazo, ki pa je za potek kongresa izredno pomembna. Razprave o osnutku resolucije morajo biti tako zastavljene, da bodo čim bolj ustvarjalno pripomogle k kar najbolj prodornemu oblikovanju resolucije in ki bodo pripomogle k hitrejšemu napredku pri razvijanju socialističnih družbeno-ekonomskih odnosov.

Koordinacijski odbor Slovenije za pripravo tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije poziva vse organizacije združenega dela, družbenopolitične organizacije in skupnosti na vseh ravneh k ustvarjalni in konkretni razpravi. V akcijskem načrtu odbor poudarja, naj bodo razprave pripravljene tako, da se bodo udeleženci na podlagi lastne aktivnosti v pripravah na kongres in na podlagi ocene samoupravne organiziranosti ter uveljavljanja družbeno-ekonomskih odnosov v delegatskem sistemu podrobno in konkretno opredelili tako za nadaljnjo lastno aktivnost kot do osnutka resolucije. Razprava o osnutku resolucije mora omogočiti, da bo — upoštevaše sedanji družbenoeko-

nomski položaj delavcev, izražena polna podpora sprejetim rešitvam za nadaljnji razvoj samoupravljanja.

ANTON MIKLIČ — NOVI PREDSEDNIK DS ŽELEZARNE

Na konstituantni seji delavskega sveta Železarne v novem mandatsnem obdobju, ki je bila 21. maja, so za predsednika delavskega sveta delovne organizacije Železarne Jesenice v novem mandatsnem obdobju izvolili ANOTNA MIKLIČA, za podpredsednika pa VINKA ROTARJA.

Poleg izvolitve vodstva novega delavskega sveta in izvršnih organov, so na seji obravnavali tudi poslovno poročilo za prvo tromesečje in sprejeli predlog ukrepov za izboljšanje tehnološke in delovne discipline ter obravnavali več drugih zadev.

Podrobno poročilo iz seje lahko preberete na šesti strani Železarja.

ZASEDANJE SKUPŠČINE SIS ZA NAFTO IN PLIN SRS

Redna seja skupščine samoupravnih interesov skupnosti za nafto in plin SR Slovenije je bila v torek, 26. maja v Ljubljani. Delegata iz Železarn SRS sta s svojo udeležbo še rešila sklepčnost, saj je bila udeležba komaj 51 odstotka. Ker ima ta skupnost razmeroma močno strokovno službo, delegati dobimo za seje obsežno gradivo pravočasno pred sejo.

Tokrat je bilo na seji dokončno odločeno, da se odstopi od izgradnje nove rafinerije nafte v Lendavi. Čeprav je nekaj že narejenega in oprema prihaja, strokovnjaki ugotavljajo, da imamo v Jugoslaviji in Sloveniji dovolj kapacitet za predelavo surove nafte. To je velika investicijska napaka prejšnjega srednjeročnega obdobja in grenka izkušnja za naftne delavce v Lendavi, pa tudi za naše planerje.

Na seji so odgovorni za prodajo nafte in derivatov veliko govorili o uvedbi bencinskega dinarja. Mislim, da ni potrebno posebej razlagati, da se s tem sega v žep porabnikov. Trdijo, da je uvedba bencinskega dinarja nujna. To bo tudi izhod za finančno sanacijo izgradnje slovenskega plinovoda.

Vsi delegati smo soglasno glasovali za program naložb v tem srednjeročnem obdobju 1981–1985. Prednost se daje geološkim raziskavam in iskanju novih virov nafte in plina. V informacijo navajam, da samo ena vrtna do globine 3.000 do 4.000 metrov stane 250 milijonov dinarjev.

Med prioritarnimi nalogami je tudi kreditiranje izgradnje rezervuarjev in plinovoda za pridobitev zemeljskega plina iz Alžira. Srednjeročno in dolgoročno gledano je to zelo pametna naložba.

Sprejeli smo predlog energetske bilance za leto 1981. Oskrba naše železarnice z mazutom in zemeljskim plinom je bila letos oziroma doslej zadovoljiva. Kljub splošnemu pomanjkanju in primanjkljaju goriv računamo, da bomo v železarni tako oskrbljeni do konca leta.

Delegati smo na seji ponovno ugotovili, da porabniki premalo naredimo za racionalnejšo porabo energije. To velja tudi za našo železarno. Veliko govorimo kaj bomo storili, ostane pa bolj ali manj le pri besedah.

Na tej seji sem ponovno ugotovil, da smo delegati porabnikov predvsem glasovalni stroj, da zglasujemo za programe in sklepe, ki omogočajo

proizvajalcem in distributerjem nafte in plina mirnejše poslovanje.

Sprejeli smo tudi finančni načrt za delo strokovne službe in poslovanje v letu 1981. Sredstva za osebne dohodke so povečali za 20 %, v celoti pa je finančni načrt večji za 22 %, v primerjavi s preteklim letom.

Na seji so nam razdelili osnutek zakona o energetskem gospodarstvu, ki ima 89 členov in obsega 42 strani. Na hitro sem ga preletel in moja prva ocena je – zopet eden od primerov prave inflacije samoupravnega besedičenja. Upajmo, da bo osnutek v javni in široki strokovni razpravi ustrezno izboljššan.

Ob tem kratkem sporočilu iz seje interesne skupnosti za nafto in plin bi rad spomnil še na nekaj primerov malomarnosti, ki v železarni po nepotrebnem povečujejo porabo vseh vrst energij, s čimer povečujemo stroške proizvodnje.

1. Neupravičeno visok prebitek kisika v kurjih.

2. Previsoke temperature dimnih plinov zaradi slabega izkoriščanja toplote dimnih plinov.

3. Prenizke temperature hladilnih vod. Do 40 stopinj se vodni kamen bistveno ne izloča. Dejanske iztopne temperature so 20 ali manj stopinj.

4. Slabe in površno izdelane izolacije na parovodih, vročevodih in ogrevnih peh.

5. Netesnost na cevovodih energetskih medijev.

6. Preveliko število (toplotno neracionalno) toplotnih izmenjevalcev in boilerjev.

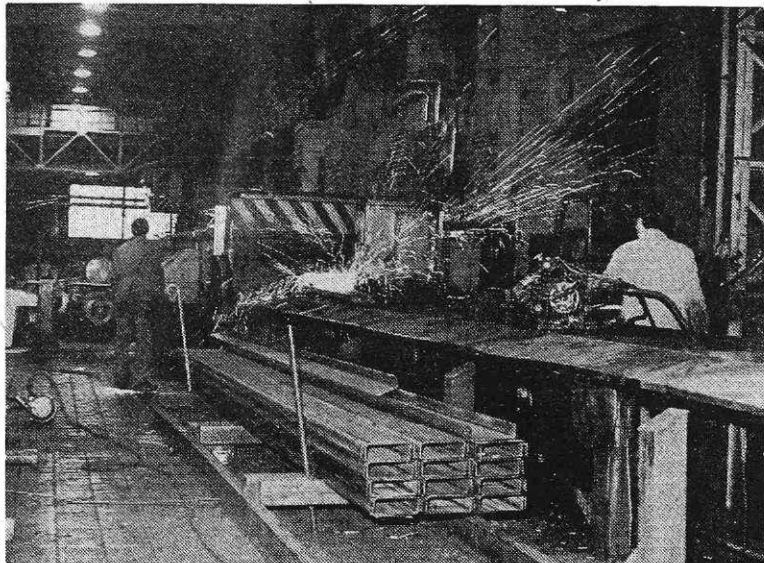
7. Normalno ogrevamo pisarniške in delavniške prostore tudi ob sobotah in nedeljah, ko ne delamo v njih.

8. Razkošje pri razsvetljavi. Za delo na enem delovnem mestu je razsvetljena cela hala.

9. Preveliko trenje na strojih zaradi slabega mazanja.

10. Po nepotrebnem večkratno ogrevanje jekla v ogrevnih peh.

vaš delegat v SINAP
Miroslav Noč

V profilarni Javornik (Foto I. Kučina)

TEKMOVANJE KOVINARJEV OBČINE JESENICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

– povezovati in pri istem delu angažirati neposredne proizvajalce in strokovnjake,

– omogočati medsebojno zblizanje, spoznavanje in izmenjavo izkušenj.

Tekmovanje je organizirano postopno. Tekmovalci, ki zasedajo vidnejša mesta na posameznih tekmovanjih, imajo pravico udeležbe na višji stopnji.

V železarni Jesenice smo že štirikrat organizirali interno tekmovanje v okviru delovne organizacije, letos pa smo se odločili, da to tekmovanje razširimo tudi na delavce drugih organizacij združenega dela na območju občine. S tem bomo popestrili tekmovanje in še bolj dvignili kvalitetni nivo tekmovalec.

Najboljši v posameznih panogah imajo pravico do nastopa na republiškem tekmovanju, ki so bila do

sedaj organizirana v naslednjih krajih:

– prvo v Novi Gorici 1977; Vozila Gorica, ISKRA Avtomehanika;

– drugo v Ljubljani – 1978; ZPS TZ Litostroj in TAM Maribor;

– tretje v Celju – 1979; šolski kovinarsko-metalurški center Celje in Unior Zreče;

– četrto v Ljubljani – 1980; ZPS TZ Litostroj.

V letu 1980 je bilo v Sloveniji v tekmovanje vključenih 5.000 delavcev tekmovalec in 800 strokovnjakov, ki so sodelovali pri pripravah in izvedbah tekmovanj.

V železarni je tekmovalo v lanskem letu 80 delavcev v desetih strokah. Letos smo razširili tekmovalni program še na strojne ključavničarje in avtomehanike Diesel. Ker bomo v tekmovanje vključili tudi delavce drugih organizacij združenega dela v občini, pričakujemo še bolj masovno udeležbo. Tekmovalci, ki bodo zasedli prva mesta, pa nas bodo dostojno zastopali na tekmovanjih višje stopnje.

Tekmovalni odbor

Stafetna palica v čvrstih rokah graničarja, ko je bila na poti skozi Jesenice (Foto Ivo Gregori)

PORTRET SODELAVCA

PAVEL VIDERGAR je prvi topilec na Lectromelt elektro peči. Že osemnajst let je v jeklarni, kakih petnajst let pa je od tega, kar je obiskoval šolo za topilce. »Takrat je bilo precej težko. Delali smo vseh sedem dni v tednu, potem pa še šola. Vsak dan razen sobote in nedelje dopoldne na šifto v martinarni, popoldne v šoli. Potem pa še vožnja domov na Bled, pa učenje in naloge,« se spominja Pavel tistih časov.

Doma je iz Litije. Pred 28 leti je prišel v Železarno. Najprej je delal v valjarni debele pločevine, kakšnih deset let in ker so se mu tam zdeli osebni dohodki premajhni, je prišel v martinarno. »Če si že osem ur v službi, potem je bolje, če več zaslužiš, čeprav je delo težje.« Petnajst let je že topilec in v tolikih letih se nabere kar dosti izkušenj, saj so skoraj vsak dan kakšne težave,« pravi. Izkušnje pa so pri njegovem delu zares potrebne. Od njega je v veliki meri odvisen uspeh šarže. To je težko in odgovorno delo in zato najbrž tudi ni naključje, da je topilec nekakšen simbol jeklarjev. Podoba topilca ob odprti peči nam je tudi dobro znana iz mnogih fotografskih posnetkov in slikarskih platen. Dobro mora poznati peč kot agregat, pa tudi njen stroj, obzidavo in podobno. Vodi vso tehnologijo pri izdelavi šarže. Zraven mora biti pri zakladanju peči. Zaklada jo sicer žerjavovodja, toda treba mu je pokazati, s čim naj jo založi. Tudi topljenje vodi. Tu je treba paziti na temperaturo, da se stene peči ne prežgejo in pravočasno zmanjšati jakost električnega toka. Pomembno je tudi, kako bo vpihoval kisik v peč, da bo oksidacija pravilno potekala. Pri rafinaciji pa mora paziti, da se v zadostni meri odstrani žveplo in fosfor. »Drugi elementi pa se ne da odstraniti,« mi razloži. »Krom gre delno v žlindro, baker, kositer in nekateri drugi elementi pa ostanejo.

Tega še nihče ne zna odstraniti in mi tudi ne.«

Vsako napako pri izdelavi šarže najprej opazi on, ker je neprestano pri peči. »Do tega dela je treba imeti tudi veselje,« pravi, »drugače je boljše, da greš delat kaj drugega. Delo je precej zapleteno in včasih pride do težav. Zlomijo se elektrode ali pa se prežgejo stene peči, tako da postanejo rdeče. Takrat je treba s posebnim strojem, kar med obratovanjem, vbrizgati maso, s katero se zadelajo stene peči. Pridejo trenutki, ko moraš dobro premisliti, kaj boš ukrenil in takrat je vse odvisno od topilca-šmelcarja. Od začetka do konca dnine moraš biti pri peči v vročini, prahu, ropotu, na prepihu... Še slabše je pozimi, od spredaj te peče, v hrbet pa ti piha.«

Šmelcal je že, kot pravi, na vseh treh elektro peh, sedaj pa je že nekaj časa na Lectromelt peči. V to peč se zaklada kakih 76 ton grodja, starega železa, legur, apna. Vlijejo pa potem okrog 73 ton jekla. Včasih nekaj več, drugič manj. Ta količina je precej odvisna tudi od starega železa. »Če je rena kvalitetna, potem je manj odpada. Včasih pa rena ni najboljše sortirana in tam najdeš marsikaj. Včasih nam v reno zmečajo tudi krom in potem ne moreš narediti tiste kvalitete, ki bi jo rad. Delamo največ dinamno jekla in če je v reni preveč bakra, kositra ali kroma, je težko delati. Prav zaradi nečiste rene nam včasih ne uspe narediti dinamno kvalitete in potem naredimo kaj drugega. Toda sedaj še gre, ko je dopustna meja nezahvalnih elementov v jeklu nekoliko zvišana. Teže je bilo včasih. Kakšnih drugih posebnih težav nimamo, mogoče le to, da bi se vzdrževanju moralo posvetiti več pozornosti. Zato nista kriva ključavničar ali električar. Delov ni in tudi organizacija vzdrževanja ni najboljše.

Včasih je bilo pri peči veliko več fizičnega dela. Žlindro so posnemali ročno in legure so zakladali v peč z lopato. To je danes mehanizirano, dobro pa se še spominja tistih časov. »Po deset ton legur in apna smo trije zmetali v peč z lopato v enem šifto. Bilo je zelo vroče, saj je bilo treba delati čisto pri vratih peči, ker so legure zelo težke. Če bi bil slaboten ali če ne bi dovolj pazil na prehrano, ne bi dolgo zdržal pri tem delu.«

PRIPRAVE NA IZGRADNJO ELEKTROJEKLARNE 2

(Nadaljevanje s 1. strani)

ja naj bi se vključevala v program finansiranja modernizacije SOZD Slovenske železarnice, zato tudi teče enotna akcija za izdelavo in podpisovanje samoupravnih sporazumov s sovlagatelji, kakor tudi za združevanje bančnih sredstev. Pri realizaciji teh aktivnosti so prisotni delavci železarnice Jesenice in SOZD Slovenske železarnice, vključno z delavci združene ljubljanske banke in temeljnih bank.

Po terminskem planu bi že morale biti izvedene aktivnosti, kot so: izdelava samoupravnega sporazuma o urejanju poslovnih razmerij med SOZD SŽ in temeljnimi bankami Kranj, Slovenj Gradec, Splošno banko Celje in Gospodarsko banko Ljubljana, izdelan predlog o načinu združevanja bančnih sredstev v okviru SRS, izdelan samoupravni sporazum o združevanju sredstev s sovlagatelji, zbrane možnosti kreditiranja tuje opreme in potrjen plan financiranja za srednjeročno obdobje 1981–1985. Vse te aktivnosti so v teku, vendar niso zaključene. Ovire nastajajo predvsem pri odločanju o načinu združevanja bančnih sredstev in pristopa k realizaciji sporazuma o združevanju sredstev sovlagateljev.

Kljub temu da je razvoj črne metalurgije v SR Sloveniji v naslednjem petletnem obdobju v planskih dokumentih dosti jasno opredeljen, kaže, da le niso sprejete dokončne in jasne odločitve, na osnovi katerih bi projekt lahko hitreje realizirali.

V teku so aktivnosti za pridobitev tujega komercialnega kredita. Za pripravo kreditne pogodbe potrebujemo tako imenovano pismo o prioriteti, v katerem naj bi jugoslovanske banke potrdile, da je projekt jeklarna 2 predviden v okviru prednostnih nalog v tekočem srednjeročnem obdobju. Zaradi nedokončane konstrukcije bo potrebno tako pismo pripraviti v kviru širšega

kroga podpisnikov družbenega dogovora, to je poleg bank in SOZD SŽ še Gospodarske zbornice Slovenije in izvršnega sveta. V teku je tudi akcija za doseg optimalnih kreditnih pogojev, tako v pogledu ročnosti odplačila, kakor tudi višine obrestne mere. Rezervacijo kredita pri nemški banki KFW izvaja firma Mannesmann Demag.

Priprava tehnične dokumentacije teče v okviru planiranih terminov, sprejetih v korigiranem mrežnem planu tako, da se v okviru tega pripravila razpis za domače izvajalce. Po objavi razpisa bomo tudi tem morali dati jasne odgovore, kdaj načrtujemo pričetek gradnje, saj bo potrebno rezervirati velike kapacitete kovinsko predelovalne industrije in gradbeništvu. V izdelavi je projekt pripravljenih del za pričetek fizičnega izvajanja gradnje. Šele ko bodo jasni termini pričetka izgradnje, ti pa bodo znani, ko bo rešena finančna konstrukcija, bomo lahko pristopili k sklepanju ustreznih pogodb z domačimi izvajalci.

Aktivnosti, vezane na izdajo lokacijske dokumentacije, tečejo. Osnovno vprašanje spremembe namembnosti kmetijskih površin je urejeno. Institut Jožef Stefan izdeluje ustrezno dokumentacijo, vezano na ekološko problematiko. Pridobljena so ustrezna mnenja delovnih organizacij s področja ekonomike, transporta itd. V teku so zadnji odkupi zemljišč.

Nadaljujejo se dogovori z ZPS glede realizacije protidobav v višini vrednosti uvozne opreme. Tuji dobavitelj se vključuje v to akcijo in že prihaja s predlogi za realizacijo nekaterih projektov v Južni Ameriki.

Za te projekte tečejo razgovori o možnostih finansiranja prek združene ljubljanske banke. Na ta način pričakujemo tudi ustrezno rešitev glede uvoza tuje tehnološke opreme.

Poslovodni odbor

CPSI IN UREDNIŠTVO V NOVIH PROSTORIH

Delavce temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti ter dopisnike in sodelavce Železarnice obveščamo, da smo se preselili v nove delovne prostore, v prejšnjo stavbo IBM, vhod pri vratarju signalni blok, oziroma pri kavparjih.

Vse telefonske številke na centru za proučevanje samoupravljanja in informiranja, kakor tudi na uredništvu Železarnice so ostale nespremenjene, razen številke tajnice centra, ki ima številko internega telefona 951.

ODPADNA OLJA VRAČATI V PREČIŠČENJE ZA PONOVO UPORABO

Vse temeljne organizacije združenega dela naše železarnice so prejele dopis oddelka za varstvo pri delu in varstvo okolja, ki obravnava ravnanje z odpadnimi olji. To je doslej urejalo navodilo za zbiranje in koriščenje odpadnih olj z dne 14. avgusta 1979, po katerem smo doslej precej odpadnih olj sežigali in jih uporabljali za ogrevanje namesto mazuta.

Po pravilniku o ravnanju z odpadnimi olji z dne 14. februarja 1980, smo morali večino olja zbirati in vračati Petrolu v regeneracijo v rafinerijo v Mariboru. Od Petrola smo že tudi prejeli sporočilo, da bodo zbirali vsa motorna, kompresorska in hipoidna olja, ki se vodijo pod oznako »A«, nato vsa cirkulacijska, hidravlična, turbinska in olja za prenos toplote, ki so označena pod »B« in olja z oznako »C«, to je transformatorska, vazelinska in strojna. O odkupni ceni se bomo dogovorili tačas pa velja od 1,80 do 2,50 din za kg.

Da se bo vedelo, koliko, kje in kakšna olja nastajajo, je odsek za ekologijo dela in varstvo okolja poslal vsem TOZD vprašalnik, katerega bo treba izpolniti in ga z ustreznimi podatki poslati odseku do 15. junija letos. K temu je bil priložen tudi izvelek najpomembnejših določil omenjenega pravilnika. Po njih bo namreč treba določiti poimensko odgovorno osebo, ki bo skrbela za čim bolj smotno rabo olj in za selektivno zbiranje in oddajo odpadnih olj in ostalih tovrstnih odpadkov. Po zbranih podatkih o uporabi olj, masti, topil, razredčil in o nastajanju odpadnih količin, bo oddelek za organizacijo dela SEO ustrezno dopolnil sedanje navodilo za zbiranje in koriščenje odpadnih olj.

B. B.

KOMITE OBČINSKE KONFERENCE ZKS O »ŽELEZARJU«

Na peti seji komiteja občinske konference ZKS Jesenice v četrtek, 21. maja, katere sta se udeležila tudi Albina Tutar, članica centralnega komiteja ZKS in Zdravko Krivina, sekretar medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko, so obravnavali poročilo delovne grupe občinskega komiteja o stanju na področju samoupravnega delovanja in urejanja našega tedinika Železar.

Delovna grupa je bila imenovana, da oceni idejnost politično primernost predvsem treh sestavkov, ki po mnenju nekaterih članov komiteja niso delovali mobilizacijsko in so med delavci ustvarjali nezadovoljstvo (Nehajmo že nezakonito sklopiti! Dosedle bi morali spoštovati neodtujljive pravice delavcev – 49. števec Železarja z dne 11. decembra 1980 in Odprto pismo Jaku Klinarju – 4. števec Železarja z dne 29. januarja 1981). Ker je grupa menila, da nekateri od najbolj izpostavljenih člankov po jedru vsebine in problematiki niso konfliktni z obojema načini reševanja posameznih

vprašanj v družbi, ampak so bili objavljeni le v neprimernem času in na način, ki ne vodi v aktivno sodelovanje pri razreševanju problematike, je osnovno pozornost namenila samoupravnemu delovanju in urejanju tedinika Železar.

V poročilu je podrobno predstavila samoupravno urejenost informiranja v Železarni in odgovornost pri urejanju Železarja, pri čemer je ugotovila tudi nekaj slabosti, ki jih bo moč z nadaljnjim podružbljanjem uredniške politike odpraviti. Sicer pa je grupa menila, da je Železar kot informator tako v Železarni kot tudi v občinskem menilu doživel v

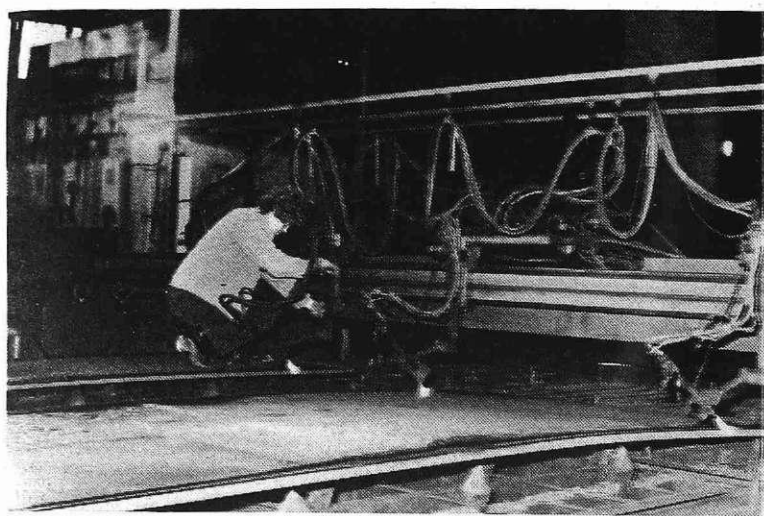
zadnjih letih videz napredek tako po vsebini kot obsegu informacij in da je prenesel kot informator tudi v občinsko problematiko. Delovna grupa je v poročilu dala tudi več pobud in predlogov za odpravo nekaterih slabosti in za nadaljnjo rast glasila.

V razpravi je bilo izrečenih precej kritičnih misli o posameznih sestavkih, objavljenih v Železarni, o tem ali le ni preobsežen, oziroma ali ni preveč izventovarske problematike, nekateri so menili da je preveč, drugi da je premalo polemičen, da bi moral odpirati še več problemov in podobno. Nekaj je bilo tudi subjektivnih in morda celo nekoliko sektarsko obravnavanih mnenj in ocen, vsekakor pa bo tudi ta kritični del razprav moral dobiti svoj odmev v uredniški politiki Železarja, ki je vsekakor zadeva delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarne in ravno zato bo potrebno, kakor je bilo v razpravi poudarjeno, še nadalje poglobljati podružbljanje uredniške politike.

Seveda pa je bilo v razpravi izrečenih tudi dosti pozitivnih mnenj in ocen o tediniku Železar. Nekateri govorniki so menili, da je Železar najbolj brano glasilo v občini in težko pričakovano med delavci in ravno zato bi morali biti pri izboru posameznih člankov toliko bolj občutljivi. Poudarjeno je tudi bilo, da je Železar v Železarni in v občini veliko naredil za nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in pri informiranju delavcev in občanov. Prispevki v glasilo obravnavajo vsa odprta vprašanja kritično in polemično in zato je prav gotovo treba biti do vsega tega bolj občutljiv. Rečemo je tudi bilo, da so na Železarja pomosni tako delavci Železarne, kakor občani in da je dejansko postal informativno politični tedinik. To pa seveda ne pomeni, da je imum do slabosti in da do posameznih konfliktnih situacij ne bo prišlo več. Vsega tega pa bo toliko manj, kolikor večji bo vpliv delavcev na uredniško politiko. Železar je, je bilo rečeno, s svojimi razredno angažiranimi članki vplival na razvoj in ustvarjanje progresivnih odnosov v Železarni in občini in je postal del delegatskega sistema. Razem tega ima velik pomen pri krepitvi samoupravnega položaja delavca in veliko prispeva tudi k razvoju in rasti bralne kulture.

Med pobudami in predlogi je vsekakor najpomembnejši predlog, da bi morali v občini vsaj enkrat, če ne celo dvakrat redno letno celovito politično ocenjevati samoupravno informiranje in komuniciranje z upoštevanjem vseh informacijskih medijev, ki prispevajo k informiranosti delavcev in občanov. Posebno im redno pozornost bi temu morala namenjati socialistična zveza, v Železarni pa bi moral sindikat redno politično ocenjevati, kako se uresničuje temeljna vsebinska zasnovna tedinika Železar, pa tudi samoupravni organi bi morali temu namenjati več pozornosti. Glede na širok vsebinski koncept glasila, je bilo predlagano, da se v uredniški odbor vključita še dva člana iz občinskih družbenopolitičnih organizacij. Več bo potrebno tudi delovati tako strokovno kot idejno-politično z amaterskimi dopisniki Železarja in interesu dvigovanja kvalitete njihovih prispevkov.

Na seji so imenovali delovno grupo, ki bo na osnovi razprave pripravila sklepe in zaključke, ki bodo vsekakor pomembna osnova za nadaljnjo rast tedinika Železar, kakor tudi za izpopolnjevanje celotnega sistema informiranja v občini in boljše informiranost delavcev in občanov.

Autogeno rezanje debele pločevine (Foto I. Kučina)

V OSNUTKU SPORAZUMA NASPROTNO Z ZAKONOM

V maju poteka razprava v TOZD in delovnih skupnostih naše železarne o osnutku samoupravnega sporazumevanja o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji železarna Jesenice.

V razpravi, zlasti pa pred usklajitvijo osnov in meril med TOZD in delovnimi skupnostmi, morajo biti delavci kar najbolj informirani, seznanjeni in poučeni, da bodo lahko sprejeli take osnove in merila, ki bodo v skladu z zakonom. Pričakujemo tudi več iniciativ in spodbude socialističnih subjektivnih sil v TOZD in delovnih skupnostih, predvsem pa, da se bodo v razpravi zavzele za zakonitost.

V osnutku sporazuma, člen 60, so predvsem problematična merila disciplinske odgovornosti. Gre za uporabo teh meril pri poročanju osebnega dohodka. Opomniti moram, da osebni dohodek ni samo njegov poročanje, na katerega se nanašajo predlagana merila. Posebej ni potrebno razlagati, da je osebni dohodek zasebna lastnina posameznika, ki si ga je zaslužil z delom in katerega ni mogoče odvzeti z vnaprej določenimi predpisi.

O disciplinski in odškodninski odgovornosti sem že pisal in se ponovno ne bom spuščal v posamezne podrobnosti. V tem primeru je treba povedati delavcem TOZD in delovnih skupnosti, da sta zakon o združenem delu in zakon o delovnih razmerjih povsem odpravila kakršnokoli avtomatizem, zlasti pa ne vsebujeta kakršnekoli možnosti uporabe meril kot sankcije, disciplinske odgovornosti pri delitvi osebnega dohodka. V obeh primerih je možno proti posameznikom ukrepati le v postopku, če ga pooblaščenec uvede. Disciplinski postopek je bolj opredeljen in definiran kot odškodninski tako z zakonom kot s samoupravnim aktom. Ne glede na neopravičene izostanke z dela pa vsi ugotovljeni neopravičeni izostanki niso vedno storjeni namenoma s strani posameznih delavcev. Zakon in samoupravni akt povsem natančno opredeljujeta merila denarne kazni, ki jih je možno uporabiti za posamezne primere kršitve delovne discipline.

Za neugotovljene odgovornosti disciplinske kršitve delovne obveznosti predpisati denarno kazen vnaprej, brez postopka, pa sploh ni možno. Ker je OD zasebna lastnina posameznika, tudi ni možno o njem odločati na referendumu. Vsak posameznik je udeležen v osebnem dohodku na podlagi vrednosti njegovega vloženega dela. Za disciplinsko in odškodninsko odgovornost je tako možno uvesti le postopek, za ugotovljeno odgovornost pa izreči ali ne izreči disciplinski ukrep, oz. ugotoviti višino škode in odločiti o povrnitvi v prejšnje stanje.

Mnogi so sicer zaskrbljeni zaradi masovnosti disciplinskih kršitev. Ne glede na to masovnost pa ni

možno vnesti ali sprejeti na referendumu kakršnihkoli meril sankcije disciplinske odgovornosti pri obračunavanju osebnega dohodka. Za večjo učinkovitost preprečevanja kršitve delovne discipline bomo morali poskrbeti za povsem drugačna merila. Možna bo za večjo učinkovitost tudi v postopku izrekanja ukrepov, s katerimi bomo lahko le delno pripomogli k izboljšanju stanja discipline. Delavci TOZD in delovnih skupnosti naj razmislijo o spremembi nekaterih ukrepov. Nekateri lažje kršitve bo potrebno prekvalificirati v hujše. Tudi v noveli zakona o delovnih razmerjih predlagajo, naj bi določili kršitve, za katere se po opravljenem postopku in ugotovljeni odgovornosti izreče ukrep prenehanje delovnega razmerja.

S tem prispevkom tudi pravčasno opozarjam odgovorne za zakonitost, zlasti pri sprejemanju tega samoupravnega akta, na kasnejše nevarnosti, ki bodo nastale, če ne bomo pravčasno spoznali, da meril disciplinske odgovornosti pri osebnem dohodku ne moremo uporabljati.

Janko KAVALAR

TEKMOVANJE KOVINARJEV OBČINE JESENICE

Na osnovi razpisa petega delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije in na osnovi sklepa občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice in konference osnovnih organizacij sindikata železarna Jesenice

RAZPISUJEMO

delovno tekmovanje kovinarjev v občini Jesenice. Tekmovanje bo v naslednjih kovinarskih strokah: strojni ključavničarji; orodjarji; strugarji; rezalci; brusilci; avtomatiki Diceset; kovači; livarji; plamensko varjenje; ročno obločno varjenje; polavtomatsko varjenje v zaščiti CO₂ in varjenje v zaščiti argona po TiG postopku.

Tekmovanje bo potekalo od 15. do 25. junija v delavnicah vzdrževalnih obratov Železarne in delavnicah Železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah.

Na internem tekmovanju kovinarjev, ki ga letos organizira Železarne, lahko sodelujejo delavci – kovinarji, zaposleni v posameznih organizacijah na območju občine Jesenice.

Število tekmovalcev po posameznih strokah je neomejeno. Tekmovalni odbor bo zagotovil vsem tekmovalcem enake tekmovalne pogoje in enake kriterije za ocenjevanje izdelkov in ugotavljanje teoretičnega znanja.

Tekmovalni izdelki bodo iz redne proizvodnje in se uporabljajo v Železarni. Vsek tekmovalec bo predhodno seznanjen s praktičnim in teoretičnim delom tekmovalnega programa.

Prijava za udeležbo na tekmovanju pošljite najkasneje do 5. junija na tajništvo vodstva TOZD Vzdrževanje – železarna Jesenice.

Tekmovanje velja kot izbirno za udeležbo na republiškem tekmovanju.

Vsi tekmovalci prejmejo za sodelovanje v tekmovanju posebne plakete, najboljši trije v vsaki panogi pa praktične nagrade.

Občinski svet zveze sindikatov

Organizator 5. delovnega tekmovanja kovinarjev:

Konferenca osnovnih organizacij sindikata

železarna Jesenice

– odbor za izvedbo 5. tekmovanja kovinarjev

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 1. DO VKLJUČNO 7. JUNIJA

1. junija, JANEZ BIDOVEC, vodja sekt. nabave, Lesce, Na Trati 49, štev. telefona 75-591.
2. junija, JOŽE KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje 112.
3. junija, BOŽO BARTELIJ, član PO, Jesenice, Titova 3 a, štev. telefona 81-453.
4. junija, BERTI BRUN, vodja TOZD Jeklovlek, Jesenice, C. revolucije 1 a, štev. telefona 82-798.
5. junija, VITO GRICAR, vodja TOZD Valjarna debele pločevine, Jesenice, Titova 2, štev. telefona 81-279.
6. junija, FRANC BRELIH, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Kurinska 3, štev. telefona 81-612.
7. junija, JOŽE KOŠIR, vodja TOZD Transport, Mojstrana, Triglavška 17, štev. telefona 89-022.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. 19, štev. telefona 601.
Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.
V prostih sobotah, nedeljah, praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDDELJEK – 1. 6.	VLADO REPE	VALENTIN MARKEŽ
TOREK – 2. 6.	DUŠAN ŠMID	MIROSLAV ZUPAN
SREDA – 3. 6.	MIRKO ZUPAN	MARTIN BRUMAT
ČETRTAK – 4. 6.	VANDA ENIKO	MITJA BENEDIČIČ
PETEK – 5. 6.	STANE MENCINGER	IVAN MOLAN
SOBOTA – 6. 6.	FRANC NEČIMER	IGOR MEZEK
NEDELJA – 7. 6.	ANTON KAVČIČ	BOŽIDAR PRISTAVEC

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanje št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 1. do 6. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopolodne: I. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in IV. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle.
popoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Željimir Cesarec.

V soboto, 6. junija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Željimir Cesarec.

Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle.

ZOBNE AMBULANTE:
dopolodne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
Za Železarno v torek, 2. junija, od 13. do 19. ure.
Za borce v četrtek, 4. junija, od 13. do 19. ure.
Popoldne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar.
Za Železarno v torek, 2. junija in v četrtek, 4. junija, od 7. do 13. ure.
V soboto, 6. junija, samo dopoldne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar.

VABILO NA PREDAVANJE

ZIT – občine Jesenice prireja 3. junija ob 18. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina predavanje z naslovom
OPTIMALNO IZKORIŠČANJE SONČNE ENERGIJE
Predaval bo tovariš Jaka Soklič.

EKSKURZIJA ZA ČLANE ED IN ZIT

Elektrotehniško društvo Jesenice v petek, 5. junija, organizira strokovno ekakurzijo v tovarno Iakra – Telekomunikacije na Laborah in v rudnik Urana na Žirovskem vrhu.

Odhod bo s parkirnega prostora Železarne 5. junija ob 11.15. Člani ED in ZIT ob prijavi plačajo 50,00 din. Za obisk rudnika je potrebno vzeti s seboj delovno obleko.

Prijave zbira Vinko Rekar, štev. internega telefona 245 do srede, 3. junija.

Upravni odbor ED

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu juniju bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: ANKA MARTINJAK, veljarna debele pločevine – 1. junija, ALOJZ LENARČIČ, jeklarna – 2. junija, STANKO SUBOTIČ, – plavž – 4. junija, ADOLF URBA-NEC, OTK – 5. junija, FRANC SELJAK, sektor novogradenj – 8. junija, MIRKO ZUPAN, vzdrževanje – 8. junija, ANTON FRAUER, jeklarna – 9. junija, SMAJL ČATAK, splošni sektor – 12. junija, ALOJZ KRIVIC, energetika – 15. junija, LUDVIK PAVLOVIČ, valjarna žice – 15. junija, MARJETA PUKL, nabavni sektor – 16. junija, ZVONKO REBELJ, energetika – 18. junija, CVETA HASANBEGOVIČ, družbena prehrana – 19. junija, JANEZ MESEC, TKR – 24. junija, JANEZ POKLUKAR, transport – 24. junija, PETER PETERNEL, žičarna – 29. junija in STANKO REKAR, valjarna bluming-štekel – 30. junija.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

KONSTITUANTNA SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Na konstituantni seji delavskega sveta železarne Jesenice, ki je bila v četrtek, 21. maja, so delegati za novega predsednika delavskega sveta Železarne za mandatno obdobje 1981-1983 izvolili Antona MIKLIČA iz temeljne organizacije Valjarna bluming štekel, za njegovega namestnika pa Vinka ROTARJA iz temeljne organizacije Remontne delavnice.

Konstituantne seje delavskega sveta so se udeležili novoizvoljeni delegati, ki so bili izvoljeni na volitvah v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih 22. aprila letos.

Delegati delavskega sveta Železarne so:

Temeljna organizacija **Plavž**: Marjan Drole, Vladimir Klinar in Tomaž Savinšek

Temeljna organizacija **Jeklarna**: Emil Bauman, Karol Jančič, Anton Mlakar, Anton Potočnik in Jože Rožič

Temeljna organizacija **Livarna**: Milan Gartner in Stanko Podobnik

Temeljna organizacija **Valjarna bluming štekel**: Marko Ivančič, Janez Kralj, Anton Miklič, Vladimir Podlipnik

Temeljna organizacija **Valjarna žice in profilov**: Franc Divjak, Slavko Justin, Nazif Ljuta

Temeljna organizacija **Valjarna debele pločevine**: Jože Vrhunc in Jože Zidar

Temeljna organizacija **Hladna valjarna Jesenice**: Branko Pagon, Jakob Piberčnik in Janez Stare

Temeljna organizacija **Hladna valjarna Bela**: Anton Ravnik in Vinko Skumavec

Temeljna organizacija **Žičarna**: Vinko Cerar, Dragica Hlastan in Ludvik Komljanec

Temelna organizacija **Profilarna**: Matija Pretnar in Drago Lavtičar

Temelna organizacija **Vratni podboji**: Anton Peterka in Miro Vavpotič

Temelna organizacija **Jeklovlek**: Lado Krajnik in Danica Udir

Temelna organizacija **Elektrode**: Ivan Lakota, Slavko Mavser in Fatima Zajmovič

Temelna organizacija **Žebeljarna**: Vlado Stenovec in Bogdan Smolej

Temelna organizacija **Strojne delavnice**: Ignac Juran, Franc Kralj in Bogomir Svetina

Temelna organizacija **Remontne delavnice**: Jože Gračnar, Janez Hočevar, Vinko Rotar in Ciril Vister

Temelna organizacija **Vzdrževanje**: Jani Gregorič, Jože Kastelic, Ivan Mežik in Marjan Pintar

Temelna organizacija **Energetika**: Albin Bukovnik, Damjan Gasar in Miloš Nikolič

Temelna organizacija **Transport**: Marjan Drole, Franci Kalan, Franc Knafelj in Drago Kolenc

Temelna organizacija **Družbena prehrana**: Janez Bohinc in Marija Brkič

Delovna skupnost za **kadrovske in splošne zadeve ter informiranje**: Franc Olah, Olga Tišov in Marjan Žitnik

Delovna skupnost za **ekonomiko, TKR in novogradnje**: Stane Gradišnik, Janez Pikon, Dušan Sikošek in Danilo Svetlin

Delovna skupnost za **komercialne in finančne zadeve**: Janez Kejžar, Roman Kosmač in Janez Vilman

TOZD Monter Dravograd: Stanko Arnshek, Boris Kolenbrand in Cveto Petek

Na seji delavskega sveta so izvolili naslednje **IZVRŠILNE ORGANE**:

ODBOR ZA GOSPODARSTVO: predsednik: Janez Pikon - DS SEO TKR, novogradnje, namestnik: Franc Kalan - TOZD Transport, člani: Tomaž Savinšek - TOZD Plavž, Jože Zidar - TOZD Valjarna debele pločevine, Janez Pavlin - TOZD Hladna valjarna Bela, Jože Kastelic - TOZD Vzdrževanje, Ivan Lakota - TOZD Elektrode, Nazif Ljuta - TOZD Valjarna žice, Tomaž Kavčič - TOZD Valjarna bluming štekel.

Anton Potočnik - TOZD Jeklarna, Stanko Arnshek - TOZD Monter.

ODBOR ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD: predsednik: Marjan Drole - TOZD Plavž, namestnik: Ciril Vister - TOZD Remontne delavnice, člani: Vlado Stenovec - TOZD Žebeljarna, Albin Bukovnik - TOZD Energetika, Danica Udir - TOZD Jeklovlek, Janez Stare - TOZD Hladna valj. Jesenice, Jože Rožič - TOZD Jeklarna, Miro Vavpotič - TOZD Vratni podboji, Janez Kralj - TOZD Valjarna bl. štekel, Roman Kosmač - DS za komerc. in fin. zadeve, Fatima Zajmovič - TOZD Elektrode.

ODBOR ZA SPOŠNE ZADEVE: predsednik: Bogomir Svetina - TOZD Strojne delavnice, namestnik: Stane Gradišnik - DS SEO TKR NG, člani: Jože Vrhunc - TOZD Valj. debele pločevine, Stanko Podobnik - TOZD Livarna, Karel Jančič - TOZD Jeklarna, Dragica Hlastan - TOZD Žičarna, Bogdan Smolej - TOZD Žebeljarna, Branko Pagon - TOZD Hladna valj. Jesenice, Jani Gregorič - TOZD Vzdrževanje, Janez Vilman - DS za komerc. in fin. zadeve, Vinko Skumavec - TOZD Hladna valj. Bela.

ODBOR ZA INFORMIRANJE: predsednik: Marjan Žitnik - DS za kadr. in spl. zadeve ter informiranje, namestnik: Sašo Piber - TOZD Žičarna, člani: Marija Brkič - TOZD Družbena prehrana, Anton Pintar - TOZD Vzdrževanje, Vaso Hribar - TOZD Žebeljarna, Anton Mlakar - TOZD Jeklarna, Jože Ulčar - sindikat ŽJ, Valentin Klinar - sindikat ŽJ, Vojko Bernard - TOZD Hladna valj. Bela, Anton TAVŽELJ - TOZD Livarna, Zdravko Smolej - DS za komerc. in fin. zadeve.

ODBOR ZA STANOVANJSKA VPRAŠANJA: predsednik: Marjan Drole - TOZD Transport, namestnik: Ignac Juran - TOZD Strojne delavnice, člani: Matija Pretnar - TOZD Profilarna, Lado Krajnik - TOZD Jeklovlek, Milan Gartner - TOZD Livarna, Emil Bauman - TOZD Jeklarna, Ludvik Brglez - DS za komerc. in fin. zadeve.

ODBOR ZA SPOŠNO LJUDSKO OBRAMBO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO: predsednik: Ivan Kavčič - TOZD Valjarna žice, namestnik: Jože Neuman - DS SEO TKR in novogradnje, člani: Franc Golba - TOZD Plavž, Vlado Repe - TOZD Strojne delavnice, Peter Muhar - TOZD Hladna valj. Bela, Vinko Cerar - TOZD Žičarna, Sema Bečirovič - TOZD Elektrode, Vinko Rekar - TOZD Energetika, Marija Logar - TOZD Družbena prehrana, pred. posl. odb. Stefan Nemec - vodja obrambnih priprav, Rudi Kocijančič - poveljnik štaba CZ, Angel Znidaršič - referent za LO, Stefan Škerbič - pred. konf. IO sindikata ŽJ, Franjo Kragolnik - predstavnik ŽK, Miro Mohorič - predsednik mlad. organizacije, Anton Miklič - predsednik DS Železarne.

V nadaljevanju seje delavskega sveta je dotedanji predsednik delavskega sveta Železarne Jože ULČAR podal poročilo o delu delavskega sveta Železarne v pretekli mandatni dobi. Tovariš Ulčar je v svojem poročilu poudaril, da z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da so vsi odbori brez izjeme v okviru svojih pristojnosti uspešno delovali in reševali probleme v okviru svojih pooblastil.

in zadolžitve. Posebno aktiven pa je bil odbor za **gospodarstvo**, ki se je sestal kar 36-krat, udeležba na teh sejah pa je bila skoraj vedno polnoštevna. Ta odbor je obravnaval problematiko, ki najbolj živo zadeva delovno organizacijo kot celoto, pa tudi posamezne temeljne organizacije.

V svojem poročilu se je dotaknil tudi težke gospodarske situacije, ki ni prizadela le naše delovne organizacije, temveč nasploh vso Slovenijo in Jugoslavijo ter tudi druge države. Ravno zato, je med drugim poudaril, mora biti naša prva naloga, da zagotovimo enotnost Železarne kot take s skupnimi ter enotnimi cilji in interesi, katere bi morala podpirati vsaka temeljna organizacija in vsak posameznik. Samo enotni bomo kos nalogam in sposobni obvladovati sedanje kritično stanje. Pri tem pa je neodoljiva tudi zaostritev tehnološke in delovne discipline.

Vsa naša pozornost v prihodnjem obdobju pa mora biti posvečena tudi investicijski dejavnosti - predvsem izgradnji nove jeklarne.

Ob tej priliki se je zahvalil v imenu delegatov preteklo mandatne dobe in v svojem imenu vsem delavcem

(Nadaljevanje na 5. strani)

Prebod na plavžu (Foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Do konca minulega tedna smo iz štirinajstih temeljnih organizacij ter iz dveh delovnih skupnosti prejeli 80 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so predvsem razpravljale o poslovanju v prvem četrtletju, precej pa jih je razpravljalo tudi o samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe, medtem ko razprava o samoprispevku II poenjuje.

Ker pripombe samoupravnih delovnih skupin na zgoraj omenjeni sporazum pošiljamo vodji oddelka za nagajevanje, jih v današnjem pregledu ne bomo posebej povzemali. Prav tako pa tudi ne tistih, ki so jih imeli SDS v zvezi s samoprispevkom, ker bo ustrezno pojasnilo nekaterih najbolj bistvenih vprašanj v zvezi s samoprispevkom objavljeno v Železarni.

SDS plavž (TOZD PLAVŽ) je razpravljala o vseh zgoraj omenjenih zadevah. Med drugim je predlagala, da naj bi prišlo čimprej do realizacije ukrepov, ki jih je vodja kadrovskega sektorja predlagal v zvezi s stabilizacijo kadrovske problematike v talilnicah (plavž, SM peči). Ugotovila je, da je TOZD Plavž v prvem četrtletju uspešno gospodarila. Zahtevala pa je tudi, da se čimprej uredijo sanitarije pri pečeh, kajti drugače bo morala poklicati sanitarno inšpekcijo, da si bo ogledala trenutno stanje.

SDS staro železo 2 in 4 (TOZD JEKLARNA) sta obravnavali samoupravni sporazum o delitvi sredstev za osebne dohodke. Obe skupini sta imeli tudi pripombe na nov način delitve malice. Trdita, da je zapakirana malica vlažna in neokusna ter želita, da bi jo dobivali tako kot poprej.

Iz TOZD BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS **adjustaža štekel 1, 2 in 3 ter adjustaža bluming 2, 3 in 4**. Skupine so - z izjemo adjustaža štekel 1, ki je obravnavala tudi sporazum o delitvi sredstev za osebne dohodke - razpravljale predvsem o poslovanju v prvem četrtletju. Vse tri SDS adjustaže štekel ocenjujejo, da bi ob boljšem delu vseh zaposlenih lahko dosegli boljše rezultate. SDS adjustaža štekel 1 in 3 pa se pritožujeta tudi zaradi streme v garderobi, ker pušča vodo, tako, da jim ob deževnem vremenu curja po omaricah, v katerih imajo oblačila. Delavci trdijo, da so tudi pipe v garderobah pokvarjene. SDS adjustaža bluming 2 se je pogovarjala predvsem o izboljšavi izplena, kajti delavci menijo, da z drugimi ukrepi ne morejo bistveno pripomoči k boljšemu poslovanju. Primanjkuje jim vložka, tega, ki ga dobijo, pa redno sproti predelajo. Izboljšali bi lahko predvsem izplen za žično valjarno (za kakšno desetino odstotka), medtem ko so pri vložku za valjarno 2400 že doslej storili skorajda vse, kar je v njihovi moči. Skupina meni, »da bi ob normalnem in planiranem dobivanju vložka lahko boljše delali in dosegli planirano proizvodnjo«. Pripombe imajo tudi na rast osebne dohodka. Podobnega mnenja je tudi SDS adjustaža bluming 3, ki prav tako trdi, da bi edinele izplen lahko izboljšali za kakšno desetino odstotka in sicer s pravilnim delom pri pregledovanju blumov (izločanje neustreznih blumov za beton), pravilnim vezanjem glav pri slabih za valjarno debele pločevine ter s pravilnim tehtanjem materiala. Ugotovila je tudi, da je TOZD Valjarna bluming štekel v prvem četrtletju sicer posloval z izgubo, »ki pa je glede na lanskoletno izgubo zelo majhna«. Ocenjuje pa tudi, da, v kolikor »bi imel bluming dovolj vložka za valjanje, verjetno izgube sploh ne bi bilo«. Vse tri skupine na adjustaži bluminga so pod razno razpravljale tudi o redu in disciplini. Delavci, ki ne nosijo osnovnih zaščitnih sredstev (čelade, čevlji), so bili opozorjeni, da bodo v primeru, če bodo odklanjali uporabo, odstranjeni z delovnega mesta in dani v disciplinski postopek. Tudi brusilci so bili

opozorjeni, da se bo proti njim ustrezno ukrepalo, če bodo puščali stroje neočističene. Brusilci pa so opozorili, da se nekatere okvare na strojih ne odpravijo tudi po več mesecih in zahtevali, da se v takih primerih takoj urgira. Opozarjajo na počene ližake, na stanje odpraševalnih naprav, na to, da na CM IV ter na RAU II in III olje na vseh koncih izteka, tako da strojev ob koncu dneva zares ni prijetno čistiti. Pravijo, da v osmih urah izteče okrog stroja tudi po okrog 30 litrov olja ali več, da je tako delo zdravju škodljivo ter da bi bilo treba napraviti analizo bolovanj na teh delovnih mestih in jo primerjati z bolovanji na drugih delovnih mestih.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE pa smo prejeli zapisnike SDS **vodstvo TOZD, proga 2400-1 in adjustaža 2400-1 in 2 ter odprema**. Tudi na teh sestankih je osrednjo temo predstavljala razprava o poslovanju v prvem četrtletju. Na sestanku SDS vodstvo TOZD je bilo v zvezi z analizo zvišanja in znižanja stroškov postavljeno vprašanje, zakaj izkazuje temeljna organizacija pri postavki »razlika med dohodkom in plansko ceno remontnih delavnic, energije in transporta« vedno zvišanje. SDS ni zadovoljna s kazalci uspešnosti in meni, da se bo treba v prihodnje še bolj preusmeriti v proizvodnjo tistih kvalitativ, ki zagotavljajo TOZD večji dohodek. Ugotavlja tudi, da pri večini kvalitativ, ki jih izdelujejo za poslovno skupnost, izkazujejo izgubo, hkrati pa tudi, da so ta naročila v interesu Železarne in zanjo prioriteta. SDS proga 2400-1 k razlagi poslovnega poročila ni imela pripomb, pod razno pa je predlagala, da naj bi v delovodski pisarni na progi postavili avtomat za čaj ter da naj bi zamazane delovne obleke zbirali za pranje v čistilnici. Tudi ostale SDS k razlagi poslovnega poročila niso imele pripomb.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike **vseh SDS**. Osrednjo temo sestankov v tej temeljni organizaciji pa je predstavljala razprava o aprilskih proizvodnih rezultatih ter o samoprispevku II. SDS vodstvo TOZD je aprilsko proizvodnjo, kljub temu, da je bil plan dosežen 99,31-odstotno, ocenila kot »dokaj dobro«. TOZD je presegla plan proizvodnje dinamo HVT (666,7 ton), zaostala pa je le pri proizvodnji jekel, pa še to samo zaradi pomanjkanja delavcev ter zaradi težav z delovnimi stroji. SDS adjustaža hladne valjarne ter hladna valjarna 2 pa k takšni ugodni oceni dodajata samo še to, da v tekočem mesecu (sestane je bil 8. maja) predvidevajo težave zaradi večjih problemov v vložkom. Skupini sta tudi proti pakirani malici. Trdita, da je hrana v vrečkah pokvarjena ter zahtevata, da se ponovno uvede stari način prehrane. Tudi SDS žarilnica 2 je nezadovoljna z malico v zaprtih polivnilastih vrečkah in jo želi dobivati po starem. Predlagala je tudi, da naj se v žarilnici napravi lesen prostor za počitek med delom ter da naj se na zvonastih pečeh zagotovi zaboj za reno. Uvedbo starega načina prehrane je zahtevala tudi SDS žarilnica 3, prav tako pa zahteva tudi, zaradi slabih delovnih pogojev, da se v žarilnici uredi poseben bivalni prostor. SDS ponovno vprašuje, zakaj se ne nabavijo cevi za odsesavanje plinov na globinskih pečeh. SDS lužilnica pod razno opozarja na pomanjkljivosti, ki se kažejo s strani vzdrževanja ter glede popravil, remontov in garderob. SDS odprema opozarja, da je potrebno poskrbeti za zaščito na vlečni napravi za premikanje vagonov. Ocene aprilске proizvodnje tistih delovnih skupin, ki jih nismo posebej omenjali, so podobne tem, pri katerih smo ocene povzeli nekoliko podrobneje.

V TOZD PROFILARNA sta o poslovanju v prvem četrtletju razpravljali tudi SDS **profilarna 1 in 3**. SDS profilarna 1 ugotavlja, da so letos poslovali bolje kot lani. Čeprav plana prodaje, zaradi pomanjkanja vložka, niso dosegli, so dosegli večji finančni uspeh. Poslovali so tudi z nižjimi stroški. Med drugim omenja, da so jih zahteve kupcev prisilile, da bodo tri dni obratovali s strojem Rossi 3 in 3 na tri izmene. Tudi ta skupina se pritožuje nad novim načinom prehrane, posebej pa so se nezadovoljni z mrzlo pakirano malico. SDS profilarna 3 omenja, da je do znižanja stroškov prišlo predvsem zaradi vložka, ki so ga dobili iz Poljske in ki je cenejši od našega. Tudi poraba

zaščitnih sredstev je bila zmanjšana. Tudi ta SDS je imela veliko pripomb na novi način prehrane, predvsem na kvaliteto hladnega obroka.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS **hladna predelava 1 ter adjustaža 1 in 2**. SDS adjustaža 1 ugotavlja, da se je produktivnost v prvem četrtletju povečala, da se je izplen izboljšal za 1 % in da so bili stroški nižji od planiranih. Vendar pa se jim kljub temu nekateri stroški za posamezen material zdijo problematični (drobni inventar, embalaža, varstvo pri delu, varstvo delovnega okolja). Pod razno SDS opozarja na rastočo bolezensko odsotnost ter na pomanjkanje delavcev. Na porast stroškov pri nekaterih vrstah materiala opozarja tudi SDS adjustaža 2. Ta SDS med drugim tudi vprašuje, zakaj se pri čistem dohodku pojavljajo takšne razlike med sredstvi za sklade v lanskem in letošnjem letu, prav tako pa tudi med planiranimi in doseženimi skladi. SDS hladna predelava 1 pa je imela nekaj pripomb tudi na sporazum o delitvi sredstev za osebne dohodke.

Iz TOZD ELEKTRODE smo prejeli zapisnike **vseh SDS**. Skupine so ponovno razpravljale o samoprispevku II, razen tega pa še o poslovanju v prvem četrtletju. SDS vodstvo je ocenilo, da je bilo poslovanje v prvih treh mesecih letošnjega leta sicer boljše kot lani, toda še daleč od tistega, kar so planirali (manj je bilo poslovnih sredstev in sredstev za druge potrebe). Na sestanku je predsednik IO OOS dal navzočim tudi pojasnilo, v zvezi z zahtevami po regresiranju lokalnega prevoza (da se že dela na tem, da se spremeni pravilnik, v katerem je navedeno, da se mestni promet ne regresira). SDS izdelava taljenih praškov omenja, da v poročilu niso navedene težave, ki so jih imeli zaradi pomanjkanja surovin, SDS oplaševalnica 2, transport-skladiščenje ter ognjevarniški materiali pa so zaskrbljene predvsem zaradi naraščajoče bolezenske odsotnosti, ker je le-ta letos porasla za 2 % v primerjavi z lanskim letom.

Tudi iz TOZD ŽEBELJARNA smo prejeli zapisnike **vseh SDS**. SDS vodstvo TOZD in žebeljarna 3 sta razpravljali o samoprispevku 2, sicer pa so vse SDS obravnavale poslovanje v prvem četrtletju. SDS vodstvo TOZD je za nekatere nejasnosti v poročilu zahtevala določena pojasnila od računovodstva. Zanimajo jo na primer, zakaj je TOZD Žebeljarna udeležena pri skupnem prihodku samo s 60 % na planirani skupni prihodek, če pa je skupni prihodek v Železarni dosežen s 97 % na plan in če je TOZD Žebeljarna četrtino letnega plana izvršila 102,1-odstotno. Tako je, piše v zapisniku, TOZD dosegla samo 52 % planiranega dohodka v višini 3,255 milijonov din, za obveznosti pa so iz dohodka plačali za delovne skupnosti 1,133 milijona din. Za samo TOZD je tako ostalo samo 1,2 milijona din čistega dohodka. »Ker smo za osebne dohodke izplačali 3,28 milijona din, je izguba 2,237 milijona din razumljiva in posledica nepravilnega ključa pri udeležbi v skupnem prihodku«, piše v zapisniku. Nadalje opozarja še na nepravilno obračunane višje cene vložka (vlečne žice). SDS omenja, da TOZD ni dobila planirane količine žice iz zunanjih virov (Alipašin most - Sarajevo) po planirani ceni 18-19 din za kilogram in da so bili zato oskrbovani z domaćo žico po planski ceni 22-24 din za kilogram. Ta razlika v ceni pa je povzročila bistveno zvišanje planskih stroškov. To razliko bi bilo po mnenju SDS treba vključiti v delitve skupnega prihodka, ne pa s to razliko obremenjevati samo TOZD Žebeljarno. Podobne kritične pripombe so imele tudi ostale SDS. SDS žebeljarna 1 in 3 sta zahtevali, da se poskrbi za navijalec žičnikov v adjustaži na popoldanski dnini, SDS žebeljarna 2 pa omenja, da nekatere praznike zanemarjamo in da bi bilo že enkrat potrebno narediti drogove za zastave. SDS zavijalnica žebeljarna je veliko kritičnih misli izrekla predvsem na račun površnega vzdrževanja. Zanimajo jo tudi, če so računi za vzdrževalna dela pravilno sestavljeni (»ali kar pavšalno«) in opozarja, da je kontrola nujna.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje - Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

KLJUB SLABEMU VREMENU PROSLAVA OB DNEVU MLADOSTI DOBRO OBISKANA

Tradicionalna osrednja občinska prireditev ob dnevu mladosti je bila v soboto, 23. maja, na Pristavi. Tu so se zbrali številni pripadniki pohodnih enot, ki so kljub slabemu, najprej deževnemu, nato pa mokrem vremenu odšle z dogovorjenih zbirališč po poteh nekdanjih kurirjev.

Po raportu komandantov pohodnih odredov in bataljonov je imel osrednji govor Bojan Fink, podpredsednik republiške konference ZSMS. V njem je med drugim poudaril, da smo lahko ponosni na to, da smo srečno živeli in delali v Titovi dobi. Mladi bodo tudi v prihodnje zvesti Titovim besedam in prizadevanjem ter se v današnjem zapletenem gospodarskem in političnem trenutku borili za našo socialistično samoupravno ureditev, proti izbruham nacionalizma in iredentizma, proti tehnokratskim težnjam, za uspešno delegatsko delovanje, za uresničevanje planskih nalog, za boljše delo, za boljše jutri. Zavzemali se bodo za kolektivno odgovornost, za vključevanje v delegatsko odločanje čim širšega kroga občanov in za ukrepanje proti tistim, ki ne izpolnjujejo nalog. Mladi naj ne prenašajo dela na dru-

ge, pač pa naj se aktivno vključijo vanj. ZSMS naj išče najboljše rešitve in goji demokratične odnose. Bori pa naj se proti formalizmu, deklarativnosti in proti vsemu, kar zavira socialistične samoupravne odnose. Pri tem naj bo nam vsem za zgled tovariš Tito. Tito — vizionar in ustvarjalec, ki je vedno našel izhod v težavah. Mladina naj sledi njegovi poti. Bori naj se za bratstvo in enotnost, za Titovo vizijo enakopravnosti in še za boljše življenje v prihodnje, je zaključil govornik.

POMLADITEV MLADINSKE ORGANIZACIJE

Celovec, 5. maja. (SINDOK) — S pomladitvijo odbora se je v ponedeljek v kulturnem domu v Sentpri- možu končal redni občni zbor Zveze slovenske mladine na Koroškem. Dosedanji predsednik Teodor Domej in z njim stari odbor sta predala vodstvene funkcije mlajšim naslednikom. Za novega predsednika te slovenske mladinske organizacije so izvolili Marjana Pečnika.

V svojem kritičnem poročilu je dosedanji predsednik Domej imenoval sedemdeseta leta čas novih naporov koroških Slovencev, ki jih je v marsi-

Na osrednji prireditvi ob dnevu mladosti v jeseniški občini so zapri- segli prostovoljci teritorialne obrambe, nato pa je sledil lep kulturni program. Nastopili so šolski združeni pevski zbori, mešani pevski zbor Blaž Arnič, recitatorji, med posameznimi točkami in v kulturnem programu pa je igral tudi pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Sledilo je več športnih tekmovalj, nato pa zabavno-družabni program. Najbolj prizadevnim mladincem so izročili posebna priznanja.

Kljub nezanesljivemu vremenu se je lepe prireditve udeležilo nad dva tisoč mladih in drugih občanov.

B. R.

čem oblikovala prav mladina, pri- spevali pa so k tesnejšemu povezo- vanju študirajočih delavske in kmečke mladine. Iz teh korenin je tudi zrasla prenovljena mladinska organizacija, ki je v preteklih letih vložila precej naporov v izgradnjo krajevnih mrež. Ta način delovanja na krajevni ravni je precej prispeval k pozitivni dejavnosti mladincev.

Novi predsednik Marjan Pečnik je v svojem nastopnem govoru potrdil dosedanje usmeritve mladinskega dela in predvsem poudaril potrebo njene orientacije na podeželsko mladino, na sodelovanje z nemško- govorečo mladino in z mladino ma- tičnega naroda. Podčrtal pa je tudi pomen vključevanja mladine v delovanje Slovencev na političnem, kulturnem in gospodarskem področju.

Na občnem zboru so se spomnili tudi 40-letnice Osvobodilne fronte slovenskega naroda, obletnice zmage nad fašizmom in obletnice podpisa avstrijske državne pogodbe. Z eno- minutnim molkom pa so počastili spomin na pred letom dni umrlega predsednika SFRJ Tita.

Mladinski občni zbor so pozdravili številni predstavniki slovenskih organizacij na Koroškem in zastopniki mladine iz Slovenije.

RAZPIS

Na osnovi sklepa koor- dinacijskega sveta ZSMS Železarne

RAZPISUJEMO

v okviru občinskega tek- movanja kovinarjev inter- no tekmovalci mladosti iz železarne Jese- nice v naslednjih panogah: kovinostrojar, brusilec, rezkalec, orodjar, strojni ključavničar, kovač, pla- menski varilec, varilec REL, varilec MAG, varilec TIG, livar in avtomehanik Diesel.

Tekmovalci bo od 15. do 25. junija. Natančen rok tekmovalstva in mesta bomo določili po zaključnem raz- pisu.

Prijava za udeležbo na tekmovalstvu pošljite naj- kasneje do 5. junija na taj- ništvo TOZD Vzdrževanje. Vsi tekmovalci — mladi kovinarji prejmejo za sode- lovanje simbolično prak- tično nagrado, najboljši tri- je v vsaki panogi pa poleg nagrade še posebno diplo- mo.

KS ZSMS Železarne

POHOD NA PRISTAVO

V soboto, 23. maja, smo se kljub slabim vremenskim razmeram od- pravili na Pristavo. Ob devetih smo se zbrali za osnovno šolo Prežihov Voranc, od koder smo šli po Tomšičevi cesti skozi Trebež in po cesti, ki vodi na Pristavo. Hodili smo dobri dve uri brez vmesnega postanka in na cilj prišli ob enajstih. Malo smo se odpočili in pomalicali, saj smo imeli še dosti časa do pričetka pro- slave, ki se je pričela ob trinajstih.

Malopred trinajsto uro smo se po- razdelili po razredih in odšli na kraj, kjer je bila proslava. Postavili smo se pred pano z napisom »bataljon Ivanke Krnčar«. Pod geslom »Po Titovi poti naprej« smo proslavili letošnji praznik mladosti, štirideset- letnico Osvobodilne fronte in vstaje jugoslovanskih narodov. Zvrstili se je bogat kulturni program, v katerem so sodelovali: združena pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc in To- ne Čufar, recitatorji, skupina »Uti- mat«, pihalni orkester Jeseniških železarjev in folklorna skupina.

Želim, da bi še naprej tako lepo v svobodni Jugoslaviji s pohodi in pro- slavami počastili praznik mladosti, ki smo ga drugič praznovali brez na- šega tovariša Tita, ki se zmerom živi v naših mladih srcih.

Petra Smrekar, 7. c
Osnovna šola Prežihov Voranc
Jesenice

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

BIOLOŠKO OROŽJE

Osnova biološkega orožja so patogeni mikroorganizmi in nji- hovi toksini, tako imenovani biološki agensi. Odvisno od sestave in bioloških lastnosti, so patogeni mikroorganizmi lahko:

- bakterije
- virusi
- rikecije
- drugi mikroorganizmi.

Bakterije so v glavnem enocelčni živi organizmi, velikosti 0,5–5 mikronov. Glede na njihove oblike imajo različne nazive (ba- cili, koke, spirile, spirotehe, vibroni). Povzročajo več vrst nalezljivih bolezni, med katerimi so najnevarnejše: kuga, antraks, kolera, tula- remija in griza.

Virusi so po svoji velikosti 100–1000 krat manjši kot bakterije. Obstanejo le v tkivu živih organizmov. Povzročajo različne nalezlji- ve bolezni, kot so: variola (črne kože), rumena mrzlica, gripa, psita- koza (papagajska bolezen) itd.

Rikecije so po velikosti podobne bakterijam, vendar enako kot virusi obstajajo lahko le v tkivu živih organizmov. Povzročajo na- lezljive bolezni, med katerimi je (v naših krajih) najbolj znan pegavi tifus (pegavec).

Toksini so strupeni produkti nekaterih mikroorganizmov. Ima- jo zelo visoko toksičnost, posebej toksini botulinusa in difterije. Ko se toksini osušijo, se lahko ohranijo več mesecev. Primerni so za uporabo na diverzantski način.

Potegni mikroorganizmi se umetno proizvajajo na specialnih hranljivih podlagah. Potem se po posebnem tehnološkem postopku filtrirajo, koncentrirajo, sušijo, stabilizirajo in pretvarjajo v tako imenovane bojne recepture, ki se lahko uporabljajo v odkritih napa- dih ali v tajnih diverzantskih akcijah.

Tuji vojaški strokovnjaki za biološko orožje so biološke agense razdelili v dve skupini:

1. povzročitelji smrtonosnih bolezni
2. povzročitelji bolezni začasno onesposabljanje žive sile (z zelo malim odstotkom smrtnih izidov).

Pregled najpomembnejših možnih bioloških agensov, ki so pri- merne za uporabo v vojni, njihove osnovne lastnosti so dane v tabeli 1 in 2.

Najpomembnejše bojne lastnosti biološkega orožja so:

- trajnost učinkovanja
- prostornost
- inkubacijska doba

CILJI UPORABE BIOLOŠKEGA OROŽJA

- uničevanje aličasno onesposabljanje žive sile (v oborože- nih silah in med prebivalstvom)
- slabitev nasprotnikove morale za boj in dajanje odpora nasploh

— ekonomsko izčrpanje nasprotnika zaradi uničevanja živine in rezerv hrane, zmanjšanje števila aktivnih prebivalcev v proiz- vodnji ter povečanje stroškov pri organizaciji zaščite pred biološkim orožjem in zdravljenju obolelih ljudi in živali.

Objekti napada z biološkim orožjem so lahko:

1. pri napadu na odprtem prostoru
- večji industrijski in administrativni centri
- mesta in večja naselja
- enote oboroženih sil, ki so zbrane v določenem rajonu (pri daljšem zadrževanju na enem območju)

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

KONSTITUANTNA SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 4. strani)

Železarne za zaupanje, ki so ga uživa- vali v pretekli mandatni dobi. Zahvala je bila namenjena tudi dele- gam pretekle mandatne dobe, ki so vestno in prizadevno sodelovali v sa- moupravnih organih delavskega sve- ta. Poudaril je, da je bilo izredno do- bro in aktivno sodelovanje z izvrš- nim odborom konference osnovnih organizacij sindikata Železarne, po- slovodnim odborom, ki se je trudil za večjo uspešnost delovne organiza- cije in centrom za proučevanje sa- moupravljanja in informiranje, ki je omogočal nemoteno delovanje de- lavskega sveta in vseh njegovih organov. Novoizvoljenim delegatom je zaželel ob nastopu mandata uspešno delo pri reševanju težkih in zapletenih nalog.

V nadaljevanju seje so več časa posvetili obravnavanju poslovnih re- zultatov v prvem četrtletju letošnje- ga leta, o katerih je spregovoril član poslovodnega odbora Božidar Bar- telj. Delegati so se strinjali s stališči odbora za gospodarstvo in poslovod- nega odbora tako na področju pridobi- vanja reprodukcijskega materiala kot pri preskrbi ustreznih deviznih sredstev.

Predsednik poslovodnega odbora Železarne Stefan Nemec je seznanil delegate s pregledom izvrševanja sklepov 10. seje delavskega sveta v pretekli mandatni dobi. Iz poročila je razvidno, da so sklepi v glavnem izvršeni, nekateri, ki so dolgoročne- ga značaja, pa se še izvajajo. Na- znanje so vzeli še informacijo pod- predsednika poslovodnega odbora Borisa Breganta o poteku priprav za izgradnjo Jeklarne 2.

O ukrepih za izboljšanje tehnološke in delovne discipline je ob- širno spregovoril vodja splošnega sektorja Železarne Janez Poljšak. Ukrepi bodo objavljeni v glasilu Že- lezar, prejeli pa so jih tudi že v TOZD in delovnih skupnostih.

Na seji so obravnavali tudi spre- membe samoupravnega sporazuma SIS EOT. Delegati so po obravnavi sprejeli spremembe samoupravnega sporazuma SIS EOT o merilih, po- gojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za obdobje 1981–1985 ter o merilih in po- stopkih za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino za obdobje 1981 do 1985. Ugotovili so, da so te spremem- be sprejeli tudi delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Ugotovili so, da so delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delov- nih skupnosti brez pripomb sprejeli družbeni dogovor o združevanju sredstev za financiranje mladinskega prostovoljnega dela v občini Jese- nice, družbeni dogovor o uresničeva- nju kadrovske politike v občini Jese- nice ter samoupravni sporazum o temeljnih planov bank, združenih v Ljubljansko banko — združeno banko za obdobje 1981–1985.

Potrdili so tudi stališča in odbora za kadre in družbeni standard sklepe pri oblikovanju in delitvi sredstev sklada skupne porabe. Strinjali pa so se še z ukrepi za stabilizacijo kadra v temeljni organizaciji Jeklar- na, o katerih sta predhodno razprav- ljala odbor za gospodarstvo in odbor za kadre in družbeni standard, pri delavskem svetu Železarne.

Na predlog izvršnega odbora kon- ference osnovnih organizacij sindi- kata Železarne so v skupščino sa- moupravne interesne skupnosti za var- stvo pred požarom občine Jesenice za mandatno obdobje 1981–1985 imenovali naslednje delegate: Fran- ca Sluga iz TOZD Jeklarne, Marja- na Skubica iz TOZD Transporta, Staneta Trameta iz TOZD Žičarne, Janeza Bohinca iz poklicnega gasil- skega reševalne čete ter Jožeta Ravnika iz TOZD Strojne delavnice.

Medija Dragica

Pristava — predaja raporta (Foto I. Kučina)

Pristava — dan mladosti 1981 (Foto I. Kučina)

Pristava — najmlajši pohodniki (Foto I. Kučina)

PREDLOG FINANČNEGA NAČRTA ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI ZA LETO 1981

Na seji obeh zborov skupščine občinske zdravstvene skupnosti Jesenice, ki bo v začetku meseca junija, bo predložen predlog finančnega načrta skupnosti za leto 1981. Finančni načrt za leto 1981 je oblikovan na osnovi samoupravnega sporazuma o temeljnih plana za obdobje 1981-85.

Tekoče leto je prehodno in pomeni prilagajanje novim smerem razvoja. Finančni načrt je zato povezan z novimi, v praksi še nepreverjenimi rešitvami, pa tudi ne v celoti predvidenih s planskimi dokumenti, zato bo verjetno realizacija tega načrta bolj odstopala kot v preteklih letih. Tudi izredno naraščanje cen v začetku tekočega leta se bo odražalo v nepredvidenih odmikih med dogovorjenimi sredstvi za izvajanje programa in med dejansko porabljenimi. Dejstvo je namreč, da se sredstva relativno zmanjšujejo. Nekatere pravice se prenašajo drugam (nadomestilo osebnega dohodka za porodnice in nesreče pri delu), v sistemu finansiranja pa ostaja kot pomemben vir le prispevek združenega dela. Težišče tega prispevka je po novem v prispevku iz dohodka (doslej je bil iz bruto osebnega dohodka).

Finančni načrt sicer že upošteva nekatere planske usmeritve, ne pa vseh, kajti za nekatere nove naloge bodo znane finančne obveznosti šele v polletju (SLO, informiranje), v polletju bo tudi prvič ocenjeno izvajanje novega zagotovljenega (enotnega) programa prebivalcev v republiki. V zvezi zagotovljenega programa ostaja nerešeno vprašanje prispevek za solidarnost, ker ima zdravstvena skupnost Slovenije v svojem finančnem načrtu za leto 1981 predvideno, da bo na Jesenicah dobila 7.911.000 din kot prispevek solidarnosti za manj razvite občine v republiki. Občinska zdravstvena skupnost Jesenice pa teh sredstev nima, ker letošnja dogovorjena sredstva izhajajo iz dogovorjenega nivoja zdravstvenega varstva v občini v letu 1980 in iz nizko planiranega dohodka gospodarstva občine.

Občinska zdravstvena skupnost Jesenice ima tudi velike finančne obveznosti ob finansiranju zdravstvenega varstva za zagotovljeni program družin delavcev v drugih republikah, kar pa zdravstvena skupnost Slovenije v svojih računih ni upoštevala. Morebitne finančne dodatne obveznosti bo mogoče reševati le s sprotnim prerazporejanjem denarja znotraj finančnega načrta in v sodelovanju z združenim delom, če bo to dovoljeval ustvarjeni dohodek. Pri tem bi bilo nerealno v obdobju tega leta pričakovati, da bi mogli uresničiti večje spreminjanje izvajanja programa v tem smislu, da bi ga ocenili, saj se je že v preteklosti dovolj zatikalo pri uvajanju manjših sprememb.

PRIHODKI V LETU 1981

Podatki o dogovorjenih sredstvih združenega dela so usklajeni s plansko službo skupščine občine Jesenice. Združeno delo bo prispevalo za zdravstvo prek zdravstvene skupnosti 259.045.000,00 din. Od ostalih virov finansiranja je pomemben ostanek dohodka zdravstvene skupnosti iz leta 1980 (3.048.000,00 din) in kmečki prispevek, ki je povečan za 15%. V kolikor bi upoštevali enak nivo pravic kot v letu 1980, brez nadomestila za porodnice in nesreče pri delu, bi se povečala razpoložljiva sredstva za finansiranje, vključno s

participacijo uporabnikov, za 19,8%. Po višini prispevne stopnje združenega dela je občina Jesenice v SRS na 54. mestu.

Participacija uporabnikov - bo za okrog 4.000.000 din manjša od načrtovane v planskih dokumentih, predvsem zaradi doslednejšega izvajanja novega zakona o zdravstvenem varstvu, pa tudi zaradi nedoslednega pobiranja participacije v nekaterih zdravstvenih organizacijah, zlasti izven regije. Za leto 1981 je predvideno 5.178.000 din participacije, kar je le 78,8% od pobrane v letu 1980, pa tudi ta znesek je še vprašljiv, ker ni rešeno vprašanje povečane participacije v letu 1981. Dvajset odstotkov povečane participacije za tekoče leto pomeni 861.000 dinarjev.

Sredstva regijske solidarnosti kot dodaten vir finansiranja programa po finančnem načrtu niso predvidena, vendar je treba vprašanje regijske solidarnosti ponovno obravnavati po polletju, ko bodo bolj znane finančne obveznosti in eventualne nove prispevne stopnje.

ODHODKI V LETU 1981

Nadomestilo osebnega dohodka in povračila, delež sredstev za nadomestila se po finančnem načrtu za leto 1981 znižuje in znaša le 11,38% od skupne vsote. To pa zaradi zmanjšanja pravic kot je predvideno s sporazumom o temeljnih plana. Pri porabi sredstev denarnih nadomestil se kaže tudi nižja rast osebnih dohodkov v primerjavi s cenami nasploh in nižja rast zaposlenih. Pri planiranju nadomestil je upoštevano povečanje osebnega dohodka v letu 1980, ni pa upoštevano še vedno očitno naraščanje bolezenskega staleža zaradi bolezni, ki je še vedno na prvem mestu v regiji. V kolikor bi hoteli stalež znižati, bi morali to problematiko razčistiti v TOZD Zvezarne in drugje, kjer je stalež nad 5%, pa tudi v TOZD izvajalcev zdravstvenega varstva na Jesenicah.

Za neposredno zdravstveno varstvo je namenjenih 78,76% vseh sredstev zdravstvene skupnosti. V letu 1981 moramo hitreje razvijati osnovno in ambulantno zdravstveno dejavnost, delež drugih dejavnosti pa naj bi padel (bolnice). To pa bo zelo težko doseči, ker lahko pričakujemo izven regije v tekočem letu večji porast cen, ker bodo v večjem obsegu kot doslej obrnjenjvala sredstva za naložbe stroški raziskav in nadzor, SLO in informiranje.

Predvideno je, da bo za izvajanje zdravstvenega varstva razpoložljivih 24% več sredstev kot v l. 1980. Ob visokem naraščanju cen to vsekane ne bo zadoščalo za ohranitev enakega nivoja zdravstvenega varstva kot v letu 1980. Poleg krčenja za bolnišnično zdravljenje v regiji bo potrebno krčenje tudi pri manj nujsnih oblikah zdravstvenega varstva, na primer, pri zdraviliščih in potnih stroških.

Za materialne in druge odhodke ter združevanje sredstev se tudi zmanjšuje delež in pomeni v letu 1981 le 9,85% vseh sredstev zdravstvene skupnosti. Iz celotnega finančnega načrta je razvidno, da so sredstva zelo močno okrnjena glede

na predvidene gospodarske zmogljivosti. To narekuje tako uporabnikom, kakor tudi izvajalcem zdravstvenega varstva skrajno varčevanje. Predlog finančnega načrta za leto 1981, v primerjavi z realizacijo v

letu 1980, izgleda takole (zaradi spremenjene strukture zbiranja denarja v letu 1981 ne morem po posameznih pozicijah prikazati primerjave z letom 1980, zato bom prikazal samo celokupne prihodke):

SKUPNI PRIHODKI V LETU 1981

Realizacija v letu 1980	226.614.000,00	
Predlog finanč. načrta 1981	263.015.000,00	indeks 116

ODHODKI:

A. Nadomestilo osebnega dohodka in povračila		Plan v letu 1981		Indeks
Realizacija v letu 1980				
33.964.000,00		29.932.000,00		88
B. Neposredno zdravstveno varstvo				
	165.845.000,00	207.163.000,00	124	
C. Materialni in drugi odhodki				
	933.000,00	1.228.000,00	132	
D. Združevanje sredstev				
	22.824.000,00	24.692.000,00	108	
Glavni odhodki neposrednega zdravstvenega varstva:				
1. Splošno dispanzersko zdravljenje	27.168.000,00	34.821.000,00	128	
2. Specialistično zdravljenje	15.842.000,00	20.264.000,00	127	
3. Bolnišnično zdravljenje	83.568.000,00	104.826.000,00	125	
4. Zobozdravstvo	9.109.000,00	12.445.000,00	137	
5. Preventiva	1.338.000,00	1.673.000,00	125	
6. Reševalni prevozi	3.094.000,00	3.937.000,00	127	
7. Zdravila	17.868.000,00	23.765.000,00	133	
8. Zdraviliško zdravljenje	1.730.000,00	2.081.000,00	120	
9. Ortopedski pripomočki	1.054.000,00	1.418.000,00	135	

Iz gornjega je razvidno, da so v precejšnjem porastu sredstva za zobozdravstvo, za zdravila in ortopedske pripomočke, tudi ostale pozicije zdravstvenega varstva so v večjem porastu kot celotni prihodek zdravstvene skupnosti in je veliko vprašanje, ali bomo mogli v letu

1981 pokriti vse odhodke po posameznih pozicijah, ali ne bo potrebno zmanjšati predvidena sredstva.

Naj pripomnim, da je bil prihodek v prvih štirih mesecih letos realiziran v višini 76.164.340 din.

Stane Torkar

OSNUTEK RESOLUCIJE ZA III. KONGRES SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE V RAZPRAVI

(Nadaljevanje z I. strani)

Glede na zelo kratek čas za obravnavo osnutka resolucije, odbor opozarja družbenopolitične organizacije, družbenopolitične skupnosti, samoupravne organe v organizacijah združenega dela in društva, da omogočijo delavcem in delovnim ljudem razpravo o vsebini osnutka resolucije od 25. maja do 10. junija.

Republiški koordinacijski odbor v svojih navodilih navaja, da naj delavski sveti v organizacijah združenega dela, organi samoupravnih interesnih skupnosti na razširjenih sejah ob udeležbi članov organov družbenopolitičnih organizacij in delegatov družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti razpravljajo o osnutku resolucije, se opredelijo do stališč, oblikujejo svoje predloge ter se dogovorijo o organiziranju razprav na zborih delavcev, oziroma v samoupravnih delovnih skupinah, na katerih naj sprejmejo in eventualno dopolnijo in razširijo predlagana stališča in predloge k osnutku resolucije.

Razprava v občinah in krajevnih skupnostih bo potekala po načrtih občinskih koordinacijskih odborov za pripravo tretjega kongresa samoupravljalcev, s tem, da jo bodo prilagajali vsebinskim smotrom in se izogibali slehernemu formaliziranju. Odbor nadalje navaja, če želimo, da bo v razpravo vključena tudi ocena aktivnosti vseh družbenih dejavnosti in opredeljen njihov od-

nos do vsebine, bodo v krajevnih skupnostih organizirali obravnavo na razširjeni seji predsedstva krajevne konference SZDL s člani sveta krajevne skupnosti ter z vodji delegacij za skupščino družbenopolitične skupnosti in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti s predhodno razpravo v posameznih družbenopolitičnih organizacijah in množičnejših družbenih organizacijah in društvih v krajevni skupnosti. Te razprave pa naj bi sklenili in povzeli na sejah predsedstva občinske konference SZDL.

Poročila o razpravah s pripombami in predlogi bo sproti zbiral koordinacijski odbor za pripravo tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice, ki bo razprave tudi usmerjal in spremljal ter vse predloge k resoluciji posredoval odboru za sklic tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije.

Poleg koordinacijskih odborov za pripravo tretjega kongresa pri občinskih svetih zveze sindikatov bosta v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih spodbujala razprave tudi predsedstvi občinskega sveta zveze sindikatov in občinske konference SZDL ter opredeljevala posamezne nosilce razprav in način razprav. O vseh razpravah pa morajo biti obveščeni tudi vsi štirje delegati, ki so bili izvoljeni v občini za tretji kongres samoupravljalcev, ki bodo po možnosti tudi sodelovali v razpravah.

OSNUTEK RESOLUCIJE

V uvodu osnutka resolucije tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, ki ga daje v javno razpravo odbor za sklic in pripravo kongresa, je poudarjeno, da osnutek vsebuje rezultate prvega delovnega obdobja pri pripravljanju kongresa, v katerem so bila izbrana vsa tista vprašanja, za katera je odbor menil, da kongres mora do njih zavzeti svoja stališča in določiti naloge v kongresni resoluciji. Osnovni namen osnutka resolucije, je, da bi bil izhodišče, okvirna usmeritev za široko razpravo o vprašanjih, ki jih bo obravnaval kongres, pri čemer pa je odbor izhajal iz tega, da bodo potrebna nadaljnja prizadevanja za dokončno oblikovanje predloga resolucije in sprejem le-te na kongresu v Beogradu.

Zaradi tega odbor pričakuje iz javne razprave pripombe in predloge, da bi osnutek resolucije dopolnili tako pri vprašanjih, ki jih je odbor načel, kakor pri drugih vprašanjih, ki jih morebiti odbor ni načel, a so pomembna za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov.

Bogastvo in širina javne razprave bosta zagotovila, da bodo do tretjega kongresa in na samem kongresu oblikovana jasna in konkretna stališča o najpomembnejših vprašanjih samoupravnega razvoja združenega dela.

Poleg uvoda, ki poleg drugega poudarja, da bo tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije prvo veliko zborovanje delavskega razreda Jugoslavije, ki bo potekalo brez vodje naše revolucije Josipa Broza Tita, pobudnika in stratega socialističnega samoupravljanja in tovariša Edvarda Kardelja, ki je dal neprecenljiv teoretični in praktični prispevek k zasnovi in razvoju sistema samoupravljanja, osnutek resolucije vsebuje naslednja poglavja:

— Resolucija o obvladanju družbene reprodukcije;

— O pridobivanju in razporejanju dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke po rezultatih tekočega in minulega dela;

— Samoupravno združevanje, povezovanje in planiranje;

— Za delegatsko odločanje in podružbljanje politike;

— Poglavitne naloge pri nadaljnjem materialnem in socialnem razvoju in program gospodarske stabilizacije.

Kakor že rečeno, bodo javne razprave prodorne in učinkovite le, če se bomo v vseh sredinah konkretno, kritično in samokritično soočili s lastno stopnjo razvoja, oziroma s tem, kaj smo naredili in že dosegli po generalnih vprašanjih, ki jih obravnava osnutek resolucije. Ob tem bomo prišli do zaključkov in spoznanj, kaj bi bilo potrebno dopolniti, ali izboljšati za hitrejšo uveljavljanje socialističnih družbeno-ekonomskih odnosov in eventualno vnesti še v osnutek oziroma predlog resolucije, na drugi strani pa se nam bo oblikoval seznam nalog, odstopanj in slabosti, s katerimi bi se morali v okviru konkretnih akcijskih programov spoprijeti za hitrejšo in doslednejšo uveljavljanje oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ŽELEZARSKA INDUSTRIJA V DRŽAVAH JUGOZHODNE AZIJE

Med državami jugovzhodne Azije razvijata dve, Pakistan in Indonezija, sorazmerno močno železarsko industrijo, medtem ko sta drugi dve, Tajska in Malezija, v tem pogledu nekoliko šibkejši.

Pakistan je na osnovi predhodnih sovjetskih študij sklenil leta 1973 pogodbo s Sovjetsko zvezo o izgradnji železarne na morski obali, ki bo uporabljala uvožene surovine in gorivo. To železarno, ki jo upravlja družba Steel Mills Co., gradijo ob obali Indijskega oceana, skupaj s pristaniščem Quasim, oddaljenim 50 km od Karačija. Po prvi fazi izgradnje bodo letno lahko izdelali 1,5 milij. ton surovega jekla, s kasnejšim povečanjem pa 2 milij. ton. Uporabljala bo železovo rudo uvoženo iz Brazilije, Avstralije, Librije in Indije ter premog za koksiranje iz ZDA, Kanade in Avstralije. Njen proizvodni program obsega predvsem ploščate izdelke in v manjši meri okrogle.

Ko bo v letih 1984/85 izgradnja zaključena, bo imela v svojem sklopu koksarno z letno zmogljivostjo milijon ton, dve aglomeraciji z 1,5 milij. ton, dva plavža s 1033 kub. m koristne prostornine in 1,2 milij. ton, dva 130-tonska LD konvertorja in napravo za kontinuirno vlivanje slabov in blumov, valjarno

gredic z 250.000 ton, polkontinuirno progo za valjanje trakov do širine 1700 mm/m z milijon ton, hladno valjarno s 300.000 ton, pocinkovalno linijo s 100.000 ton in progo za izdelavo paličastega jekla s 120.000 ton letne zmogljivosti.

Leta 1980 je pričel obratovati prvi plavž, letos bi naj pričela obratovati LD jeklarna z napravo za kontinuirno vlivanje in valjarna gredic, leta 1982 valjarna trakov in leta 1983 še ostali obrati.

V Indoneziji je najvažnejša železarna Krakatau Steel, ki leži na vzhodnem delu otoka Jave. Njena prvotna proizvodna zmogljivost je bila predvidena 2,3 milij. ton železove gobe, izdelane po mehiškem HyL postopku in 500.000 ton elektro jekla. Večji del železove gobe je bil namenjen izvozu.

Izmed štirih obratov za izdelavo železove gobe z letno zmogljivostjo 575.000 ton vsak, je pričel prvi obratovati leta 1979, drugi in tretji v letu 1980, medtem ko termin za četrtega še ni določen. V jeklarni obratujejo od leta 1978 štiri 65-tonske obločne električne peči z letno zmogljivostjo 500.000 ton in dve napravi za kontinuirno vlivanje. Tri valjarne izdelajo letno 150.000 ton paličastega jekla, 85.000 ton srednjih profilov in 220.000 ton valjane žice, ki jo potem vlečejo in delno tudi pocinkajo.

Program nadaljnje izgradnje te železarne, ki je bil objavljen leta 1979, predvideva gradnjo sodobnih obločnih električnih peči in povečanje kapacitet za izdelavo surovega jekla na 1,5 milij. ton letno in postavitev vroče valjarne trakov širokih 2235 mm z letno zmogljivostjo milijon ton. S to izgradnjo bi ustrezno zmanjšali izvoz železove gobe.

Tajska železarska industrija ima že sedaj več manjših železarn z elektro jeklarnami, v katerih letno izdelajo skupaj skoraj 400.000 ton surovega jekla in ga predelajo v žico ter razne

profile. Vendar je proizvodna zmogljivost valjarn večja kot jeklarn in zato nekaj potrebnega polproizvoda uvažajo.

Že nekaj let nazaj pripravljajo projekt za novo veliko železarno. Ker so odkrili v Tajskem zalivu zalogo zemeljskega plina, računajo na izdelavo elektro jekla z železovo gobo kot vložkom. Pri tem predvidevajo v prvi fazi letno zmogljivost 1,3 milij. ton elektro jekla in 1,1 milij. ton toplo valjanih trakov, v drugi fazi pa 3 milij. ton elektro jekla ter hladno valjarno z 800.000 ton letne zmogljivosti.

V Maleziji je najvažnejša železarna Malayawata Steel, ki je pričela obratovati leta 1967 in v kateri ima 28% deleža tudi japonska železarska družba Nippon Steel Co. Železarna leži na zahodni obali malajskega polotoka v bližini mesta Penang. To je majhna integralna železarna z letno zmogljivostjo 190.000 ton surovega jekla, ki ga izdelajo v dveh 15-tonskih LD konvertorjih in v štirih 10-tonskih obločnih električnih pečeh, z napravo za kontinuirno vlivanje gredic. Proizvodni program valjarne obsega 160.000 ton paličastega jekla in valjano žico. Leta 1982 bo pričela obratovati v tej železarni nova valjarna paličastega jekla z letno zmogljivostjo 230.000 ton, za katero bodo nekaj let uvažali potrebni vložek iz tujine. Kasneje name-rava jo ustrezno povečati proizvodnjo elektro jekla.

Poleg te železarne obratujeta še valjarna žice in valjarna za paličasto jeklo z letno zmogljivostjo 150.000 in 50.000 ton. Obe obratujeta s tujim vložkom, vendar za potrebe valjarne žice že gradijo 70-tonsko obločno električno peč z napravo za kontinuirno vlivanje gredic.

V pripravi so še trije projekti, ki jih bodo pričeli uresničevati v bližnji prihodnosti. To so hladna valjarna trakov, obrat za izdelavo 40.000 ton bele pločevine in naprava za izdelavo 600.000 ton železove gobe. Pri vseh treh projektih bodo tehnično in finančno sodelovale japonske železarske družbe.

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V PRVEM ČETRTLETJU 1981

I. - III. 1980					I. - III. 1981					Indeks
VRSTA PRISPEVKA	osnova	stopnja v %	vir	znesek	osnova	stopnja v %	vir	znesek	81/80	
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA										
Zveza skupnosti otroškega varstva SRS	bruto OD	2,07; 1,98	OD	69.805.565	bruto OD	1,16	OD	69.982.079	100	
Skupnost zdravstvenega varstva	"	7,23; 6,58	"	4.331.228	"	1,10	"	2.963.212	68	
Skupnost pokoj. in invalid. zavar. SRS	"	10,90; 11,50	"	15.486.798	"	11,10	"	2.778.912	18	
Občinska skupnost otroškega varstva	"	0,75; 0,69	"	24.341.807	"	1,45	"	27.406.494	113	
Dodatni prispevek solidar. za Črno goro (po delovnem mestu)	"	"	"	1.830.974	"	"	"	3.704.027	202	
Skupnost otroškega varstva občine	"	"	"	"	"	0,80	"	2.105.754	-	
Temeljna izobraževalna skupnost	"	6,20; 5,43	"	13.217.000	"	6,38	"	27.448.651	138	
Kulturna skupnost	"	0,94; 0,87	"	1.956.683	"	1,00	10,47	"	"	
Telesno kulturna skupnost	"	0,61; 0,56	"	1.226.024	"	0,62	"	"	"	
Skupnost socialnega varstva	"	0,65; 0,60	"	1.479.558	"	0,67	"	"	"	
Posebni republiški davek	"	1,00	"	2.069.606	"	1,00	"	"	"	
Republ. davek (za dopolnilno delo)	"	18,33	"	1.855.960	"	18,33	"	2.422.287	131	
Davek za pogodbeno delo	"	SoB Jes. 40 %	SoB Rad. 25 %	867.985	"	25 %	SoB Rad.	1.152.742	133	
Občinski davek (do 1. 4. 1980)	"	0,40	"	1.141.942	"	"	"	"	-	
				80.951.295					115.907.788	143
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA										
				19.265.952					17.788.936	92
1. Prispevki za splošne družb. potrebe	osnova za izrač. davka	samo TO: 5,0	dohodek	2.406.009	osnova za izrač. davka	TO 3,0; DSSS 0,2	dohodek	4.323.247	180	
Davek iz dohodka republike	"	0,3	"	144.361	"	0,2	"	323.527	224	
Prispevek za solidarnost iz dohodka	dohodek	0,13	"	589.171	dohodek	0,18	"	815.209	138	
Prispevek za LO	nabav. vred. poslovl. zgradb	0,03	"	171.661	nabav. vred. poslovl. zgradb	"	"	274.658	160	
Prispevek za zaklonišča	od m2 zemljišč	odvisno od vrste zemlj.	"	1.002.004	od m2 zemlj.	odvisno od vrste zemlj.	"	1.294.388	129	
Prispevek za uporabo mest. zemlj.	bruto OD	0,50	dohodek	1.133.894	bruto OD	0,50	dohodek	1.301.442	115	
Prispevek za solidar. štipendiranje	realiziran uvoz	0,08	"	325.579	realiziran uvoz	0,06	"	425.214	131	
Prispevek za SISEOT	bruto OD	0,02	"	34.379	bruto OD	0,02	"	54.189	158	
Prispevek za kljub samoupravljl.	poslovni sklad	1,0; 3,0	lastna sred. posl. skl.	13.453.968	poslovni sklad	1,0; 3,0	lastna sred. posl. skl.	8.969.312	67	
Del čistega dohodka za PS - za posojilo skladu federac. za kreditiranje hitrejšega razv.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
Druga plačila iz dob. po predpisih drugih rep.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
- prispevek za gozdarstvo (SR Hrvatska)	od m2 zemljišč	din/m2	dohodek	4.926	od m2 zemlj.	2,65 din/m2	doh.	7.750	157	
				24.386.765					29.200.157	120
2. Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti										
Prispevek iz dohodka za invalid. in pokojn. zavarovanje	poslovni sklad	0,27 ali 1,27	dohodek	4.941.207	poslovni sklad	0,27 ali 1,27	dohodek	6.282.123	127	
Prispevek iz dohodka za invalid. in pokojn. zav.	bruto OD	0,80	"	1.748.346	bruto OD	0,80	dohodek	2.074.286	119	
Prispevek iz dohodka za dobo, ki se šteje s poveč.	"	3,50 in 5,20	"	1.685.855	bruto OD	3,50 in 5,20	"	1.930.940	115	
Starostno zavarovanje kmetov	prispevna osnova	TOZD 0,50	"	297.768	bruto OD	0,56	"	1.457.615	359	
Starostno zavarovanje kmetov	bruto OD	DSSS 0,26	"	108.614	bruto OD	0,56	"	"	"	
Prispevek iz dohod. za zaposl. in social. varnost	bruto OD	0,24; 0,21	"	474.217	bruto OD	0,21	"	536.443	113	
Stanovanj. prisp. - solidarnostna gradnja	"	1,425	čisti dohodek	3.317.121	bruto OD	1,055	dohodek	2.746.043	83	
- za gradnjo štud. domov	"	0,345	"	803.095	"	0,292	"	760.042	95	
- za bivalne prostore MDA	"	"	"	"	bruto OD	0,003	čisti doh.	7.809	-	
- za sofinanc. kadrov. stanov. manj razvitih	"	"	"	"	bruto OD	0,025	"	65.072	-	
- za vzajem. združ. sred.	bruto OD	1,920	čisti dohodek	4.469.395	bruto OD	1,975	"	5.140.696	115	
- za komunal. dej.	"	0,500	"	1.163.905	"	0,800	"	2.082.308	179	
- za lastno stan. gradnjo	"	2,310	"	5.377.242	"	2,350	"	6.116.780	114	
				7.333.752					35.504.017	484
3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družb. dej.										
Prispevki iz dohodka republ. izobr. skup.	prispevna osnova	5,36	dohodek	2.955.625	dohodek	0,22 + 1,70	dohodek	10.449.395	354	
Prispevek iz dohodka republ. raziskov. skup.	"	1,14	"	628.622	dohodek	0,28 + 0,14	"	2.285.805	364	
Prispevek iz dohodka za zdravstvo	bruto OD	1,57	dohodek	3.749.505	bruto OD	8,68	"	22.768.817	607	
				22.996.694					23.288.482	101
4. Prispevki za skupno družb. reprod. na področju infrastrukture										
Združevanje sred. za razvoj mag. in reg. cest v SRS	osnova za izračun davka	4,0	lastna sred. (PS)	2.453.317	ČD nam. za sklade	2,7	lastna sred.	1.211.436	44	
Združevanje sred. za financiranje luške infrastrukture	"	0,5	"	306.665	po ZR 80	"	"	"	-	
Združevanje sred. za financ. razvoja železnic	"	3,2	"	1.962.653	"	"	"	"	-	
Združevanje sred. za financ. gradnje elektroenerg. objektov	"	3,5	"	2.146.652	"	"	"	"	-	
	od vred. inv. vlag.	4,8	"	2.738.737	vred. invest. vlag.	4,8	lastna sred.	2.317.492	85	
				150.756.860					185.889.867	123
5. Prispevki za skupno družbeno reprod. na drugih področjih										
Vodni prispevek SRS - splošni	osnova za izračun davka	1,0	dohodek	481.202	osnova za izr. davka	1,04	dohodek	1.906.736	396	
- za onesnaženo vodo	količ. 1) izkorišč. 2) onesnaž. vode	28,75 din/E	"	1.868.019	količ. 1) izkorišč. 2) onesnaž. vode	1) 0,19 din/m3 2) 58,73 din/E	"	2.140.672	115	
Prispevek za pokritje dela stroškov infrastrukture ŽTP	osnova za izračun davka	5,0	dohodek	2.577.901	osnova za izračun davka	6,2	"	3.840.308	149	
Prispevek za požarno varnost občine Jesenice	bruto OD	0,3	dohodek	680.337	bruto OD	0,31	dohodek	806.894	119	
				1.360.673					1.431.586	105
6. Prispevki za ostala financiranja										
Prispevki za telesno kulturne obj. SoB Jesenice	bruto OD	0,10	dohodek	226.779	bruto OD	0,55	"	1.431.586	126	
Prispevek za SIS komunal. Jesenice	"	0,50	"	1.133.894	"	"	"	"	-	
				69.805.565					69.982.079	100
OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V OD.				29.369.875					29.369.875	100
OBV., KI IMAJO VIR V PRIHODKU OZI. DOHODKU				51.581.420					51.581.420	82
OBV., KI IMAJO VIR V AKUMULACIJI				60.681.465					60.681.465	82

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kot smo že omenili, so se najbolj povečali prispevki, ki se financirajo iz dohodka temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Pri obračunu teh prispevkov je bilo glede na preteklo leto tudi največ sprememb. Del prispevkov, ki so se prej financirali iz akumulacije, se letos pokriva z dohodkom in sicer tu zavzema pretežni del združevanje sredstev za financiranje graditve elektroenergetskih objektov. Ker samoupravni sporazum o temeljnih plana SIS elektrogospodarstva za obdobje 1981-1985 še ni dokončno usklajen, je izšel zakon, ki določa način združevanja sredstev za elektrogospodarstvo v letu 1981. Po tem zakonu pa iz akumulacije financiramo le del razvoja elektrogospodarstva in sicer 4,8 % od investicijskih vlaganj v tekočem letu, kar znaša 2,3 milijona dinarjev. Tisti del prispevkov, ki pa je bil odvisen od porabljenih električne energije na posameznih odjemih, pa je v letošnjem letu vključen v ceno električne energije, kar pomeni, da se ta del pokriva kot materialni strošek iz celotnega prihodka in s tem zmanjšuje dohodek. Poleg tega pa se tudi del stanovanjskega prispevka (solidarnostna gradnja in gradnja študentskih domov) pokriva iz dohodka, dočim se je v preteklih letih iz čistega dohodka.

Največji porast med obveznostmi, ki se pokrivajo iz dohodka, pa je pri prispevku za zdravstveno skupnost, kjer se je stopnja povečala od 1,57 % na 8,68 %. V preteklih letih smo namreč pretežni del zdravstva financirali iz osebnega dohodka, kjer je stopnja znašala 6,58 % od bruto osebnega dohodka. Letos pa iz osebnega dohodka prispevamo le 1,10 % od osnove bruto osebnega dohodka, zato pa toliko večji del financiramo z dohodkom.

RAZČLENITEV POSAMEZNIH SKUPIN PRISPEVKOV IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA (II.)

Prispevki za splošne družbene potrebe (točka 1) so nekoliko nižji kot lanske četrtletje, kar pa ne pomeni, da se je naša obveznost za financiranje tega dela družbenih potreb zmanjšala. Nižje je le posojilo skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja manj razvitih, to pa zato, ker smo bili v mesecu februarju in marcu dolžni obračunati le polovico te obveznosti (začasno). Davek republik je, kljub nižji stopnji, višji kot lani. Po novem sistemskem zakonu o davku so zavezanci za plačilo poleg temeljnih organizacij tudi delovne skupnosti, spremenil pa se je tudi izračun davčne osnove. Pri ostalih prispevkih te skupine bistvenih sprememb glede osnov in virov financiranja ni naraščali so v skladu z naraščanjem osnov (bruto OD, dohodek...) v primerjavi s preteklim obdobjem.

Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti (točka 2) so se glede na lanske četrtletje povečali za 20 %. Osnove in viri financiranja so tu pri večini prispevkov enake. Bistvena sprememba je le pri prispevku za starostno zavarovanje kmetov, kjer so lani temeljne organizacije plačevale 0,50 % od prispevne osnove, delovne skupnosti pa 0,2 % od bruto osebnega dohodka. Letos pa je za oboje enotna stopnja in osnova in sicer 0,56 % od bruto OD, kar pa je znatno več kot lani.

Tudi pri financiranju stanovanjske gradnje je nekaj novosti, in sicer glede na vir financiranja. Kot smo že omenili, se prispevek za solidarnostno gradnjo in gradnjo študentskih domov pokriva kot obveznost iz dohodka in ne več iz čistega dohodka. Znatno pa je višji tudi prispevek za komunalno dejavnost v okviru stanovanjske gradnje, in to predvsem na račun višje stopnje, ki se je povečala iz 0,5 % na 0,8 %.

Največji porast pa je pri prispevkih za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnostih (točka 3), kjer povečanje znaša kar 384 %, to je 28,2 milijona dinarjev. Med temi se je najbolj povečal prispevek za zdravstvo, kjer se je stopnja spremenila od 1,57 % na 8,68 %, kar pomeni 19,0 milijonov več obveznosti iz dohodka. Zato pa je manjši prispevek za zdravstvo iz osebnega dohodka, kot smo že v uvodu omenili. Precejšen pa je porast tudi pri prispevkih za republiško izobraževalno in republiško raziskovalno skupnost. Ta dva prispevka se po novem obračunavata od doseženega dohodka in ne od prispevne osnove kot doslej. Dohodek, kot osnova za ta dva prispevka, je višji od prejšnje osnove. V primeru slabšega poslovnega rezultata temeljna organizacija ni vedno dosegla prispevne osnove in zato tudi ni bila dolžna plačati omenjena prispevka. Ravno tako tudi delovne skupnosti niso imele te obveznosti. Letos pa so vse temeljne organizacije in delov. skupnosti dolžne prispevati del dohodka za ti dve republiški skupnosti, kar je tudi razlog za takšen porast prispevkov za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnostih.

(Nadaljevanje na 18. strani)

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA – RAZREDNO REVOLUCIONARNI INSTRUMENT DELAVCEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ter drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih in v celotni družbi.

2. V zakonu o združenem delu ima samoupravna delavska kontrola v skladu z ustavo SFRJ pomembno mesto.

Da bi zavarovali svoje samoupravne pravice, imajo delavci v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih po zakonu o združenem delu pravico in dolžnost uresničevati samoupravno delavsko kontrolo neposredno, po organih upravljanja in po posebnem organu samoupravne delavske kontrole.

V praksi je zanemarljivo neposredno uresničevanje samoupravne delavske kontrole s strani delavcev, bolj pa je poudarjeno institucionalno uresničevanje delavske kontrole prek posebnega organa ali delavskega sveta in je zato nujno večje angažiranje samih delavcev na področju delavske kontrole.

Delavci v organizaciji združenega dela in drugih oblikah združevanja dela in sredstev uresničujejo samoupravno delavsko kontrolo, kot je to določeno s statutom, samoupravnim sporazumom in drugim samoupravnim splošnim aktom.

Organ samoupravne delavske kontrole kontrolira: izvajanje statuta, samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov ter drugih samoupravnih splošnih aktov, izvajanje sklepov delavcev, organov upravljanja, izvršilnega organa, poslovalnega organa in usklajenosti teh aktov in sklepov s samoupravnimi pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev; uresničevanje delovnih obveznosti in samoupravljalških funkcij delavcev in organov upravljanja; odgovorno in družbenoekonomsko smotrno uporabo družbenih sredstev in razpolaganje z njimi; uveljavljanje načela delitve po delu pri razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke; uveljavljanje in varstvo pravic delavcev v medsebojnih razmerjih v združenem delu; obveščanje delavcev o vprašanih, ki so pomembna za odločanje ter uresničevanje drugih samoupravnih pravic, dolžnosti in interesov delavcev v organizaciji združenega dela.

3. Po sprejetju ustave SFRJ in zakona o združenem delu je bila organizirana široka in intenzivna družbena akcija, da bi se delavci in člani organov upravljanja in organov samoupravne delavske kontrole seznanili s pravicami, dolžnostmi in odgovornostmi, ki jih imajo pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole, in da bi se usposobili za njihovo uresničevanje.

Po določenem času pa je ta akcija oslabela. Marsikje celo ni družbene dejavnosti za uresničevanje ciljev in nalog samoupravne delavske kontrole.

Lahko rečemo, da ni bilo kontinuirane in organizirane družbene akcije, da bi se delavci in njihovi organi seznanili s cilji in načinom delovanja samoupravne delavske kontrole.

V organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v katerih so posvečali ustrezno pozornost idejnopoličnemu in akcijskemu usposabljanju vseh delavcev, zlasti članov organov delavske kontrole, so dosegli tudi večje uspehe pri uresničevanju funkcije samoupravne delavske kontrole.

4. V minulem obdobju so bili doseženi določeni uspehi pri delovanju samoupravne delavske kontrole, zlasti pri preprečevanju posameznih negativnih pojavov pri delu organizacij združenega dela, kot so privatizacija družbenih sredstev, kršitve samoupravnih pravic delavcev idr. Čeprav so to šele začetni uspehi, vseeno prispevajo k uveljavljanju samoupravne delavske kontrole v organizacijah združenega dela in zahtevajo, da se vsa vprašanja odgovorneje rešujejo.

Dogaja se, da samoupravna delavska kontrola preventivno deluje s pravočasnim opozarjanjem na vzroke, ki so privedli do negativnih pojavov, in predlaga ustrezne ukrepe samoupravnim organom in drugim telesom, ki so pristojni za njihovo uresničevanje. S takšnim delom je postala pomemben dejavnik v razvoju sistema družbene samozastite in pomemben razredni instrument v boju za razvoj samoupravnih odnosov.

V nekaterih organizacijah je samoupravna delavska kontrola v vseh svojih oblikah uveljavila bistvo svojega dela. V teh organizacijah se je angažirala pri reševanju bistvenih

vprašanj in problemov svoje organizacije združenega dela in s tem veliko prispevala k razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, varstvu samoupravnih pravic delavcev in družbene lastnine in k odgovornejšemu obnašanju pri uresničevanju zakonskih norm, družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov in drugih samoupravnih splošnih aktov, k izvajanju sklepov zborov delavcev in organov upravljanja ter k reševanju drugih vprašanj.

Lahko rečemo, da je v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kjer je razvito samoupravljanje, kjer je dobra organizacija dela in so jasno določena razmerja vseh samoupravnih in strokovnih teles, tudi samoupravna delavska kontrola bolj razvita.

5. Kljub dosedanjim uspehom se je v praksi pokazalo, da se samoupravna delavska kontrola v številnih temeljnih organizacijah združenega dela še ne uresničuje v skladu s z ustavo in zakonom o združenem delu in da uspehi niso popolnoma zadovoljivi, oziroma da še vedno ni čutili potrebne širine pri delovanju samoupravne delavske kontrole.

Dosedanji rezultati pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole kažejo, da ne zadostuje širša družbena in politična akcija za organiziranje dejavnosti in družbene podpore družbenopolitičnih organizacij v organizacijah združenega dela in širše, zlasti pa dejavnosti, ki spremljajo konkretne ukrepe in akcije.

V mnogih organizacijah upada dejavnost samoupravne delavske kontrole, veliko pa je organizacij, kjer samoupravna delavska kontrola sploh še ni začela delovati in niso niti začeli ustvarjati pogojev za njeno delo in delovanje.

Funkcija samoupravne delavske kontrole se ne uresničujejo samo v temeljnih organizacijah združenega dela, uveljavlja se tudi pri kontroli dela in poslovanja v vseh oblikah združevanja. Pri tem je samoupravna delavska kontrola v temeljnih organizacijah osnovna oblika samoupravne delavske kontrole. To je v skladu s položajem in vlogo, ki jo ima temeljna organizacija v sistemu združenega dela. Delavci v temeljnih organizacijah imajo ustavno pravico, da nadzorujejo celotni potek družbene reprodukcije.

V temeljnih organizacijah združenega dela je delavska kontrola so razmeroma najbolj razvita, čeprav je tudi tu precej problemov in nedostatkov pri njenem uresničevanju.

V drugih oblikah združevanja dela in sredstev, zlasti v delovnih in sestavljenih organizacijah združenega dela, so rezultati pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole veliko slabši.

V samoupravnih interesnih skupnostih, bankah, zavarovalnicah in drugih samoupravnih organizacijah pogosto sploh ne deluje nobena oblika samoupravne delavske kontrole.

6. Glavna naloga in bistvo samoupravne delavske kontrole je, da deluje predvsem preventivno, da ne bi prihajalo do kršitev samoupravnih pravic delavcev, družbene lastnine in samoupravljanja.

Samoupravna delavska kontrola v organizacijah združenega dela še vedno premalo preventivno deluje, zaradi preprečevanja različnih kršitev samoupravnih pravic in zaradi varstva družbene lastnine. K temu med drugim veliko prispeva nezadostna obveščanost delovnih ljudi o samoupravnih družbenoekonomskih odnosih v organizacijah združenega dela in neustrezna družbena akcija za ustvarjanje ugodnih pogojev za razvijanje in krepitev dejavnosti samoupravne delavske kontrole in nadaljnje razvijanje samoupravnih odnosov.

Samoupravljanje na vseh ravneh terja samostojno, nenehno in učinkovito samoupravno delavsko kontrolo. Preventivno, stalno in usklajeno delovanje vseh treh oblik kontrole je jamstvo za učinkovito varstvo vseh samoupravnih odnosov.

Družbenopolitične organizacije v organizacijah združenega dela in širše, morajo ustrezno pozornost posvetiti ustvarjanju pogojev za čim uspešnejše uresničevanje samoupravne delavske kontrole.

7. V razmerah, ko si vse organizirane socialistične sile naše družbe veliko prizadevajo, da bi delavski razred obvladal tokove družbene reprodukcije za nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov na podlagi zakona o združenem delu in uresničevanje ukrepov ekonomske stabilizacije, postaja preventivna vloga samoupravne delavske kontrole še pomembnejša. Posebno postaja pomembna v situaciji, ko postane družbena kritika negativnih pojavov vse izrazitejša, ko raste kritična zvest in moralna občutljivost delov-

nih ljudi ter se zahteva večja družbena odgovornost in pripravljenost, da se postavimo po robu vsem negativnim pojavom, v obliki zlorabe družbene lastnine in samoupravljanja ter drugim negativnim pojavom in obnašanju.

Samoupravna delavska kontrola lahko s svojim delovanjem veliko prispeva k premostitvi mnogih slabosti in negativnih pojavov v organizacijah združenega dela ter k nadaljnjemu razvoju samoupravnih odnosov.

8. Zaostrenih in zapletenih pogojev gospodarjenja tako na notranjem kot tudi na mednarodnem področju pa ne spremlja povečana aktivnost samoupravne delavske kontrole. Zato se negativni pojavi kažejo zlasti v tem, da se ne spoštujejo določene obveznosti, ki so bile prevzete s samoupravnimi sporazumi niti samoupravnimi splošnimi akti in odločitve organov upravljanja, zaposlovanje je večkrat nezakonito, družbena sredstva se ne uporabljajo racionalno in družbena sredstva se tudi na druge načine oškodujejo. Vzrokov za te pojave ne ugotavljamo in jih tudi ne odpravljamo s samoupravno preventivno akcijo, marveč praviloma o njih razpravljamo po tem, ko so se že pokazale težje ali lažje posledice teh pojavov.

9. Pri delu samoupravne delavske kontrole pa so naslednje pomanjkljivosti:

Še vedno imamo organizacije, ki samoupravne delavske kontrole niso uredile s samoupravnimi splošnimi akti.

Nimamo zadostne konkretizacije uresničevanja samoupravne delavske kontrole, to pa povzroča enostransko uresničevanje oziroma prevzemanje pristojnosti drugih organov in teles.

Člani samoupravne delavske kontrole niso dovolj obveščeni o svojih pravicah in dolžnostih ter odgovornostih; v delu samoupravne delavske kontrole ni jamstva in pri izpolnjevanju svojih funkcij ni dovolj samostojnosti.

Sodelovanje in sinhronizacija del z drugimi organi družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine nista zadostna.

Ni dovolj samoiniciativne, razvite pa je familiarnost in izogibanje zameri v zvezi s posameznimi vprašanji.

Samoupravna delavska kontrola ni dovolj usmerjena k ugotavljanju tega, kako se uresničujejo samoupravni dogovorjeni sklepi in odločitve, kot na primer glede planiranja in njegovega izvajanja, ugotavljanja vzrokov in odgovornosti za pomanjkljivo uresničevanje samoupravno dogovorjenih ciljev, neupravičeno povečanje cen in druge.

Organi samoupravne delavske kontrole so se nekoliko oddaljili od delavcev in pri svojem delu navezajo stike predvsem s poslovalnimi organi in izvršilnimi organi družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij. Ta pojav ni dominanten, ker pa obstaja, ga je treba vsestransko dopolniti in nadomestiti določiti funkcije vseh nosilcev odločanja in opravljanja samoupravne delavske kontrole, s tem pa tudi načina in metode dela posameznih subjektov in organov samoupravne delavske kontrole v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

Delovna metoda organov samoupravne delavske kontrole še ni izoblikovana in še vedno tavamo pri njenem opredeljevanju. Ponekod se organi samoupravne delavske kontrole obnašajo kot preiskovalni organi; v več primerih pa imamo drugo skrajnost, ko se ti organi pri svojem delu ne razlikujejo od organov upravljanja. To izhaja tudi iz tega, ker položaj in vloga teh organov nista dovolj normativno urejena v samoupravnih splošnih aktih temeljnih organizacij združenega dela.

10. Nezakonito in nesamoupravno obnašanje poslovalnih organov in drugih delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi imamo v tistih okoljih, kjer se ne uresničuje bistvo samoupravnih odnosov, kjer delavci niso dovolj obveščeni in jim niso dovolj jasna bistvena vprašanja in rešitve, oziroma kjer o njih ne razpravljajo na sejah – organov upravljanja in s družbene sile ne prizadevajo za razvoj politične ter druge odgovornosti.

Problemi, ki jih imajo delavci, se velikokrat ne rešujejo s preventivnim delovanjem samoupravne delavske kontrole v organizacijah združenega dela. To pa med drugim povzroča, da se veliko delavcev za varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine obrača na družbene pravobranilce samoupravljanja, sodišča združenega dela in druge organe izven organizacij združenega dela.

11. Različne negativne pojave, kot so tako imenovane »konstne malverzacije« ipd. pogosto poslovalni organi in drugi delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi opravljajo pred delavci, organi upravljanja in delavsko kontrolo, češ, da obstajajo objektivna protislovja med posameznimi in skupnimi interesi ter temi interesi in splošnimi družbenimi interesi, v bistvu pa gre za pomanjkanje odgovornosti za opravljanje samoupravnih, javnih in drugih funkcij, za tehnobirokratske odnose, neaktivnosti pri delu, nesamoupravno obnašanje in zanemarjanje širših družbenih interesov.

12. Pri uveljavljanju samoupravne delavske kontrole imamo očitno odpore, ki se največkrat izražajo takole:

Ne ustanavljajo se posebni organi samoupravne delavske kontrole, češ da ni negativnih pojavov in da delavska kontrola nima kaj početi, ker obstajajo drugi organi upravljanja, politične organizacije itd.

Zojuje se prostor za delo samoupravne delavske kontrole z njeno nepopolno samoupravno ureditvijo.

Preprečuje se delo delavcev v organih samoupravne delavske kontrole, in sicer tako, da se jim onemogoča vpogled v podatke in dokumente; preprečuje se javnost pri delu in objavljanje poročil o samoupravni delavski kontroli, češ da njihovo objavljanje v javnosti lahko škoduje kolektivu in podobno.

13. Kadrovske sestavi samoupravne delavske kontrole se ne posveča dovolj pozornosti, zato pa so pomembno v te organe izvoljeni delavci, ki nimajo dovolj ugleda v svojem okolju, ali pa tisti, ki nimajo ustreznih družbenopolitičnih izkušenj.

14. Velik pomen za samoupravno delavsko kontrolo ima tudi razvitost sistema obveščanja delavcev o delu in poslovanju njihovih organizacij.

V maloštevilnih organizacijah združenega dela je sistem obveščanja delavcev dokaj razvit, kar prispeva k temu, da delavci uresničujejo cilje in naloge vseh oblik kontrole.

Vendar v večini organizacij združenega dela stanje glede obveščanja delavcev ni zadovoljivo, kar neugodno vpliva tudi na samoupravno delavsko kontrolo. Tako na primer delavci in organi samoupravne delavske kontrole ne dobivajo podatkov o materialnih izdatkih, v nekaterih organizacijah združenega dela mnoge zgrešene poslovne potene skrivajo pred delavci, stanje v zaključnih računih pa prikazujejo veliko pozitivnejše, kot pa je v resnici itd. Obstajajo organizacije združenega dela, ki so imele velike izgube iz leta v leto, vendar so takšno stanje skrivale pred delavci.

Zaradi nezadostnega, neustreznega in nepravilnega obveščanja postaja vprašanje predvsem preventivno delovanje samoupravne delavske kontrole.

15. Pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole so izrednega pomena delovni programi, predvsem s stališča preventivnega delovanja samoupravne delavske kontrole.

Izkazuje govorniki, da se samoupravna delavska kontrola popolneje uresničuje, kadar ima svoj delovni program.

Vendar pa večina organov samoupravne delavske kontrole nima niti orientacijskih delovnih programov, temveč poteka njihova dejavnost od primera do primera na podlagi predlogov delavcev, osebne pobude posameznih članov organov samoupravne delavske kontrole itd.

Delavski sveti organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti pri svojem delu pogosto ne posvečajo dovolj pozornosti kontroli izvajanja svojih sklepov.

16. Do mnogih navedenih napak samoupravne delavske kontrole ne bi prišlo, ali pa bi jih lahko odpravili, če bi jo družbenopolitične organizacije, zlasti pa sindikat, konkretnije podpirali.

17. Prav tako nosilci samoupravne delavske kontrole niso dovolj sodelovali s skupščinami družbenopolitičnih skupnosti, z družbenim pravobranilcem samoupravljanja, s sodišči združenega dela, službo družbenega knjigovodstva, z javnim tožilstvom in organi za notranje zadeve ter z organi in službami, ki opravljajo inspekcijska dela.

II.

Na podlagi navedenih ugotovitev zvezni zbor ocenjuje:

– Vse večji je pomen samoupravne delavske kontrole za nadaljnji razvoj samoupravljanja in vse večja je potreba po vseh oblikah njenega delovanja za preprečevanje in odpravljanje kršitev samoupravnih pravic delavcev, družbene lastnine in samoupravljanja.

– Potrebno je uveljaviti vlogo samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah, da bi mogla le-ta prispevati k razvoju samoupravne delavske kontrole v širših oblikah združevanja dela in sredstev (v delovnih in sestavljenih organizacijah združenega dela, v bankah, samoupravnih interesnih skupnostih ter v delovnih skupnostih).

– Za člane organov samoupravne delavske kontrole je treba izvoliti najuglednejše delavce v svojem okolju, ki naj se z ustreznimi dejavnostmi nenehno idejno in politično usposablja za opravljanje te funkcije.

– Potrebno je zagotoviti redno in popolno obveščanje delavcev o vseh pomembnih delih in sklepih organov upravljanja v organizacijah združenega dela in v celotni družbi, kot je to določeno v zakonu o združenem delu.

– Delo samoupravne delavske kontrole naj bo odkrito in dostopno vsem delavcem, da bi imel vsak delavec vpogled v celotno delo in poslovanje v temeljni organizaciji in v drugih oblikah združevanja dela in sredstev.

– Vsi organi v temeljnih organizacijah združenega dela in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih morajo nenehno sodelovati med seboj in s kontrolno-nadzornimi ter drugimi ustreznimi organi in organizacijami v družbenopolitičnih skupnostih, ki se ukvarjajo z varstvom družbene lastnine in samoupravljanja (družbeni pravobranilec samoupravljanja, sodišča združenega dela, služba družbenega knjigovodstva, inspekcijske službe idr.).

– Družbenopolitične organizacije, zlasti pa sindikat, naj s svojo dejavnostjo zagotavljajo pogoje za nenehno in vsebinsko čim bogatejšo in obsežnejše delovanje samoupravne delavske kontrole.

III.

Zvezni zbor skupščine SFRJ je v zvezi z obravnavanjem uresničevanja samoupravne delavske kontrole sprejel na podlagi 136. člena poslovnika skupščine SFRJ na svoji seji 22. IV. 1981 naslednje

SKLEPE

1. Zvezni zbor skupščine SFRJ sprejema gradivo Nekatera vprašanja in problemi uresničevanja določil zakona o združenem delu o samoupravni delavski kontroli, ki ga je pripravila komisija skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu, in poročila delovnih teles zveznega zbora o obravnavi tega gradiva, na podlagi katerih je dal zvezni zbor svoje ocene in stališča o uresničevanju samoupravne delavske kontrole.

2. Glede na pomen samoupravne delavske kontrole pošilja zbor svoje ocene in stališča o uresničevanju samoupravne delavske kontrole: svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, zvezni konferenci SZDLJ, predsedstvu CK ZKJ, Zvezi socialistične mladine Jugoslavije in Gospodarski zbornici Jugoslavije, da bi se seznanili z njimi in jih uporabili v svojih dejavnostih.

3. Svoje ocene in stališča o uresničevanju samoupravne delavske kontrole pošilja zbor komisijam skupščin republik in skupščin avtonomnih pokrajin ter skupščin občin za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu, da bi jih uporabile pri izpolnjevanju svojih nalog v zvezi s spremljanjem izvajanja zakona o združenem delu.

4. Ocene in stališča tega zbora o uresničevanju samoupravne delavske kontrole bodo objavljeni v glasilih skupščine SFRJ, s čimer bodo postale dostopne organizacijam združenega dela in drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim ter njihovim organom upravljanja in drugim organom, družbenim pravobranilcem samoupravljanja, sodiščem združenega dela, občinskimi sindikalnim svetom in drugim, ki dobivajo navedena glasila, da bi se z ocenami in stališči seznanili in izvajali konkretne ukrepe in dejavnosti v okviru svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti, določenih v zakonu o združenem delu.

5. Zvezni izvršni svet, zvezni pravobranilec samoupravljanja, služba družbenega knjigovodstva Jugoslavije in drugi zvezni organi so dolžni, v okviru svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti prispevati k ustvarjanju pogojev za uresničevanje delavske kontrole in v ta namen izvajati ustrezne ukrepe.

6. Ocene, stališča in sklepi o uresničevanju samoupravne delavske kontrole bodo objavljeni v glasilih skupščine SFRJ.

(Poročevalce skupščine SR Slovenije, 12. maja 1981)

GRADBENA POSOJILA

Odbor za stanovanjska vprašanja je na svoji 17. seji razpravljalo o prošilcih za gradbena posojila.

Na osnovi prošnje, poročila strokovne komisije in po presoji je sodelavcem-prosilcem odobril višino posojila za nakup stanovanja, novogradnjo ali nadomestno gradnjo do višine 200.000.- din ali za adaptacijo do višine 60.000.- din.

Tistim delavcem, ki so v preteklih letih prosili za gradbeno posojilo in ga niso dobili do limita, je odbor na ponovno prošnjo odobril posojilo do višine limita v tistem letu, ko so prvič prosili za stanovanjsko posojilo.

Odbor javno objavlja prošilce in višino odobrenega posojila. V kolikor menijo sodelavci, da kdo od prosilcev ni upravičen do posojila, naj to javijo na oddelek za družbeni standard v roku 14 dni po objavi. Poznejših pritožb odbor ne bo obravnaval.

Tek. št.	Primek in ime	TOZD - DS	Del. št.	Odobreno posojilo
1.	Albani Vinko	K S I	21623	60.000.-
2.	Anakiev Gerasim	Transport	28220	60.000.-
3.	Anderle Cvetko	Valj. deb. pl.	15277	200.000.-
4.	Avsenek Slavko	Vzdrževanje	20461	60.000.-
5.	Bahun Janez	K S I	26841	60.000.-
6.	Bahun Zdenko	K S I	31401	60.000.-
7.	Baloh Fani	Družb. prehr.	60006	60.000.-
8.	Baloh Pavel	Transport	07939	60.000.-
9.	Bartelj Božo	PO	81162	200.000.-
10.	Bertoncelj Ivanka	Elektrode	21551	200.000.-
11.	Bertoncelj Vinko	Elektrode	18375	200.000.-
12.	Bizjak Jože	Jeklarna	27292	200.000.-
13.	Blas Stane	Remontne del.	30127	200.000.-
14.	Balžič Tomaž	KO-FI	30666	60.000.-
15.	Bohinc Alojz	Valj. blum. štek.	81625	40.000.-
16.	Burnik Boštjan	HV Bela	31386	60.000.-
17.	Burnik Jože	Remontne del.	08649	60.000.-
18.	Cvetek Franc	Remontne del.	22391	10.000.-
19.	Cehajič Semira	Družb. prehr.	33042	60.000.-
20.	Černe Božidar	SEO-TKR-NG	31413	200.000.-
21.	Černe Sonja	KO-FI	31412	200.000.-
22.	Černšek Janko	Energetika	13348	60.000.-
23.	Černič Ivan	Vzdrževanje	10825	60.000.-
24.	Črv Friderik	Energetika	24338	60.000.-
25.	Dakoskifer Ivan	Družb. prehr.	60760	60.000.-
26.	Dimitrov Dimitar	Upokojenec	-	100.000.-
27.	Dornik Milan	KO-FI	80097	60.000.-
28.	Dolžan Sašo	Remontne del.	31760	100.000.-
29.	Dovžan Albin	Energetika	09451	60.000.-
30.	Egart Alojz	Strojne del.	10436	20.000.-
31.	Erjavec Stane	KO-FI	30582	60.000.-
32.	Fajfar Alojz	Remontne del.	08082	100.000.-
33.	File Edo	K S I	30953	200.000.-
34.	Finžgar Drago	Valj. žice	27213	200.000.-
35.	Gabrovšek Marin	SEO-TKR-NG	80122	20.000.-
36.	Gale Anton	Upokojenec	-	60.000.-
37.	Glavič Ivanka	Upokojenec	-	60.000.-
38.	Golja Anton	Vzdrževanje	31162	60.000.-
39.	Hostnik Anton	Valj. deb. ploč.	19864	60.000.-
40.	Hostnik Hedvika	Valj. bl. št.	23760	60.000.-
41.	Hrast Lidija	Družb. prehr.	60052	200.000.-
42.	Hribar Anka	Družb. prehr.	60846	200.000.-
43.	Hribar Jože	Energetika	04014	60.000.-

44.	Huber Karlo	Jeklovlek	18003	10.000.-
45.	Jakopič Breda	Valj. deb. ploč.	26611	60.000.-
46.	Jalen Marjan	Valj. deb. ploč.	21441	200.000.-
47.	Jansa Anton	Energetika	17573	5.000.-
48.	Jekler Franc	Plavž	19428	60.000.-
49.	Jekler Elizabeta	K S I	28988	200.000.-
50.	Jekler Robert	Remontne del.	29368	200.000.-
51.	Jelič Anton	Profilarna	23486	200.000.-
52.	Jelič Julka	Družb. prehr.	60781	60.000.-
53.	Jensterle Anton	Transport	10579	20.000.-
54.	Jensterle Ivanka	Elektrode	13719	10.000.-
55.	Jožef Jože	SEO-TKR-NG	23906	200.000.-
56.	Kalan Anton	SEO-TKR-NG	81536	60.000.-
57.	Kastelic Pavel	Jeklarna	19366	60.000.-
58.	Kavalar Marija	K S I	26988	60.000.-
59.	Kavalar Miran	Jeklovlek	16080	60.000.-
60.	Kavčič Srečko	SEO-TKR-NG	32680	200.000.-
61.	Kelbl Branka	KO-FI	32018	200.000.-
62.	Kelbl Janko	SEO-TKR-NG	81459	200.000.-
63.	Klemenc Peter	Strojne del.	09814	150.000.-
64.	Klinar Stanko	Remontne del.	28929	200.000.-
65.	Klokočnik Helena	Profilarna	28557	60.000.-
66.	Kobljar Karel	Vzdrževanje	32555	200.000.-
67.	Kokalj Stanko	Energetika	10943	60.000.-
68.	Komic Marta	Upokojenec	-	200.000.-
69.	Korbar Nada	KO-FI	80505	200.000.-
70.	Korbar Srečko	Remontne del.	08063	200.000.-
71.	Korošec Anton	Žičarna	15630	200.000.-
72.	Koselj Ivan	Upokojenec	-	200.000.-
73.	Košir Anton	Vzdrževanje	30432	60.000.-
74.	Košir Nada	KO-FI	29271	200.000.-
75.	Košir Tine	SEO-TKR-NG	29141	60.000.-
76.	Kozmus Franc	Jeklarna	22246	200.000.-
77.	Kragl Marija	Upokojenec	-	60.000.-
78.	Kramar Helena	KO-FI	80380	60.000.-
79.	Kristan Franc	Strojne del.	16867	40.000.-
80.	Kristan Franc	Upokojenec	-	60.000.-
81.	Krmelj Stanko	Upokojenec	-	100.000.-
82.	Kunčič Jože	Remontne del.	09113	60.000.-
83.	Kunej Alojz	Valj. deb. ploč.	22922	200.000.-
84.	Leben Ludvik	Remontne del.	03832	60.000.-
85.	Ličef Branko	Vzdrževanje	30010	200.000.-
86.	Lukan Jožica	Jeklovlek	24209	200.000.-
87.	Maraž Marjan	Vzdrževanje	27271	150.000.-
88.	Marinkovski Bogdan	Žičarna	23676	200.000.-
89.	Marinkovski Francka	SEO-TKR-NG	27095	200.000.-
90.	Metelko Franc	Upokojenec	-	200.000.-
91.	Mijatović Ilija	Želblarna	24385	200.000.-
92.	Mikula Marija	Transport	32729	150.000.-
93.	Močnik Milena	Družb. prehr.	29893	60.000.-
94.	Močnik Rozalija	Upokojenec	-	60.000.-
95.	Močnik Viktor	Valj. blum. št.	24858	60.000.-
96.	Noč Emil	Remontne del.	32753	60.000.-
97.	Noč Mira	Upokojenec	-	200.000.-
98.	Novak Alojz	Remontne del.	26713	60.000.-
99.	Novak Stana	Remontne del.	16834	60.000.-
100.	Novković Cvetka	Vzdrževanje	09442	60.000.-
101.	Oblak Jože	Transport	17542	60.000.-
102.	Oblak Lovro	Remontne del.	01684	60.000.-
103.	Omejc Janez	Valj. bl. št.	25003	200.000.-
104.	Oštir Vinko	HV Jesenice	04667	150.000.-
105.	Otoničar Ivan	Strojne del.	24747	60.000.-
106.	Paulus Václav	Jeklarna	02926	150.000.-
107.	Pazlar Martin	SEO-TKR-NG	80365	200.000.-
108.	Pazlar Poldka	SEO-TKR-NG	80341	200.000.-
109.	Perko Franc	Energetika	19093	60.000.-
110.	Petač Marjan	Vzdrževanje	23071	10.000.-
111.	Petermel Janez	Livarna	12704	200.000.-
112.	Petermel Jože	Upokojenec	-	60.000.-

113.	Pikon Aleksander	HV Bela	21450	60.000.-
114.	Pikon Jože	Strojne del.	02492	60.000.-
115.	Pintar Anton	Remontne del.	29820	60.000.-
116.	Pintar Jakob	Transport	05385	60.000.-
117.	Pintar Terezija	Upokojenec	-	200.000.-
118.	Plemelj Janko	Energetika	28976	200.000.-
119.	Pogačar Milka	Elektrode	16773	60.000.-
120.	Pogačar Vinko	Žičarna	08859	60.000.-
121.	Praprotnik Janez	Energetika	26641	200.000.-
122.	Prešeren Ivanka	Upokojenec	-	60.000.-
123.	Prešeren Silva	Družb. prehr.	60766	60.000.-
124.	Pretnar Marija	KO-FI	29222	200.000.-
125.	Prezelj Janko	K S I	17249	60.000.-
126.	Preželj Pavla	Elektrode	20530	20.000.-
127.	Primc Anton	Valj. bl. štek.	22689	200.000.-
128.	Pulec Stanislav	HV Jesenice	13569	200.000.-
129.	Rabič Miran	Jeklarna	23913	200.000.-
130.	Razinger Vlado	Valj. deb. ploč.	26752	60.000.-
131.	Rozman Janez	Vzdrževanje	03442	20.000.-
132.	Rožič Jakob	Strojne del.	21048	60.000.-
133.	Seljak Franc	SEO-TKR-NG	80468	60.000.-
134.	Skumvač Marjan	Remontne del.	31657	200.000.-
135.	Skušek Jože	Vzdrževanje	19171	60.000.-
136.	Slekovec Stanko	Plavž	20125	200.000.-
137.	Smolej Pavel	Upokojenec	-	200.000.-
138.	Smolej Roman	KO-FI	25034	60.000.-
139.	Smolej Vojko	HV Jesenice	24928	120.000.-
140.	Sodja Jožica	KO-FI	81138	60.000.-
141.	Sudžukovič Božo	Valj. bl. štek.	06648	200.000.-
142.	Sudžukovič Helena	Upokojenec	-	200.000.-
143.	Sudžukovič Srečko	HV Bela	25695	200.000.-
144.	Sušnik Stanislav	Transport	06118	60.000.-
145.	Svetanič Ivanka	Plavž	32787	200.000.-
146.	Svetina-Srčič Andreja	KO-FI	32543	60.000.-
147.	Svetina Ivan	Energetika	02129	200.000.-
148.	Sifer Vinko	Upokojenec	-	200.000.-
149.	Smit Stane	HV Bela	31442	150.000.-
150.	Šoberl Mihaela	KO-FI	80540	60.000.-
151.	Sorn Božena	KO-FI	30042	200.000.-
152.	Špec Stanko	Valj. deb. ploč.	18675	50.000.-
153.	Teraž Dušan	HV Jesenice	32249	150.000.-
154.	Truhačev Boris	Remontne del.	30692	60.000.-
155.	Turšič Tea	KO-FI	32889	60.000.-
156.	Tušar Bogomir	SEO-TKR-NG	02970	200.000.-
157.	Twrdy Stanislav	Remontne del.	29001	200.000.-
158.	Valentinič Marjan	Valj. deb. ploč.	21003	60.000.-
159.	Vavtar Alojz	Transport	20045	60.000.-
160.	Vegnuti Miljana	K S I	32712	200.000.-
161.	Verovšek Borut	HV Jesenice	26343	200.000.-
162.	Vidic Albert	Žičarna	20852	10.000.-
163.	Vidic Leon	Jeklarna	31874	60.000.-
164.	Vidic Zofka	KO-FI	80612	60.000.-
165.	Vogelnik Jože	Upokojenec	-	200.000.-
166.	Volk Valentin	Valj. blum. št.	29292	60.000.-
167.	Volk Marjan	Remontne del.	32914	200.000.-
168.	Vrečko Branko	Energetika	31828	140.000.-
169.	Vrhunc Jože	Valj. deb. ploč.	25606	200.000.-
170.	Vrtčanik Zdenka	K S I	32255	60.000.-
171.	Vujatović Ilija	Upokojenec	-	200.000.-
172.	Zajc Terezija	Upokojenec	-	200.000.-
173.	Zaveljčina Simona	Družbena prehr.	33406	60.000.-
174.	Zupan Henrik	Jeklarna	81478	200.000.-
175.	Zupan Martin	Valj. žice	20215	200.000.-
176.	Železnik Marko	SEO-TKR-NG	24131	60.000.-
177.	Žmuc Branko	HV Jesenice	25192	10.000.-
178.	Žnidaršič Angel	SEO-TKR-NG	26712	60.000.-
179.	Bernčan Slavko	Upokojenec	-	100.000.-

Oddelek za družbeni standard

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD LIVARNA

Druga seja izvršnega odbora OOS TOZD Livarna je bila v ponedeljek, 11. maja.

Predsednik izvršnega odbora je prisotne seznanil z izidom volitev v nove samoupravne organe temeljne organizacije. Za konstituantno sejo delavskega sveta so pripravili predloge za imenovanje predsednikov in namestnikov delavskega sveta in odborov za gospodarstvo ter delovna razmerja. Predlagali so tudi predsednika in podpredsednika samoupravne delavske kontrole.

Vodja temeljne organizacije je izbril in predložil izvršnega odbora sindikata podprl.

Dopolniti, oziroma spremeniti morajo tudi sestavo odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Najboljšega športnika temeljne organizacije v preteklem letu so nagradili s kritjem dela stroškov za izlet v Beograd.

Sprejeli so opravičilo kulturnega animatorja, da se ni mogel udeležiti seminarja za kulturne animatorje v Gozd Martuljku, ker je prepozno prejel vabilo.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Izvršni odbor OOS TOZD Družbena prehrana je imel svojo drugo sejo 14. maja.

Ugotovili so, da redno izvršujejo sprejete sklepe in pregledali izid volitev, ki so bile 22. aprila. Delavskemu svetu so predlagali posamezne delegate za predsednika, namestnika predsednika delavskega sveta, odbora za gospodarstvo, za novega člana komisije za ugotavljanje škode in za predsednika samoupravne delavske kontrole.

Zaradi kršitve delovnih obveznosti so o treh sodelavkah podali mnenje o njihovem delu in odnosu do sodelavcev.

Sklenili so povečati denarno podporo s 1.000 na 1.500 din. Obravnavali so tudi nekaj prošnje za denarno pomoč oziroma brezobrestno posojilo in jih ugodno rešili.

Potrdili so poslovno poročilo za prvo četrtletje s pripombo, da morajo še naprej dobro delati in izkoristiti vse notranje rezerve.

Pod razno so obravnavali nakup knjige Kronologija naprednega delavskega gibanja na Slovenskem 1868-1980 in se odločili, da knjige ne kupijo. Strinjajo se, da Branko Iskra še v naslednji mandatni dobi opravlja funkcijo predsednika občinskega sveta ZSS Jesenice.

DS ZA EK, TKR IN NG

Na deseti seji IO OOS DS EK, TKR, NG, ki je bila 20. maja, so obravnavali samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in del sklada skupne porabe, postopek za uvedbo samoprispevka II, poročila predsednikov komisij in tekoča vprašanja.

Samoupravni sporazum je podrobno razložil Valentin Crv. Na njegovo analizo niso imeli pripomb, zanimalo jih je le, kdaj bodo ta samoupravni sporazum začeli izvajati.

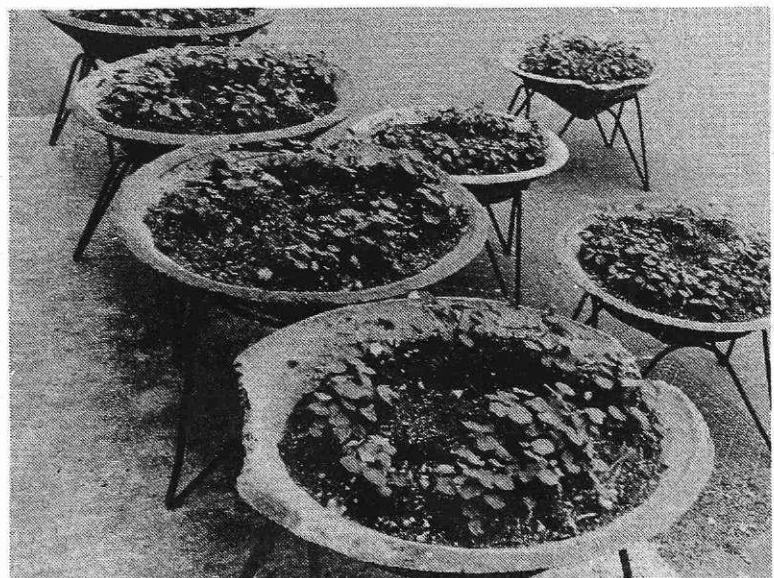
Nekatere SDS v delovni skupnosti se niso strinjale z uvedbo samoprispevka. Izvršni odbor meni, da je samoprispevek nujno potreben, da pa se morajo pri načrtovanju in sami gradnji dosledno upoštevati vse

pripombe, ki so jih imeli delavci, oziroma občani v javni razpravi.

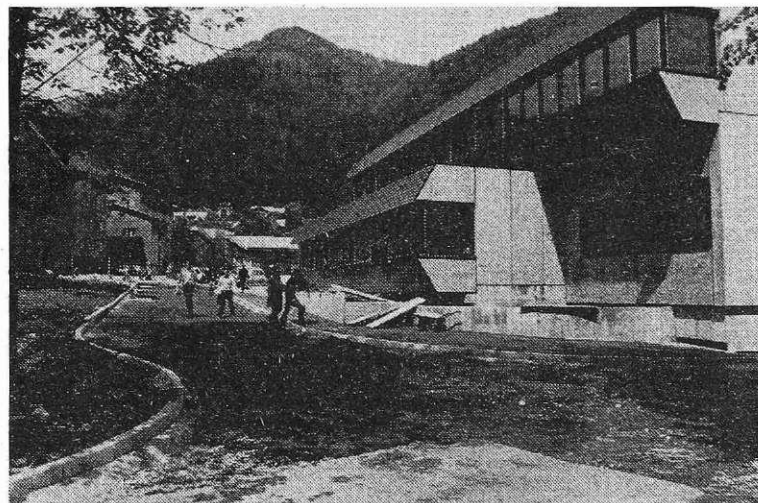
Predsedniki posameznih komisij so poročali o svojem delu: komisija za izlete in oddih pripravila je jeseni dvodnevni izlet, preostala sredstva pa bi namenili za izlete športnega in rekreativnega značaja; komisija za socialna vprašanja je izbrala delavce, ki so po njenem upravičeni do brezplačnega letovanja. Uspešno deluje tudi športna komisija, komisiji za odlikovanja pa so priporočali večjo aktivnost in učinkovitost pri izvajanju nalog.

Obravnavali so še ukrepe za zmanjšanje administracije. Zahtevali so, da kadrovski sektor Železarne prikaže v analizi in ostalih dokumentih čisto administracijo in tehnično administracijo ločeno in s tem seznaniti širšo družbeno skupnost, kajti številka 2.000 ni realna. Razpisni komisiji so posredovali dve moralno-politični oceni, komisiji za kulturo pa so predlagali, naj iz svojih sredstev nameni mladinskemu zboru Blaž Arnič 2.000 din.

Predsednik izvršnega odbora je podal še nekaj informacij: o uspešni akciji NNNP, o izboljšanju medsebojnih odnosov v RO, o nakupu premoga iz rudnika Trbovlje za delavce Železarne in o predlogu 10% povečanja osebnega dohodka s 1. majem.

Sodelavci na gradbenem oddelku so si prijetno uredili okolje, vendar se je našel nekdo, ki jim je iz stola za rože izruval sadike

ODGOVORI NA VPRAŠANJA IZ JAVNE RAZPRAVE O REFERENDUMU ZA SAMOPRISPEVEK

POTEK JAVNE RAZPRAVE O UVEDBI DRUGEGA SAMOPRISPEVKA ZA IZGRADNJO ŠOLSKIH PROSTOROV V OBČINI JESENICE IN ODGOVORI NA PRIPOMBE, IZOBLIKOVANE V POSTOPKU JAVNE OBRAVNAVE

Javna razprava o uvedbi drugega samoprispevka za izgradnjo osnovnošolskih prostorov v občini Jesenice je potekala v času od 14. aprila do 20. maja na osnovi gradiva, ki ga je posredovala v razpravo OK SZDL Jesenice. Gradivo za javno obravnavo je pripravil odbor za izvedbo referenduma, ki ga je imenovalo predsedstvo OK SZDL Jesenice.

Javna obravnava je potekala v vseh krajevnih skupnostih in OZD v občini Jesenice. V javni razpravi se je izreklo za uvedbo drugega samoprispevka od 11 KS v občini Jesenice 7 KS, dve KS se do predloga nista jasno opredelili, dve krajevni skupnosti pa se zavzemata za drugačnega delitev s samoprispevkom zbranih sredstev. V OZD se je od 187 SDS in sindikalnih skupnosti izreklo za uvedbo samoprispevka 137 (73,3%), proti uvedbi samoprispevka 16 (8,6%), do predloga pa se ni jasno opredelilo 34 (18,1%), SDS in sindikalnih skupin.

Na podlagi analize javne razprave je odbor za pripravo in izvedbo referenduma predlagal predsedstvu OK SZDL Jesenice, da sproži postopek za sprejem odloka o uvedbi drugega samoprispevka za izgradnjo osnovnošolskih prostorov v občini Jesenice.

Analiza je pokazala, da so se na nekaterih delovnih in sindikalnih skupinah ter krajevnih skupnostih oblikovala vprašanja in pripombe, ki terjajo odgovor.

Strokovne službe so na vprašanja in pripombe pripravile odgovore, ki jih odbor za pripravo in izvedbo referenduma po tej poti posreduje vsem razpravljalcem v pojasnilo oz. ponovno obravnavo.

Ze ob sprejemanju samoupravnega sporazuma o temeljnih plana izobrazevalne skupnosti občine Jesenice smo se dogovorili, da je izgradnja in dograditev osnovnošolskega prostora v občini Jesenice možna samo s sredstvi samoprispevka delovnih ljudi in občanov.

1. Več samoupravnih delovnih skupin sprašuje, če se šol ne da drugače graditi kot s samoprispevkom?

Odgovor: Vse kar se zgradi za družbene potrebe, to je tisto kar rabimo v vsakdanjem življenju bodisi v zdravstvu, šolstvu, socialnem skrbstvu, kulturi itd., se financira samo s sredstvi gospodarskih organizacij, ki sredstva ustvarjajo. Koliko lahko namenimo za te dejavnosti, zavisí od njihovih možnosti. V kako težkem gospodarskem položaju je Železarna in druge organizacije združenega dela nam je vsem poznano in ni računati, da bi za šolo in druge negospodarske organizacije lahko namenili poleg sredstev za redno dejavnost še sredstva za investicije. Zaradi tega se predlaga nov samoprispevek, ki ga v drugih občinah že leta nazaj z uspehom izvajajo.

2. Pripombe na prenikzo planiranje kapacitet v novih šolskih objektih (šolski center Plavž):

Odgovor: Po občinskem odloku je bil gradbeni odbor zadolžen, da zgradi šolo za 1.000 otrok. Doseževanje družin v zadnjih letih zgrajene stolpnice na Plavžu in povečano število novorojenih otrok povečuje poprečni prirast šoloobveznih otrok, zaradi tega je nastal problem prostora v šolskem centru. Problem je začasen, ker je doseljevanje na Plavž v glavnem končano. Velja pa tudi pripomniti, da večje šole na Plavžu tudi iz zdravstvenih in pedagoških predpisov ne bi bilo mogoče zgraditi.

3. Na način uporabe sredstev samoprispevka so bile pripombe na neracionalno porabo. Sredstva so se trošila neracionalno, cena gradnje je neprimerljivo visoka, premalo se je naredilo za ta denar.

Odgovor: Te skupine informiramo o dejanskih stroških investicije na kvadratni meter koristne površine šolskega centra, ki znašajo skupno z obrestmi za kredite 17.070 din. Za primerjavo navajamo stroške za kv. meter stanovanjske površine, ki presegajo že 23.000 din.

Nadalje so pripombe na prebogato opremo.

Odgovor: Proizvajalci šolske opreme zaradi nizkih republiknih normativov, s katerimi se predpisuje koliko teh stroškov lahko odpade na učenca, delajo vso opremo iz iveric in taka je nabavljena tudi za šolo in vrtec. Za to vrsto opreme ne moremo trditi, da je prebogata. Druga oprema za posodabljanje pouka je sicer draga, pomeni pa napredek v procesu izobraževanja, kar je enako kot v proizvodnji eden od osnovnih ciljev investicije.

4. Nekaj delovnih skupin se ne strinja s prekoračitvami stroškov investicije in meni, da je to povzročilo potrebo po novem samoprispevku.

Odgovor: Podražitev se ni mogoče izogniti, kar se lahko vsak dan sami prepričamo. Sporna so le dodatna dela in prenikzo planiranje stroškov. Vse vnaprej predvideti je za tako obsežno naložbo problematično. Na primer, nismo računali, da bo potrebna finančna soudeležba pri regulaciji obrežja potoka Jesenice ob šolskem centru in da bomo morali prispevati za glavni toplovod samo do meje šolskega centra 240 starih milijonov din. Podobnih manjših stroškov je bilo še več.

Nove potrebe za vlaganje v razširitev šolskega prostora v občini so neprimerno večje, kot znašajo prekoračitve stroškov izgradnje šolskega centra, zaradi tega to ni vzrok za potrebo po novem samoprispevku.

5. Na pripombe, da gradnja šolskega centra ni potekala v skladu z rokom, **odgovarjamo:**

po prvotnem planu bi z izgradnjo šolskega centra zaključili v marcu 1981, ko je prenehal prvi samoprispevek. Ker pa smo uspeli dobiti kredite je bila izgradnja gotova skoraj eno leto pred rokom.

6. Odgovor na pripombe, podane na kvaliteto izvedbe, na odgovornost izvajalcev in nadzor v zvezi z napakami gradnje in stroški za njihovo sanacijo:

V končnem poročilu gradbenega odbora, ki je bilo objavljeno v Železarni, smo navedli glavne pomanjkljivosti gradnje, ki so jih ugotovile občinske inšpekcije, komisija gradbenega odbora, nadzorni organ in upravljalci objektov centra. V ugotovitvah smo tudi navedli vzroke, katere je izvajalec del v glavnem že odpravil, ostalo pa mora do 30. junija 1981. Za garancijo je dobil investitor - izobraževalna skupnost Jesenice - menico za 50 starih milijonov din s strani izvajalca. Vse stroške popravil za odpravo pomanjkljivosti gradnje nosi izvajalec del in ne investitor, kar mislijo nekateri razpravljalci. Strokovni nadzor nad posameznimi fazami gradnje centra je v imenu investitorja pogodbeno opravljala BUSP Jesenice, vendar ga zaradi kadrovskih težav v zadnjem času ni v zadostnem obsegu in dosledno izvajal, zaradi tega mu tudi ni bila priznana provizija končnega obračuna. Potrebno je omeniti tudi to, da so objekti že predani upravljalcem, ki so dolžni organizirati redno vzdrževanje, kot npr.: periodično čiščenje žlebov na strehah, ki so se v dveh primerih zaradi prahu in listja na pretočni mreži zamašili in povzročili zamakanje. Vse pomanjkljivosti gradnje, ki se bodo eventualno še pojavile, je izvajalec SGP Gradbenec dolžan, da v garancijskem roku na svoje stroške odpravi. Za te, ki so ugotovljene, pa mu kazenske odgovornosti, kot predlaga ena od delovnih skupin, ne moremo naprtniti.

Ugotovljeni vzroki zamakanja v centru so odpravljeni. Sredstva novega samoprispevka bodo uporabljena izključno za izglasovani namen kot v prvem primeru. Bojazen, ki so jo nekateri razpravljalci izrazili, da se bo novi samoprispevek uporabil za odpravo napak v šolskem centru, je odveč.

7. Logična in upravičena je zahteva razpravljalcev, da se načrti za objekte, ki bodo grajeni z drugim samoprispevkom razgrnejo, tako kot so se za šolski center Plavž.

Po pravkar obravnavanih pripombah in kritikah na izgradnjo šolskega centra Plavž, je razvidno, da so marsikateri ugotovitve ali stališča izražena šele po izvršenem dejstvu. V javni razpravi po razgrnitvi načrtov centra žal bistvenih pripomb, razen predlogov za povečanje predvidenih športnih naprav centra, ni bilo. Odgovorni za organizacijo izgradnje pa morajo že za izdelavo glavnih projektov imeti vse glavne smernice, vsebino in kvaliteto investicije razčiščeno. Zato predlagamo, da bi ob razgrnitvi načrtov za objekte, ki bodo grajeni z drugim samoprispevkom, v razpravi bolj intenzivno sodelovali s konkretnimi predlogi in izboljšavami in s tem veliko prispevali pri načrtovanju novih prostorskih pridobitev na področju vzgojnoizobraževalnih dejavnosti.

8. Več razpravljalcev sprašuje, zakaj ni bila zgrajena šola Polde Stražisar in adaptirana šola v Mojstrani in na Koroški Beli že s prvim samoprispevkom.

Odgovor: V ta namen niso bila zagotovljena sredstva zaradi tega tudi v program izgradnje ti objekti niso prišli.

9. Mnogo pripomb se nanaša na arhitektonsko izvedbo centra, da so si projektanti postavljali spomenik.

Odgovor: Vsaka nova stavba se mora s svojo zunanjo zasnovo vključevati v okolje, kjer je postavljena. Tako zahtevo je dobil tudi projektant centra. Lahko rečemo, da je nalogo dobro opravil in pri tem polagal pažnjo tudi na ekonomičnost, vendar ne na račun funkcionalnosti. V zvezi s tem je več prigovorov »zakaj tako široki hodniki?« Drugi spet sprašujejo zakaj morajo otroci telovaditi tudi po hodnikih.

Odgovor: Širina hodnika zavisí od maksimalnega števila otrok in drugih oseb, ki to komunikacijo v določenih situacijah istočasno uporabljajo. Na ta način se doseže potrebno propustnost hodnikov. Otroci ne telovadijo na hodnikih, temveč občasno na razširjenih mestih med obema vrstama učilnic in na galerijah nad telovadnicami in nad večnamenskimi prostorom. Iz tega je razvidno, da se tudi te površine koristno uporabljajo.

Notranje in zunanje stene centra so iz neometanega betona. Predstavnik zavoda za šolstvo smatra, da bi projektant moral predvideti obdelane in prebarvane stene, kar bi bila sicer lepša, vendar tudi dražja izvedba, da ne govorimo o večjih stroških vzdrževanja zaradi vsakoletnega beljenja prostorov.

V dobi programiranja in izvajanja investicije se je gradbeni odbor stalno srečeval z nasprotujočimi mišljenji in predlogi, po katerih so bile posamezne sestavine centra enkrat prevelike, drugič zopet premajhne.

10. Nekaj delovnih skupin zanima »kako daleč« so priprave za takojšnji pričetek gradnje objektov z drugim samoprispevkom? Druge opozarjajo naj se časovno in finančno dobro planira ter izgradnjo pospeši, da ne bo prevelikih prekoračenj investicijskih stroškov.

Odgovor: Obstaja idejni načrt ene variante adaptacije in dograditve šole na Koroški Beli in osnovna opredelitev zahtev za sanacijo strehe osnovne šole v Mojstrani in za njen prizidek. Za pospešitev akcije izgradnje je potrebno najprej skrbeti idejne načrte, jih javno razgrniti, po končani javni razpravi naročiti glavne izvedbene projekte, za katere pa je potrebno zagotoviti sredstva. Vse to bo trajalo približno eno leto. Z gradnjo se bo začelo po izstavitvi gradbenega dovoljenja ob istočasni zagotovitvi investicijskih sredstev. Brez možnosti pridobitve premostitvenih kreditov, kot kažejo sedanji pogoji, bo gradnja potekala le v obsegu, ki ga bodo dovoljevala mesečno zbrana sredstva s samoprispevkom, to se pravi počasneje, kot je to tehnično možno.

V primeru, da bo možno dobiti premostitveni kredit za vrednost celotnega samoprispevka, ki bo zbran v petih letih, pa se bi čas izgradnje neprimerno skrajšal.

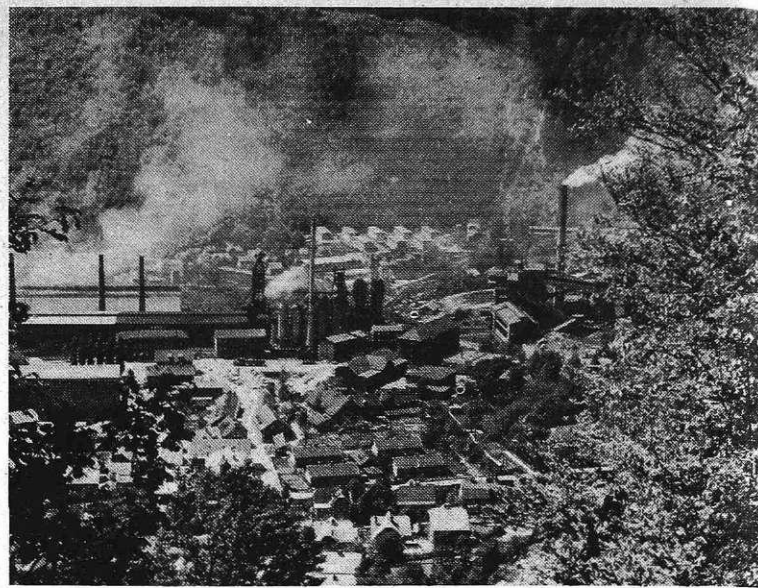
Izobraževalna skupnost Slovenije je pred leti, za šolski center Plavž, odobrila ugodni kredit v višini 6.020.000 din za osem let. Med tem časom pa je bil sklad ukinjen in ni računati na dodatna sredstva za investicije iz tega vira.

Vrednost investicije v višini 125.900.000 din je ocenjena po današnjih poprečnih stroških na kv. meter površine in sicer računamo s 25.000 din kv. meter za izgradnjo novih površin in 14.000 din kv. meter za adaptacijo starih prostorov šole. Vsako leto gradnje moramo računati na določen porast cen gradbenih in drugih uslug. Kakšen bo ta porast stroškov investicije za pet let naprej, pa je nemogoče avtoritativno določiti. Z zagotovitvijo lahko trdimo le eno, da bi bila gradnja najcenejša, če jo bomo čim hitreje realizirali. Za ta namen bo potrebna družbena pomoč za pridobitev potrebnih kreditov.

11. Glede pripombe, da naj se v republiki dogovorijo za enotno programiranje velikosti in standarda novih šol, odgovarjamo, da že obstoja samoupravni sporazum med izobraževalnimi skupnostmi vse Slovenije, da se gradi nove šolske objekte skladno z normativi, ki jih je izdala strokovna služba izobraževalne skupnosti Slovenije.

12. Več sugestij je bilo izrečenih, da naj se namesto adaptacije stare šole na Koroški Beli, zgradi nova. Problematičnost nove gradnje je v večjih investicijskih stroških in pridobitvi novega zemljišča. Več nadstropij kot jih ima stara šola, zaradi predpisov za gradnjo šolskih objektov, ne moremo graditi. Zato je predlog za osnovno šolo na Koroški Beli, da se del šole zgradi na novo (namesto objekta iz leta 1903) del šole se adaptira (objekt iz leta 1940) in zgradi nova telovadnica.

13. Na vprašanje, koliko je bilo zbranih sredstev prvega samoprispevka in zakaj je bil uporabljen,

Panorama Železarne (Foto I. Kučina)

informiramo, da je bilo do 14. 5. 1981 zbrano 123.250.220,85 din samoprispevka, ki je bil v celoti uporabljen za investicije in za vračanje obrovkov ter obresti od premostitvenih in drugih kreditov, odobrenih za izgradnjo šolskega centra.

14. Več pripomb so imele delovne skupine na prederko obveščanje o poteku izgradnje šolskega centra Plavž. Poizkusili bomo, da bi uredništvo Železarja vneslo v glasilo redno mesečno rubriko »Drugi samoprispevek«, v katerem bomo občne redno obveščali o stanju in problematiki izgradnje.

Iz analize nekaterih pripomb delovnih skupin Železarne Jesenice na izgradnjo šolskega centra Plavž, se dobi vtis, da so nekatere zaradi pomanjkljive informiranosti predimenzionirano prikazane, kar nedvomno ni v prid akciji za nov samoprispevek. Predlagamo, da center za proučevanje samoupravljanja in informiranje organizira za predstavnike teh samoupravnih organov ogled šolskega centra, ki bi ga vodili člani gradbenega odbora in nato organizirali razgovor z udeleženci o vseh na delovnih skupinah izrečenih kritikah in pripombah na uporabo prvega samoprispevka. Odbor za izvedbo II. referenduma pa je pripravljen v enakem smislu organizirati razgovore in ogled centra tudi za druge predstavnike OZD in KS.

Dolžni pa smo ponovno informirati tiste skupine, ki imajo negativno stališče do gradnje šolskega centra na Plavžu, da je potekala široka javna razprava o poročilu gradbenega odbora, ki je z vso prizadetostjo brezplačno bdel nad ekonomično potrošnjo sredstev, potrebnih za to gradnjo, da so bile vse faze gradnje zaključene pravočasno oziroma še pred rokom. O tem poročilu so razpravljali vsi trije zbori občinske skupščine in oba zbora skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice. Tako so delegati vseh petih zborov zelo pozitivno ocenili to prvo naložbo v osnovnošolski in vzgojno-varstveni objekt, ki je bil zgrajen v pretežni večini s sredstvi samoprispevka. Prav v tem poročilu, ki je bil objavljen tudi kot priloga Železarja, so bile pojasnjene vse podrobnosti, ki so pogojevale prekoračitve stroškov investicije. Vse prekoračitve so bile objektivnega značaja in so neprimerljive s pocenitvijo gradnje zaradi hitrega, faznega načina gradnje.

15. Nekaj razpravljalcev se ne strinja, da v projektu investicijskih vlaganj nista zajeti tudi:

- adaptacija in gradnja osnovne šole na Blejski Dobravi in

- novogradnja osnovne šole Polde Stražisar.

Tu velja opozoriti na to, da bi novogradnja osnovne šole Polde Stražisar veljala okrog 60.000.000 dinarjev. Učencev, ki obiskujejo to šolo pa je v šol. letu 1980/81 v rednem šolanju 60, v oddelku delovnega usposabljanja šest in v oddelku podaljšanega bivanja 12 učencev. Šola ima tudi razvojni oddelek predšolskih otrok, ki gostuje v vrtcu na Koroški Beli in delavnice za delo pod posebnimi pogoji, za kar so preuredili bivše poslovne prostore podjetja Kovin Jesenice.

Na Blejski Dobravi, kjer sta prvi in drugi razred osnovne šole, je trenutno 37 učencev s tega področja. 1. razred obiskuje 21, drugi razred pa 16 učencev. Tudi v naslednjem obdobju tu ni pričakovati večjega števila učencev, saj je število rojstev v tej krajevni skupnosti naslednje:

1. 1. 1974 - 28. 2. 1975 - 17 otrok
1. 3. 1975 - 28. 2. 1976 - 22 otrok
1. 3. 1976 - 28. 2. 1977 - 22 otrok
1. 3. 1977 - 28. 2. 1978 - 21 otrok
1. 3. 1978 - 28. 2. 1979 - 15 otrok
1. 3. 1979 - 28. 2. 1980 - 13 otrok

Na podlagi teh podatkov je torej razumljivo, da je bila odločitev pravilna, da bi se z zbranimi 1,5% sredstvi samoprispevka rešila prostorska stiska za čim večje število učencev. Zavedati se moramo, da bo v tem desetletju, ki je pred nami, velika prostorska stiska prav na

vseh šolah, ker je po zadnjih podatkih že rojenih in tu živčih okrog 700 otrok več, kot pa jih v tem šolskem letu obiskuje osnovno šolo.

Ob zadnjem popisu, smo lahko ugotovili, da je veliko delavcev zaposlenih v naših delovnih organizacijah, živijo na Jesenicah, imajo stanovanjske pogoje, pa vendar niso stalni prebivalci naše občine. Otroci obiskujejo naše šole, prispevek njihovih staršev za družbene dejavnosti, pa se odvaja v občino njihovega stalnega prebivališča. Zato je zelo umestna pripomba vzdrževalcev, da jih to dejstvo moti. Menimo, da bi morale vse delovne organizacije v občini vplivati na svoje delavce, da se za stalno prijavijo kjer živijo in združujejo delo in sredstva.

16. Na predlog nekaterih organizacij združenega dela, da bi z redno prispevno stopnjo lahko izvajali tudi program investicijskih vlaganj, pojasnjujemo:

- z družbenim dogovorom, sprejetim na ravni republike, se z redno prispevno stopnjo iz BOD ne more več združevati sredstev tudi za investicije v osnovnošolski prostor, temveč se novogradnje lahko gradijo le s sredstvi samoprispevka;

- pred leti smo se lahko na podlagi dogovora in odločitve na skupščini izobraževalne skupnosti Jesenice odločili, da se presežki sredstev ob koncu leta, zbrani nad dogovorjeno porabo, uporabijo namenoma za dograditev neke investicije. Že tri leta pa tak način uporabe teh sredstev ni več dovoljen in se morajo vsi presežki upoštevati kot prihodek naslednjega leta in za toliko zmanjšati prispevno stopnjo za tekoče leto. Naj tu omenimo, da v letu 1980 izobraževalna skupnost ni dosegla, na skupščini skupnosti in zboru združenega dela občinske skupščine, dogovorjeno maso sredstev za dejavnost izobraževalne skupnosti v letu 1980. Zbranih je bilo 833.000 din manj sredstev.

- sredstva izobraževalne skupnosti Jesenice so v letu 1981 v primerjavi z dogovorjeno porabo v letu 1980 večja za 19,8%. S tem dovoljenim porastom sredstev naj bi zadovoljevali vse potrebe, ki se pojavljajo pri izvajalcih vzgojnoizobraževalnih dejavnosti, kar pa bo brez napora, stabilizacijskih ukrepov in odrekanih težko doseči.

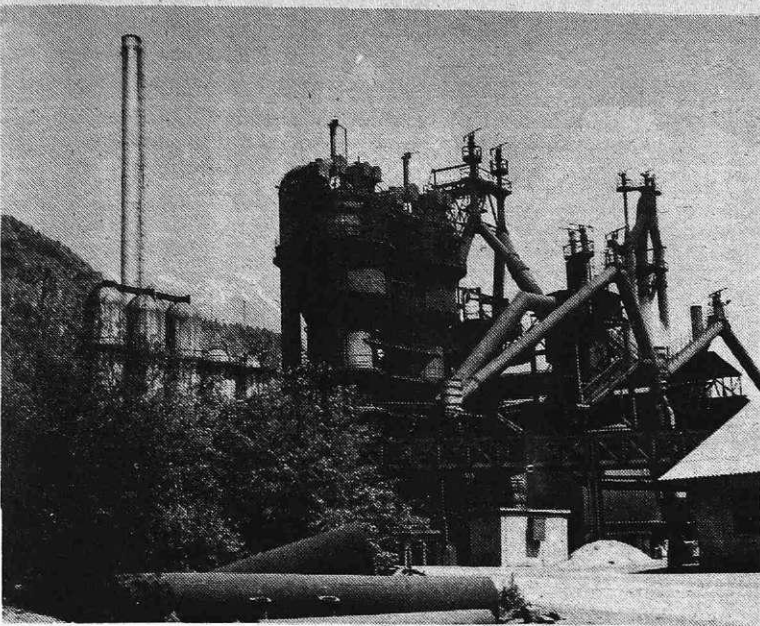
17. Glede ocene, da so v negospodarstvu za okrog 1.000 din višji osebni dohodki kot v gospodarstvu, smo v marcu 1981 napravili analizo OD doseženih v letu 1980, vseh zaposlenih v vzgojnoizobraževalnih organizacijah osnovnega šolstva. Ugotovili smo, da je bil poprečni osebni dohodek na pogojno nekvificiranega delavca, po podatkih SDK Kranj, dosežen takole:

- v izobraževanju skupaj	5.712
- v negospodarstvu v občini	5.871
- v gospodarstvu v občini	6.638
- skupaj vsi v občini	6.521

Na podlagi teh podatkov lahko sklepamo, da so vzgojnoizobraževalne organizacije dosegle le 87,59% OD, doseženega v gospodarstvu oziroma 86,05% OD, doseženega poprečno v občini.

Te podatke, ki so bili posredovani tudi na seji skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice 6. aprila letos, vsakdo lahko primerja s svojimi osebnimi dohodki, oziroma lahko ugotovi, da z zniževanjem teh osebnih dohodkov ne bi mogli rešiti perečega prostorskega problema na področju vzgoje in izobraževanja.

18. Upravičenost obstoja DO izobraževalni zavod Jesenice. Že ob ustanavljanju VIZ Jesenice je prišlo do podobnih vprašanj, kot v razpravi v KS Plavž. V dosedanjem delovanju VIZ je bilo ugotovljenih veliko slabih, prav tako pa tudi dobrih značilnosti. Osnovne pomanjkljivosti so bile podane med drugim tudi na letošnji programski volilni konferenci ZKS Jesenice. V nadaljnjem razvoju vsebinske preobrazbe naše delovne organizacije bomo morali dati več poudarka pedagoškemu problemu, pedagoški

Plavža s kaverji (Foto I. Kučina)

organizaciji, preobrazbi celodnevne šole. Ravno na teh področjih pa pogrešamo aktivnejše sodelovanje zavoda za šolstvo, pedagoškega inštituta in drugih strokovnih organov na ravni republike. Na tej programsko volilni konferenci je bilo predlagano, da bi osnovali VIZ Jesenice kot enovito delovno organizacijo samih osnovnih šol. Iz dosežanje razprave je razvidno, da Delavska univerza Viktor Strazišar, Glasbena šola Jesenice in VVO Jesenice ne želijo izstopiti iz VIZ Jesenice. Nedvomno taka oblika združevanja ustreza, kljub temu, da jih v Sloveniji ni ravno veliko, le okrog deset.

19. Na vprašanje, kako bo zagotovljena socialna varnost osebam z nizkimi osebnimi dohodki pojasnjemo:

V odloku o razpisu referendumu je upoštevan predlog, ki je bil dan v razpravah, da je treba tistim delovnim ljudem in občanom z nizkimi dohodki predpisati olajšavo, da samoprispevka ne plačujejo. Tako je opredeljen kriterij, da delovni ljudje in občani, katerih OD iz delovnega razmerja ali pokojnine ne presega z zakonom določenega zjamčenega OD iz preteklega leta ne plačujejo prispevka, prav tako tudi ne delovni ljudje in občani, ki imajo dohodek od kmetijstva, če letni katastrski dohodek od obdelovalnih površin ne presega 1.500 din. Te olajšave temeljijo na kriterijih, ki glede na rast življenjskih stroškov vplivajo na oblikovanje zjamčenega OD in s tem delovni ljudje in upokojenci z najnižjimi osebnimi dohodki, ki prejemaajo zjamčene osebne dohodke ali manjši dohodek tudi ne plačujejo samoprispevka. Višina z zakonom zjamčenega osebne dohodka je 5.100,00 dinarjev, kar pomeni, da tisti, ki prejemaajo osebni dohodek ali pokojnino v tej višini ali nižje ne bodo plačevali samoprispevka. S tem je oblikovan drugačen kriterij, kakor je bil pri dosedanjem plačevanju samoprispevka, ki je bil vezan na višino dohodka na družinskega člana v višini 2.300 din, tako, da po dosedanjem kriteriju zelo malo občanov ni plačevalo samoprispevka. Vsega so

bile le štiri oprostive. Z upoštevanjem novih olajšav, ki pa so prav gotovo takšne, da ščitijo delovne ljudi in občane z najnižjimi osebnimi dohodki in pokojninami, uveljavljamo plačevanje samoprispevka po načelu solidarnosti, saj bo predvidoma z uveljavitvijo teh olajšav oproščenih plačevanja samoprispevka okrog 500 delovnih ljudi in občanov.

Poleg teh pa samoprispevka tudi ne plačujejo delovni ljudje in občani, od socialnih podpor, invalidnin, pokojnin z varstvenim dodatkom otroških dodatkov, štipendij učencev in študentov ter od nagrad, ki jih prejemaajo učenci v gospodarstvu.

Višina zjamčenega OD pa se vsako leto spreminja, tako da je tudi v tem zagotovljeno, da se tudi višina dohodka, ki je oproščena plačevanja samoprispevka ustrezno spreminja.

Vsi delovni ljudje in občani Jesenic se moramo zavedati, da bomo le z uvedbo drugega samoprispevka lahko nadaljevali kontinuiteto reševanja prostorske problematike osnovnega šolstva občine Jesenice.

To bo pomenilo, da bomo zmanjševali razkorak v kvaliteti in kvantiteti pogojev dela med posameznimi osnovnimi šolami, kar bo obenem garancija za uspešno nadaljevanje uvajanja celodnevne osnovne šole v občini Jesenice.

Občinska konferenca SZDL in odbor za pripravo in izvedbo drugega referendumu pri OK SZDL Jesenice se dobro zavedata resnosti in odgovornosti pri uvedbi II. samoprispevka za izgradnjo in dograditev osnovnošolskega prostora v občini Jesenice, posebno še zato, ker smo za izgradnjo osnovnih šol in ustvarjanja pogojev za učenje naših otrok odgovorni vsi delovni ljudje in občani občine Jesenice. Zato odbor pri OK SZDL za pripravo in izvedbo referendumu II. samoprispevka sprejema predloge, ki bi pomagali razčistiti dileme o pomembnosti izgradnje in dograditve osnovnošolskega prostora v občini Jesenice, vendar morajo biti ti predlogi konkretni, ker je možno le na osnovi konkretnih predlogov dati ustrezna pojasnila.

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska železarska družba VOEST-Alpine iz Linza je dobila naročilo za dobavo 800.000 ton brezšivnih cevi za potrebe sovjetske naftne industrije v skupni vrednosti 14 milijard šilingov. Cevi bodo dobavili v obdobju od 1983. do 1986. leta. Ta železarna je že doslej uspešno dobavljala Sovjetski zvezi pločevino in cevi.

JAPONSKA

Japonske železarske družbe uvažajo velike količine železove rude in premoga za koksiranje iz prekomorskih dežel. Zato vlagajo tudi velike napore za znižanje prevoznih stroškov in ena izmed najbolj učinkovitih možnosti je zmanjšanje porabe goriva na ladajah. Zato bodo postopno zamenjali vse velike ladaje za prevoz teh materialov z novimi, ki bodo porabile za približno 40% manj pogonskega goriva. Njihova glavna značilnost bo manjša hitrost pogonskega stroja in velik vijak, ki bo imel pri ladji z nosilnostjo 200.000 t premer 11 metrov. Danes že gradijo 11 novih velikih ladij.

JAPONSKA

Predstavniki največjih japonskih železarskih družb so pred kratkim obiskali LR Kitajsko in ZDA, da bi ugotovili možnosti nabave premoga za koksiranje, ker so ugotovili, da so postali preveč odvisni od avstralskih dobav. Stavke avstralskih rudarjev v preteklem letu so prisilile japonske železarne, da so kupile v ZDA dodatnih 18 milij. ton premoga, ki so ga plačale po dnevnih, seveda

višjih cenah. Skupno se je leta 1980 povečala količina premoga iz ZDA s 25% leta 1979 na 31%.

VELIKA BRITANIJA

V letošnjem fiskalnem letu, ki je bilo zaključeno 31. marca, pričakujejo, da bo imela britanska državna železarska družba British Steel Co. (BSC) rekordno izgubo 660 milij. funtov šterlingov ali še 115 milij. več kot v preteklem letu. Za letošnje leto predvidevajo, da bodo zmanjšali izgubo na približno polovico lanskega leta. Britanski minister za industrijo je pred kratkim povedal, da če BSC ne bo izpolnila napovedanega sanacijskega programa, potem bodo potrebne obsežne ustavitve obratov in odpust večjega števila delavcev, kajti finančne subvencije vlade so že sedaj izredno velike.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

Pred kratkim je bila v zahodnonemškem Frankfurtu konferenca strokovnjakov iz vsega sveta, ki so obravnavali problematiko pridobivanja in predelave železove rude. Med drugimi je bil tudi naveden podatek, da se bo letna količina železne gobe v svetu do leta 1990 povečala od 50 do 100 milij. ton. Pri tem bodo glavne proizvajalke dežele v razvoju Latinske Amerike in Srednjega vzhoda, ki bodo dosegale dve tretjini svetovne količine. Prednjačile bodo predvsem države z zalogi železove rude in zemeljskega plina, kot so: Venezuela, Mehika, Kanada pa tudi ZDA in Sovjetska zveza.

UČENCI OBČANOM JESENIŠKE OBČINE

NAŠA ŠOLA

Naša šola nosi ime po karavanških kurirjih NOB. Zgrajena je bila leta 1903. Obiskujejo jo otroci s Koroške Bele, Javornika, Blejske Dobrave in Javorniškega rovtva. Vsi otroci do vključno četrtega razreda imamo dvoimenski pouk. Želja vseh učencev in učiteljev je, da bi dobili boljše šolo.

Janez Slivnik, 1. b

NAŠA DOBRA STARA ŠOLA

Večkrat se spomnim Titovih besed: Na mladih sloni prihodnost. Starejši radi ponavljajo to geslo v govorih, pozabijo pa nanj takrat, ko je treba odriniti dinar za razvoj te prihodnosti.

Sedmo leto nabiram znanje v šoli na Koroški Beli. Smešna, pa resnična je primerjava, da sva s 70-letno babico hodila oba v prvi razred v isto stavbo, v isto učilnico... in vmes je minilo več kot 60 let. Na stavbi pa se ni ničesar bistveno spremenilo, le prebelili so jo in tisto hruško so posekali, po kateri je stari oče pred mnogimi leti ušel učiteljici, ko ga je zaprla v razred.

Mladi imamo polno skritih želja, ki res niso povezane s šolo. Pa mi kljub temu ni vseeno, ko mi prijatelj, ki obiskuje novo šolo na Plavžu, pripoveduje, kako zanimivo je pri fiziki, kemiji in telovadbi. Koliko stvari imajo, za katere mi še slišali nismo. Z jezo se spomnim na telovadbo, ko se naša skupina drenja na odru bivše dvorane, na biologijo v gospodinjstvi učilnici, ko razlago tovaršnice presteže ropot odplake v cevi kanalizacije.

Naučili so nas verjeti, da so odrasli pametni, da zrelo odločajo. Zanimaja me, če bodo svojo zrelost potrdili tudi takrat, ko bo treba reči »DA« za našo šolo. Res mora biti nekdo zadnji, to znamo športno prenesti. Ampak, da nam niso omogočili v vseh teh letih niti pogojev, ki bi bili podobni normalnim... Včasih vlečem na ušesa mamine besede: »Vse šole v občini so že celodnevne, naš fant pa še pravega kabinetskega pouka ne more imeti.«

Dejan Justin, 7. c

— literarni krožek

OK Karavanških kurirjev

NOB Koroška Bela

ŽELIM SI NOV RAZRED

Dve leti sem hodil v vrtec, vendar so leta brezskrbnega igranja hitro minila.

Začel sem drgniti šolske klopi. Z zanimanjem sem opazoval učilnice prvega razreda. Zdela se mi je lepa in svetla, le nekoliko majhna je bila. Če smo se hoteli loviti med klopi, je vedno zmanjkalo prostora, vendar smo bili majhni in smo se lahko stisnili.

Zdaj sem v tretjem razredu, zrastle sem in zamenjal učilnico. Ta je veliko manjša od tiste v prvem razredu. Obrnjena je na sever in vanjo nikoli ne posije sonce. Pozimi sedimo v bundah. Skozi špranje pri vseh oknih brije veter, včasih pa ob nevihti v razred pricurli voda. Najbolj pa me v razredu moti to, da imamo premalo prostora; klopi so majhne in iz razreda nas vedno preganjajo starejši učenci, ki imajo tukaj likovni pouk. Kadar hočemo imeti dopolnilni pouk, moramo po šoli iskati kak prost razred. Tudi naših izdelkov ne moremo razstaviti, ker nimamo prostora.

Vsi učenci tretjega razreda si želimo nov sončen razred, ki bo čisto naš in nas ne bo iz njega nihče preganjal.

Jure Košir, 3. r.

OK 16. december Mojstrana

DA — ZA ŠOLO!

Ob robu vasi stoji naša šola. Majhna je, vendar lepa. Nizko stavbo obdaja vrt, ki ga negujemo s posebno ljubeznijo. Okrog šole imamo vedno pospravljeno, najbolj pa smo ponosni na nasad brez, ki smo jih posadili v spomin na Tita.

Ponosni smo tudi na telovadnico in smo veseli, da jo imamo, čeprav je majhna. Vsak dan prebijemo nekaj ur v njej ali na igrišču. V šoli je še osem majhnih razredov, zelo majhna knjižnica in še veliko manjša kuhinja. Jedilnice nimamo, zato jemo kar v veži, kjer pa nam kar naprej nekaj leti na glavo ali pa nas motijo obiskovalci šole. Toda kadar smo dobre volje, tega niti ne opazimo. Tudi lončki, konzerve in vedra, ki so postavljeni pod streho, ki pušča, nas ne motijo preveč. Motijo nas le okna, ki se ob sončni pripeki ne dajo odpreti, pozimi pa skoznje piha tako, da moramo včasih sedeti v plaščih.

Mnogokrat se pogovarjamo o novih učilnicah, ki jih morda mi že ne bomo več dočakali. Kako zelo jih bodo pa veseli naši mlajši sošolci, ki se stiskajo v mnogo premajhnih razredih! V našem razredu se odlično razumemo in se imamo radi. Sklenili smo, da bomo z vsemi močmi pomagali, da naša šola še naprej ostane

najlepša stavba v vasi in priljubljen drugi dom nas učencev.

Včasih se pogovarjamo tudi o tem, kako nam je zdaj pravzaprav lepo, ko na šoli še ni preveč učencev. Kako vse drugače je na velikih šolah in še koliko težje pogoje imajo naši sošolci na Koroški Beli.

Na naši šoli se med seboj vsi dobro poznamo. Morda se imamo prav zaradi tega še rajši in čeprav smo majhna šola, smo vsi učenci zelo delavni in prizadevni. Radi sprejemamo mentorstva in se vsepovsod trudimo, da bi dokazali aktivnost in kvaliteto našega dela. Radi sodelujemo na natečajih in tekmovanjih in prepričani smo, da bomo opravičili tudi velik finančni izdelek naših staršev, vaščanov in prebivalcev vse občine. Hvala za vaš DA!

Mateja Krznarič, 7. r.

OK 16. december Mojstrana

DA BI SANJE O PREUREJENI ŠOLI POSTALE RESNICE

Zvečer zamišljam sedim na balkonu in razmišljam o mojem nadaljnjem šolanju. V sobi imam že prižgano luč in na travniku pred hišo opazujem svojo senco. Opazujem obrise naših prelepih gora. Stenar je ves svetel, saj je tam še veliko snega, ostale gore pa so temne in zdi se mi, da bodo okrog mene strnile obroč. Včasih me zapeče vest, da se še premalo učim, da dam premalo od sebe. Sposobna sem storiti še kaj več in bolj natančno, pa kaj, ko sem prehitro zadovoljna sama s seboj.

Razmišljam o naši šoli, ki jo imam tako zelo rada. Kaj bo z njo, če občani ne bodo sprejeli samoprispevka? Ta na zunaj tako prijetna in lepa stavba kaže vsako leto več pomankljivosti in celo propada. Dežne kapljice curljajo skozi lepo obito streho in žleb znotraj avle je za silo rešil problem. Zdi voda, ki pricurli skozi streho, pridno namaka cvetlične lončke. Ob naliivih včasih dež tako škropi skozi špranje ob oknih, da bi skorajda moral razpeti dežnik. Se bomo še deset let morali stiskati v majhnih, tesnih učilnicah, ki so pravnje ravno za razred kot je naš. V našem razredu nas je le 20, toda za nami prihajajo razredi s 30 in več učenci. Le kje bodo sedeli oni, če se mi nimamo prostora.

Ubogi kuharici se stiskata v kuhinji, ki je manjša od naše domače. S stropa kaplja voda in včasih se vprašam, kako sta kuharici lahko nasmejani in prijazni, ko delata v tako nemogočih razmerah.

Ko razmišljam, ugotovim, da pravzaprav veliko problemov na naši šoli rešujemo z dobro voljo! Iz ure v uro prenašamo učenci stolčke iz učilnice v učilnico, ker jih je premalo; kosila pojem z užitkom kar v šolski veži, kjer je večer preprih in mraz; tretješolci molče pospravijo šila in kopita, ko jih likovniki preganjajo iz učilnice in si potprežljivo iščejo učilnico, kjer bodo lahko imeli dopolnilni pouk.

Učenci in naši mentorji si vneto prizadevamo, da bo napravili okolico šole lepšo in bi bila v ponos učencem in kraju. Sadimo drevesa, cvetje in si želimo, da bi nekoč ob šoli nastal lep vrt. Tam nam vsaj ne bo manjkalo prostora!

Mogoče pa bomo vendarle dobili nekaj novih razredov. Te misli se mi znova in znova motajo po glavi. To je moja naj, največja želja — večji, lepši ter toplejši razredi.

Toda, kdo ve, kaj o tem mislijo moji sosede, vaščani, prebivalci Jesenic, Kranjske gore, Zirovnice? Bodo razumeli naše težave in jim znali prisluniti? Nam bodo hoteli pomagati?

Prepričana sem, da bomo učenci osnovne šole 16. december Mojstrana z delom dokazali, da smo vredni zaupanja in pomoči ter da bomo še kako znali ceniti sleherni pomoč.

Ležim v postelji, mehki pomladni zrak mi boža obraz, jaz pa ne morem zaspiti. V mislih vidim preurejeno

šolo, srečne učence, zadovoljne učitelje in starše, nasmejane prvošolčke in nagajive malčke, ki z zastavicami pozdravljajo lepo stavbo.

Stisnem pesti in zašepetam: »Razumeli nas bodo, uspelo nam bo!«

Alenka Hrastar,

OK 16. december Mojstrana

NAŠA ŠOLA

Majhna, prijazna stavba iz oranžne opeke stoji sredi zelenja. Vsako jutro nas toplo, prijateljsko pozdravi. Obdana je z drevjem, rožami in kipi, ki so delo naših rok. Majhna je, a za nas učence lepa in veličastna. To je naša šola.

Naša šola nima veliko učencev. Vsi se poznamo med seboj, nismo si tuji in neznanci kot v šolah, ki imajo veliko ukaželnežev. A otrok je vsako leto več. Kam bodo hodili v šolo? Ne bomo se več mogli stiskati v majhnih učilnicah. Se bodo morali voziti drugam?

Zato si želimo, da bi bila naša majhna šola večja, da bi lahko sprejela tudi naše bratce in sestrice. Tega si želimo prav vsi: učitelji, starši, vaščani in mi, učenci. Želimo si, da bi referendum o samoprispevku, s katerim bi razširili šolo, uspel. Vaščani naše krajevne skupnosti so mnogo pripomogli k temu, da so zgradili lepe nove šole v Kranjski gori in na Jesenicah. Sedaj tudi mi pričakujemo, da nam bodo solidarno in tovariško pomagali popraviti in razširiti našo šolo. V Mojstrani bodo sezidali mnogo novih blokov in hiš, prihajale bodo nove družine in z njimi tudi otroci. Le kam bodo hodili nabirat znanje, če šole v Mojstrani ne bomo razširili? Držimo pesti, da bi referendum uspel, da se ne bi bilo več treba stiskati v premajhnih razredih!

Občani, glasujte »ZA«, pomislite na otroke, ki jim boste omogočili lažje šolanje in s tem boljše izobrazbo! Glasujte za mlade, za boljše pogoje pridobivanja znanja.

Elizabeta Šprager, 8. r.

OK 16. december Mojstrana

Vsi otroci bodo enkrat morali v šolo iti, vsi želeli bodo takrat v razredih lepših se učiti.

Zato odrasli zmanjšajte potrošnjo luksuznih dobrot, recite DA, nikoli NE da srečen bo res vaš otrok!

Boštjan Fon, 6. a

OK Prežihov Voranc

POMAGALI SO PRI GRADNJI ŠOLSKEGA CENTRA NA PLAVŽU, POMAGAJMO SEDAJ MI NJIM

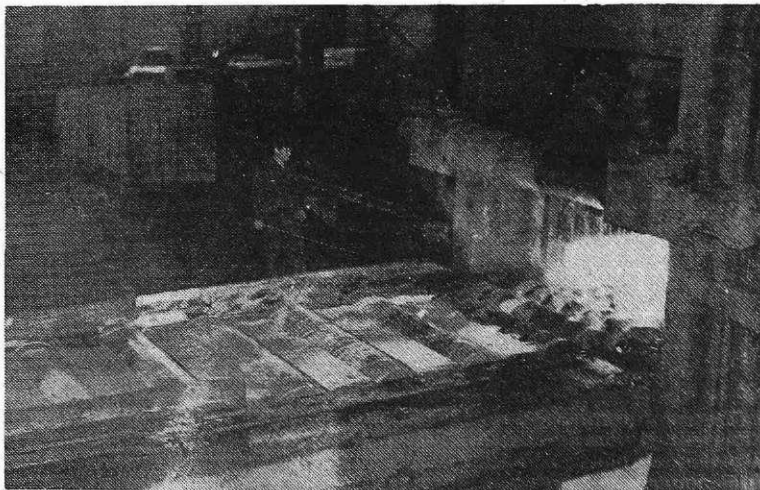
Pred enim letom je bila dograjena nova šola Tone Čufar na Plavžu. Je lepa in ima veliko učilnic. Za novo gradnjo so največ prispevali starši, naši občani. Odločili so se za občinski samoprispevek zato, ker je bila stavba na Tomšičevi ulici za obe osnovni šoli na Jesenicah pretesna. Brez pomoči staršev, delovnih ljudi jeseniške občine, šole ne bi zgradili in bi se morali stiskati in imeti pouk v treh izmenah. Tudi v naši šoli na Jesenicah se marsikaj manjka, toda zavedamo se, da je še bolj potrebna obnovitev šola na Koroški Beli, ki je najbolj stara šola v občini. S samoprispevki bi jo lahko obnovili in povečali.

Tudi v Mojstrani manjka prostora, zato bodo zgradili še nekaj učilnic. Priskočimo na pomoč Koroški Beli in Mojstrani. Kdor pomaga drugim, lahko pričakuje pomoč tudi za sebe, če jo kdaj potrebuje.

URŠKA RAKOVEC, 3. c

Osnovna šola

Prežihov Voranc Jesenice

V valjarni debele pločevine

(Foto I. Kučina)

SEMENJ V BISTRICI

Teško (zaradi družine), toda trdno se je odločil, da bo šel v partizane. Ženi, moji mami, je povedal, kam gre in kako naj se zagovarja, ko jo bodo spraševali, kje je. Sedel je na vlak, kot da gre v službo na Jesenice, toda odpeljal se je naprej v Radovljico. S postaje je zavil proti Savi in po stezi mimo Lancovega in Kamne gorice v Lipnico, kjer se je za nekaj ur ustavil pri Kacovih, na domu tasta in tašče. Priključil se je partizanom na Jelovici. Dreva pa mu ni bila naklonjena. Devetega septembra 1942 je po dveh mesecih partizanstva padel blizu Lipniške planine na Jelovici. Niso se mogli prebiti iz obroča, ki je trajal 27 smrtnih žrtev; med njimi je bil tudi komandant gorenjskih partizanov Jože Gregorič. Nekaj borcev so Nemci ujeli, dva sta izkpravala v gozdu. Napad pa je preživelo le devet borcev.

Mama Albina se je po vojni vrnila iz Ravensbrücka. Z Marjanom sva jokala, ko sva poslušala, kaj je morala pretrpeti od dneva aretacije do svobode. Zanj ni bilo večjega mučitelja na tem svetu in ne večjega sadista, ki se je naslajal ob mučenju in trpljenju drugih, kot je bil šef gestapa na Jesenicah Clement Druschke. Na Jesenicah so jo bičali do nezvesti, v Begunjah pa obesili za roke in jo z žarečimi palicami žgali po podplatih, da je skoraj ponorela. Vse do svoje smrti leta 1962 je težko hodila. V peto desne noge so jo tako močno žgali, da so ji poleg kože in tkiva ožgali petno kost, ki se ji je zaradi tega skrajšala in nikoli več ni mogla obuti čevljev, le v copatah je drsala po stanovanju. ... mi je pripovedoval Janko Branc, edini preživeli iz družine Albine in Janeza Branca.

Ko sem v njegovem stanovanju na Jesenicah zapisoval te spomine in mi je kazal slike iz družinskega albuma, so se mu ob pogledu na mamo zaiskrile oči: »Petintrideset let je bila stara, ko so jo mučili na Jesenicah in v Begunjah.« Strmel je v sliko, kot bi jo videl prvič in globok vzdih je spremil besede: »Tako mlada in dobra mamica je bila. Druschke jo je spraševal za moža in jo z mučenjem hotel prisiliti k priznanju, da je odšel v partizane z njeno vednostjo in da so v našo hišo prihajali partizani. Med mučenjem je Druschke togotno kričal vanjo: 'Priznaj, priznaj, tu imaš list papirja, podpiši izjavo, pa boš rešena muk in zapor. Doma te že težko čakata sinova.'«

Mati je vedela, da bi si s podpisom takšne izjave podpisala smrtno obsodbo, zato je kljubovalno molčala, kar je gestapovce še bolj jezilo. Jezilo, ker niso mogli zlomiti volje navadne vaštanke.

KOŠČEK KRUHA

V vasi Čezsoča pri Bovu je v obdobju med prvo in drugo svetovno vojno delovalo borbena jedro slovenske nacionalistične tajne organizacije TIGR (kratica za geslo: Trst-Istra-Gorica-Reka). Člani te organizacije so opravili več sabotažnih akcij na ustanove, skovali pa so tudi načrt za atentat na voditelja fašistične Italije Benita Mussolinija, ko je pred vojno obiskal Kobarid.

Italijanska policija je tigrovce preganjala in mnogi so morali v

tujino, največ seveda v Jugoslavijo. Poleg številnih drugih Primorcev, tigrovcev, je junija 1935 svojo rojstno vas Čezsoča moral zapustiti tudi Ferdo Kravanja, ki je sicer že prej večkrat ilegalno šel čez italijansko-jugoslovansko mejo.

Na Jesenicah je nekaj časa stanoval pri prijatelju Andreju Čopiju iz Čezsoče, potem pa pri Tomaničevih v naselju Pod gozdom. Od tod je vodil protifašistični boj in organiziral več sabotažnih akcij na železniške proge v sosednji Avstriji.

V zvezi z dejavnostjo organizacije TIGR, posebno še Ferda Kravanja, enega izmed voditeljev te organizacije, so si informacije med seboj izmenjevali najvišji organi policije Nemčije, Italije in Jugoslavije. Nemška policija ga je prvič zapisala leta 1937 pred Mussolinijevim obiskom v Nemčiji. Italijanska policija je nato šefu gestapa Heydrichu poslala Kravjanovo sliko in kartoteko. Leta 1940 sta ga z dovoljenjem jugoslovanske policije na Jesenicah iskala dva gestapovca, da bi ga zasilila v zvezi z diverzijami na železnici v Avstriji. Toda gestapovca sta se morala vrniti praznih rok, ker je o tem neko obvestil Kravjanjo, ki je hitro skrivaj zapustil Jesenice.

Ferdo Kravanja je potem hodil po nevarnih čerch, vedno v boju proti nacizmu in fašizmu. Med narodno-osvobodilnim bojem je opravljal številne odgovorne dolžnosti. Znan pod ilegalnim imenom Peter Skalar je postal politični sekretar zahodno-primorskega okrožja KPS in tajnik okrožnega odbora OF. Pri opravljanju te dolžnosti je padel 10. oktobra 1944 pri vasi Paljevo pri Plavah (ob reki Soči).

Zakaj pravzaprav pri opisu dogodkov v prvem letu vojne v jesenjski občini omenjam Ferda Kravjanjo, ko pa vemo, da med vojno nikoli ni bil na Jesenicah? Naj pojasnim: pri Tomaniču Pod gozdom na Jesenicah, kjer je Kravanja stanoval, sta stanovala tudi zakonca Dora in Rudolf Likovič. Kravanja in Likovičeva so bili prijatelji. Bili so enakega političnega prepričanja. Kravanja je bil besen, ker si je fašistična Italija prilastila Primorsko, Istro in Reko. Hitlerjev nacizem in Mussolinijev fašizem je imel za največji nevarnosti za človeštvo, za svobodo in demokracijo. Svet potiskata v vojno, ljudi delata na višje in nižje rase. In kar je bistveno: Kravanja, ki je že sodeloval v sabotažnih akcijah v Italiji in Avstriji ali pa jih organiziral, se je ognjevitno zavežal za to, da se proti nacizmu in fašizmu ni dovolj bojevali le z besedami, temveč so potrebne tudi akcije in žrtve.

Prijateljstvo s Kravjanjo ni ostalo brez posledic. Kmalu po okupaciji Jugoslavije sta začela Likovičeva delati za Osvobodilno fronto. O tem mi je Dora Likovič (zdaj Kapus) pripovedovala takole:

»Moža Rudolfa so gestapovci aretirali med službo v železarni in odpeljali čez cesto h Kovaču, kjer so bile že vse sobe nabite z zaporniki. Dobro se spominjam: bila je deževna sobota, 18. julija 1942. Osvežujoč dan po soparnih in vročih juljskih dneh nam je kar dobro del. Prijetno svežino in delovno unemo pri pripravljanju kosila je skazila novica, da so moža zaprli. Iz rok sem spustila solato, ki sem jo čistila, nič več mi ni bilo mar za ogenj in lonce na štedilniku. Ubogi mož, kaj bo z njim, kaj bo z nami? Kako brezskrbno je odšel v službo! Če bi količkaj slutil, ne bi odšel v sami srajci. Hitela sem proti zaporu, za mimoidoče znanke se nisem zmenila, na pozdrave nisem odgovarjala, saj jih nisem slišala.

(SE NADALJUJE)

Za vse, ki bi radi kupili knjigo Jožeta Vidica SEMENJ V BISTRICI, objavljamo naročilnico, ki jo izpolnjeno pošljite založbi Borec, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 28.

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam knjigo Jožeta Vidica SEMENJ V BISTRICI po prodajni ceni 540,00 din izvod.

Priimek in ime naročnika: _____

Naslov (ulica ali vas, hišna št.): _____

Poštna štev.: _____ Naziv pošte: _____

Zaposlen pri: _____

Naslov zaposlitve: _____

Reg. štev. os. izk.: _____ izdane pri: _____

Knjigo bom plačal(a):

- po povzetju, v enkratnem znesku ob prevzemu
- v 2 zaporednih mesečnih obrokih po 270 dinarjev

Datum: _____ Podpis: _____

Znesek bom poravnal(a) pod pogoji, ki sem jih označil(a), takoj po prejemu računa in položnic na tekoči račun: **Založba BOREC, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 28, 50101-603-45772.** Pri naročilu na obroke se obvezujem, da bom obroke plačeval(a) redno vsak mesec. Če ne bom plačal(a) oba zaporedna obroka, se strinjam, da celotni znesek zapade v takojšnje plačilo s prišteti 12% zamudnimi obrestmi. Ta naročilnica zavezuje naročnika in založbo. Morebitne spore rešuje pristojno sodišče v Ljubljani. Če se odločite za nakup po povzetju, zadošča vaš naslov in podpis.

ANICA AŽMAN

ANICA AŽMAN

8

KAM, KITAJSKA

Na razgovor k Sun Jat Senu je prišel tudi Anglež — advokat po imenu Tang, ki je bil v začetku z njim zelo uraden, kasneje pa se mu je hotel približati kot prijatelj. Dejal mu je, da nima smisla, da taji, ker o njem vse vedo in če pride na Kitajsko, ga bodo gotovo ubili. Sun Jat Sen mu je dejal, da še ni na Kitajskem, če pa bi ga ubili na poslaništvu, bi to imeli Angleži za zločin, ker so mu dali politični azil. Advokat mu je povedal tudi to, kar je že zvedel od stražarjev.

Tang je bil prepričan, da bo bogato nagradjen, ker je ujel Sun Jat Senu in omogočil, da ga ubijejo. Skoraj opravičeval se je za to in poudarjal, da tega ne počne iz sovraštva do njega, marveč zato, ker mu je bilo tako ukazano in ker je le podrejen uradnik in da mora ravnati, kot mu ukazujejo predstojniki, če mu je všeč ali pa ne. Tang ga je tudi prepričal, da je napisal pismo, v katerem je obtožil svoje preganjalce in, da je prišel na poslaništvu po svoji volji zato, da bi ovrgel obtožbe proti njemu. Ko mu je pismo izročil, se je Tang skrivnostno nasmehnil in odšel. Tanga ni videl nikoli več.

Cas je mineval, mladi jetnik pa je obupaval. Dvakrat je poskusil, da bi prethotapil pismo za svoje prijatelje v Londonu,

toda noben od angleških strežnikov se ni dal podkupiti. Napisal je lističe in jih vrge skozi okno, vendar zaman! Zabili so okna, da ni ločil niti dneva od noči. Ostala mu je le še možnost, da se obrne na angleška služabnika, ki sta prihajala vsak dan pospravljat sobo in kurit kamin. Sun Jat Sen je enega od njih ogovoril in mu povedal, da je politični begunec iz Kitajske in da ga hoče kitajski cesar usmrtiti, ker se bori za svobodno Kitajsko. Služabnik je pospravljaj naprej in jetnik ni mogel razbrati, ali je v njem vzbudil naklonjenost, ali ne. »Moje življenje je v vaših rokah,« mu je rekel kitajski mladenič. Naslednje jutro mu je služabnik prinesel zajtrk, zvečer pa premog. S prstom je pokazal na premog in brez besed odšel. Sun Jat Sen je napisal listek profesorju Cantleyu in ga prosil, naj čimprej posreduje za njegovo izpustitev. Cantley je pismo dobil, imel pa je precej težav, ker so na kitajskem poslaništvu trdili, da je Sun Jat Sen prišel prostovoljno. Cantley je tudi poskrbel, da so britanski časopisi objavili protestne članke proti kitajski vladi, da grobo krši mednarodne zakone.

Policija je alarmirala tudi pristaniške oblasti. Angleški zunanji minister je zahteval, da jetnika takoj osvobodijo. Nekega dne so ga odvedli v sprejemnico, kjer so ga čakali angleški funkcionarji in ga odpeljali na svobodo. Nikomur se takrat ni sanjalo, da bo osvobodeni jetnik ustanovitelj kitajske republike in njen prvi predsednik.

Rodil se je v zelo revni družini in se pridružil gibanju, ki si je zadalo nalogo reformirati in modernizirati Kitajsko. Zarota, ki so jo pripravljali, je bila odkrita in zadušena; nekaj zarotnikov so polovili in usmrtili, Sun Jat Senu pa je takrat uspelo pobegniti. Kitajska cesarska vlada je razpisala tristo tisoč dolarjev nagrade za njegovo glavo. Nagrada je ostala neizplačana.

Mavzolej Sun Jat Senu leži na Skrlatnem griču vzhodno od Nankinga. Zgrajen je v tipičnem kitajskem stilu. Veliko kamnito stopnišče s 392 stopnicami pelje na grič. Mavzolej so začeli graditi januarja 1926, dokončali pa so ga spomladi leta 1929. Sun Jat Sen je umrl 12. marca 1925. Njegovo truplo, ki so ga balzamirali, je bilo najprej v Pekingu v gradu Azurnih oblakov. 1. junija 1929 pa so ga prenesli v veličastno grobnico.

»Nanko, ne razumi tega napak. Nisem zaljubljena, vendar te bom poljubila, kot hrabrega partizana in borca za našo svobodo.«

Preden se je Nanko ovedel, je začutil na ustih mehak, deklški poljub. V razburjenju in sreči, ki ga je prevzela, ni vedel, kaj bi napravil. Breda pa je vzbujena čebljala:

»Kmalu pridi. Saj si slišal očeta. Medve z mamo sva po srcu partizanski. Zakaj bi se oziral na Andraža? Pridi spet, čimprej! Boš povedal, kako se borite. Tako rada bi slišala, kako se naši hrabri fantje borijo z Nemci.«

Veselo je kriknila, mahala z rokami in stekla po travniku navzdol. Nanko je gledal za Bredo, dokler ni po svetlobi ugotovil, da so se vezna vrata odprla in je Breda z očetom stopila v hišo. Zaobrnil se je in se vzpenjal v hrib.

Spotoma, ko je iskal znamenja, ki si jih je vtisnil v spomin, je skušal obnoviti vse, kar se je zgodilo. Ni ga samo veselilo, da je morda pridobil novega kmeta, ki jih bo podpiral. Srečen je premišljal, da ga je Breda poljubila. Kot tovariša. Vendar je rekla, naj se kmalu oglasi, da ji bo pripovedoval o njihovih bojih. Kako rad. Ko je premišljal, kaj bi lahko povedal, je nesrečno ugotavljal, da ni bilo veliko spopadov, kjer bi gladko zmagali. Nekajkrat so se dobro držali, večino Nemcev pa so pobili iznenada. Kolikokrat so morali bežati pred veliko premočjo. V četi so premogli dve zbrojevki, potlej se eno izgubili. Kolikokrat je prosil za zbrojevko, a mu je niso dali.

V prijetnem sanjarjenju, da se bo v naslednjih bojih lahko odlikoval, da mu ne bodo mogli odreči prošnje za zbrojevko, a se je približal mestu, kjer je pustil Drznega. Hotel je poživžgati, a se je premislil. Šel je proti grmu, kjer je pustil komisarja.

»Si bil prepričan, da ne boš zgrešil?« je nejevoljno zastokal Drzni.

»Še nikoli nisem,« se je posmehnil Nanko. Prijetno sanjarjenje je bilo pretrgano. Komisar nataknen, čeprav je napravil zanj, kar je le mogel. »Naj ti prvo sčistim rano, prevežem ali bi rad najprej jedel?«

VINKO TRINKAUS

(ODLOMEK IZ ROMANA)

10

UPORNIKI

»Oboje! Ti čisti, jaz bom jedel. Bo vsaj manj bolelo.«

Nesrečen se je Nanko polotil čiščenja. Še podnevi bi se slabo znašel, zdaj pa je le zadnji krajec medlo razsvetljeval pokrajino. Poprosil je komisarja, da se je presedel, potlej se je polotil dela. Zganje je prodrlo globoko v rano. Komisar je stresel z nogo, kriknil.

»Naj pustim do jutri?« se je prestrašil Nanko.

»Nadaljuj! Bolj ko izčistiš, več upanja imam, da se bo rana zacelila. Ne prenehaj, tudi če bom stokal.«

Komisar ni bil tako trden, kot se je kazal borcev. Vendar je imel trdno voljo, da zmaga najhujše. Nanko je premišljal, če bi morda spreten bolničar zmanjšal bolečine. Ampak izbire ni bilo. Moral je vsaj zasilno dokončati, kar je začel.

Komisar zaradi bolečin dolgo ni mogel zaspati. Vpraševal je Nanka, kako je bilo, Nanko pa je nerad pripovedoval. O Andražu si je celo nekaj izmislil, medtem ko je za Bredo rekel, da je le mlajša hči. Čutil je, kako rad bi jo ohranil zase, v svojem spominu, komisar pa sitnari in bi rad vedel vse.

»Če bi se rana zagnojila, bom poklical zdravnika!« je odločno rekel Nanko. »Brez skrbi, pripeljem ga in zadržim tako dolgo, da te pozdravi. Potem — vsak na svojo stran.«

Raje se ustrelim, kot bi tvegall nevarnost, da me dobijo!« Le zakaj se jetništva bolj boji kot smrti, je pomislil Nanko. Umrješ tako in tako. No, bajejo hudiči. Vdoline še posebej hudo. Da bi zvedeli za druge.

Sonce je razsvetlilo jaso in Nanko je začel Drznemu čistiti rano. Bilo je huje kot ponoči. Ko sta zadihana obmirovala, je Nanko videl, kako je komisarja obilil pot. Dolgo je gledal stran, dokler ga ni komisar ogovoril.

Tri dni sta se skrivala na istem mestu. Postalo jima je strašno dolgčas. Vendar komisar ni kazal želje, da bi Nanko odšel po hrano, med ljudi. Kot bi ga šele zdaj zgrabil strah, da se ne bo vrnil.

No, popoldne je Nanko le izprosil, da gre po hrano.

Vso pot je tekell. Sonce se ni zatnilo za hribi, ko je že sedel na robu gozda. Zagledal je Bredo. Šla je od hiše proti kozolcu in ves čas gledala v hrib. Zaživžgal je na prste. Breda je obstala, hip za tem pa se je z dolgimi koraki pognala v hrib.

Srečen jo je gledal, kako je prihajala bližje. Dolgi, svetli lasje so se ji razpustili, rdečica ji je udarila v obraz, pogled vesel, nasmehjan.

»Saj sem vedela, da boš prišel. Oče ni bil prepričan,« mu je od daleč klicala Breda. »Rekla sem mu: 'Nanko bo prišel, čutim!' Smejal se je in rekel, da sem trapa. Nisem prav čutila?«

Zardela je. Nanko še bolj. Gledal je Bredine napete prsi, ki so se po velikem naporu dvigovale. Na trenutke je bila videti še otrok. Posebej, če je gledal le njen obraz.

»Nisem mogel prej. Nujni opravki,« je dvoumno pojasnil Nanko. »Hrane smo imeli dovolj.«

Breda je sedla v travo. Slišal je njeno dihanje in zbadlo ga je v prsni.

(nadaljevanje)

Mavzolej leži 158 metrov nad morskovo višino, oziroma 73,33 metrov nad vznožjem griča. Je iz belega marmorja in z modro streho. Do mavzoleja se pride skozi več obokanih vrat. Ob glavnih, največjih vratih je napis: »Svet pripada vsem.« V mavzoleju je najprej pet metrov visok kip sedečega Sun Jat Senu iz belega marmorja, okrog pa so vklesani v marmor mitivi iz njegovega življenja. V okrogli dvorani leži ta veliki mož v marmornati rakvi, v katero je vklesana njegova postava.

Veliko ljudi obiskuje njegovo poslednje bivališče.

Se nekaj besed o njegovem delovanju: Sun Jat Sen se je v letih 1922 in 1924 naslonil na Sovjetsko zvezo, obnovil ljudsko stranko ali Koumintang in se povezal s komunistično stranko. S tem je utrdil oblast vlade v Kantonu; drugo vlado v Pekingu, pa so vodili znani generali. Po smrti Sun Jat Senu je njegov naslednik Čankajšek nadaljeval z bojem proti Pekingu. Z armado je leta 1927 osvobodil Shanghai in Nanking nato pa udaril po komunistih. Delavci v Shanghaiu so spomladi leta 1927 pod vodstvom komunistov na pobudo kominterne razglasili socialistično komunono. Čankajšek pa je proti delavcem poslal vojsko reakcionarnih generalov, uničil komunono in postal predstavnik bogatega meščanstva. Na Kitajskem se je začela državljanska vojna med komunisti in boržoazno-nacionalističnim kuomintangom. Komunisti, ki so bili izrinjeni iz mest, so osnovali v južnokitajskem gorovju kmečke republike. Kmetom so razdelili veleposestniško zemljo in socialistična agrarna revolucija je premagala hudo lakoto prebivalstva. Poleg tega je pod vodstvom Mao-Zedonga, nosilca agrarne revolucije, in Ču En Laja nastajala nova kitajska rdeča armada. Proti njej je Kuomintang 1930. leta začel veliko vojno.

Mao je proti milijonski vojski izdelal taktiko partizanskega bojevanja. Uspešno se je štiri leta izogibal porazu. Oktobra 1934. leta pa se je morala kitajska rdeča armada umakniti iz jugovzhoda na sever Kitajske. Začel se je veliki dolgi pohod, v katerem je rdeča armada v letu dni prehodila dvanajst tisoč kilometrov.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 17. skupni seji vseh treh zborov skupščine občine Radovljica 27. maja so delegati obravnavali poročilo delegatov iz SR Slovenije v zveznem zboru skupščine SFRJ. Sprejeli so stališče za osnutek zakona o javnih cestah v SRS, ki ga bo ponovno obravnavala republiška skupščina. Na dnevnem redu je bila tudi ocena dela izvršnega sveta in upravnih organov skupščine občine Radovljica ter sodnika za prekrške za 1980. leto, potrditev dogovora o usklajevanju davčne politike v SRS in zaključnega računa o davkih občanov občine Radovljica za 1980. leto. Razpravljali so še o prostorski problematiki otroškega varstva in izobraževanja v občini, o spremembah družbenega dogovora o izgradnji in financiranju stavbe muzeja revolucije Slovenije ter sprejeli predlog statuta občinske skupnosti za cene.

Izvršni svet OS Radovljica je na 144. seji 19. maja obravnaval teze za program turističnega gospodarstva na območju Bleda in Pokljuke. Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo pa je posredoval oceno sredstev za kompenzacije (izravnavo) pri prodaji mesa in oceno prerazporeditve sredstev za skupno porabo, v kar so vključene vse SIS. V razpravi je bilo več predlogov finančne komisije za financiranje iz proračuna ter poročilo o gibanju cen na območju občine v 1980. letu. Na seji so razpravljali tudi o predlogu za izdajo zakona o varnosti cestnega prometa in osnutku zakona o javnih cestah, ki bosta predložena v obravnavo občinski skupščini.

Na ločenih sejah 27. maja sta zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine Radovljica sprejela odlok o prepovedi prometa z zemljišči na območju zazidalnega načrta Begunje-Podgora, odlok o prepovedi prometa z zemljišči na območju zazidalnega načrta Goreljek-Pokljuka in isti odlok tudi za območje Obrtni center Lesce.

Predsedstvo skupščine občine je na zadnji seji sprejelo dnevni red skupnega zasedanja zborov občinske skupščine, ki bo 27. maja. Spregovorili so še o problematiki ureditve začasnega osrednjega odlagališča smeti in odpadkov v Grofiji pri Črncu ter o nalogah za izvajanje postopka evidentiranja kandidatov za delegate občinskih zborov in skupščin SIS na volitvah 1982. leta. Člani predsedstva so bili podrobno seznanjeni s posledicami železniške nesreče, ko je iztrilo 8. maja devet tovornih vagonov na postaji Lesce.

Naloge v pripravah za volitve delegatov v skupščine družbenopolitične skupnosti in SIS, ki bodo prihodnje leto, so v radovljiški občini v zaostanku, so ugotovili na zadnji seji volilne komisije pri OK SZDL. Vse krajevne skupnosti in OZD še niso imenovali svojih evidentiranih, kar bi moralo biti na skrbi predvsem KK SZDL in OO sindikata, ki so nosilci predvolilnih postopkov. Za vse evidentirane, ki bodo vpisovali evidentirane možne kandidate, je OK SZDL pripravila 21. maja posebno strokovno posvetovanje.

V soboto, 16. maja, je bila v radovljiški občini zaključna akcija NNNP 80/81 s predpostavko splošne mobilizacije celotne sestave prebivalstva razen obveznikov v oboroženih silah. Akcija je pokazala razmeroma dobro organiziranost in pripravljenost delovnih ljudi in občanov za izvajanje nalog v pogojih mobilizacije, pa tudi nekaj pomanjklivosti. Končno oceno je izdelal sekretariat akcije NNNP pri OK SZDL, obravnavalo pa jo bo predsedstvo OK SZDL na prvi prihodnji seji.

ČETRTO OBLETNICA SMRTI ANTONA DEŽMANA-TONČKA

Prvega junija 1977. leta je v Radovljici umrl narodni heroj in prvoborec Anton Dežman-Tonček.

Rodil se je 1920. leta v Lescu v številni delavski družini, kjer je končal osnovno šolo in se že kot 14-letni deček aktivno vključil v delavsko prosvetno društvo Svoboda, ki se je nato zaradi pritiska režima reorganizirala v Vzajemnost. Po ustanovitvi partijske organizacije v Lescu je bil junija 1940. leta sprejet v SKOJ. Z marksistično in revolucionarno miselnostjo, ki se je navezal v delavskem okolju Lescu, se je izkazal v številnih akcijah, ki jih je organiziral partija. Deloval je v društvu prijateljev Sovjetske zveze, pri zbiranju denarja za Rdečo pomoč, pri širjenju partijske literature in propagandnega gradiva. V tem obdobju ilegalnega delovanja partije in SKOJ se je udeležil vseh skojevskih konferenc in sestankov za jeseniško okrožje.

Ko je nacistična Nemčija aprila 1941. leta napadla Jugoslavijo, se je na poziv KPJ vključil prostovoljno v bivšo jugoslovansko vojsko, prepričan, da je njegova dolžnost braniti domovino. Svoj partiotizem je kljub neizgledni situaciji pokazal tudi po polomu kraljevske vojske in že v maju 1941. leta začel organizirati v Lescu in okolici prve mladinske trojke, ki so zbirale orožje in vojaško opremo v pripravah na vstajo. S svojimi skojevci je 20. julija 1941. leta organiziral zavarovanje partijske konference za Gorenjsko na Jelovici.

V partizane je odšel že 28. julija, ko se je najprej vključil v Jelovsko četo, 5. avgusta pa je postal borec novoustanovljenega Cankarjevega bataljona, v katerem se je posebno izkazal kot mitraljezec in nato kot komandir voda in komandir čete. Svoje junaštvo je potrdil v znameniti dražgoški bitki in nešteti bojih z močnejšim sovražnikom. Maja 1943. leta je ustanovil Jelovski bataljon, pozneje pa še 7. Kranjski bataljon. Postal je prekaljen komandant VOS-a za Gorenjsko in VDV bataljona. Do zmagovitega konca vojne je v nešteti primerih pokazal svoje

junaštvo in partizansko iznajdljivost kot obveščevalec in drzni organizator diverzantskih akcij. Zaradi izredno uspešnih in drznih akcij po vsej Gorenjski je bil komandant Tonček simbol partizanskega boja in strah in trepet nemških okupatorjev.

Po osvoboditvi je Tonček opravljal v raznih krajih Jugoslavije številne odgovorne vojaške dolžnosti vse do 1964. leta, ko je bil upokojen v činu polkovnika JLA. Nastanil se je v Radovljici, kjer je nadaljeval delo z njemu značilno požrtvovalnostjo v družbenopolitičnih organizacijah. Opravljal je vrsto odgovornih funkcij in dolžnosti, za katere mu ni bilo žal prostega časa, kljub boleznim, ki ga je vse bolj ovirala in ga končno ugonobila. Bil je član zveznega odbora ZZZ NOV Jugoslavije, predsedstva republiškega odbora ZZZ NOV Slovenije, sekretar občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica

PO POTEH KOKRŠKEGA IN GORENJSKEGA ODREDA

V ponedeljek, 25. maja, smo učenci žirovniške osnovne šole in dijaki gimnazije Vide Janežič iz Ljubljane že četrty krenili na tradicionalni pohod »po poteh Kokrškega odreda«. Učenci osnovne šole Anton Tomaž Linhart iz Radovljice in osnovne šole Fran Saleški Finžgar se zaradi slabega vremena pohoda niso udeležili.

Zjutraj nas je pozdravilo hladno in oblačno jutro. Učenci sedmih in osmih razredov smo se zbrali ob pol osmih na Rodinah, ostali razredi pa ob osmih pred šolo. Zastavonoši sta stopila na čelo kolone in pohod se je začel. Stopali smo hitro, kajti prve dežne kaplje so nas presenetile, še preden smo prišli na Smokuški vrh. Po dokaj napornih hoji smo prispeli na vrh. Tam smo se odpočili in se nato spustili v Titovo vas, partizansko taborišče, v težko dostopnem predelu doline Završnice, kjer so partizani našli varno zatočišče od oktobra 1944 do januarja 1945. Kasneje se je Kokrški odred moral iz tega kraja umakniti zaradi nemškega napada.

in ZRVS Radovljica. Več let je bil odbornik občinske skupščine ter številnih organov zveze komunistov in SZDL. Posvečal se je vzgoji in usposabljanju rezervnega starejšinskega kadra, posebno pa je bil zavzet z delom med mladino. Dal je pobudo za vsakoletno partizansko taborjenje učencev višjih razredov osnovnih šol pod imenom Partizanski tabor, ki so ga po njegovi smrti preimenovali v Tabor heroja Tončka. Svoje bogate izkušnje je prenašal v krajevno samoupravo zlasti v razvijanju in utrjevanju splošnega ljudskega odpora. Zavzeto je sodeloval tudi v športnih in drugih društvih, posebno med lovci.

Za zasluge v NOB je Tonček poleg najvišjega priznanja, reda narodnega heroja, prejel številna vojaška odlikovanja, 1970. leta pa je napredoval v čin generalmajorja JLA. Z njim je dobila Gorenjska prvega in edinega generala naše armade.

Po narodnem heroju Antonu Dežmanu-Tončku nosi ime vojašnica v Radovljici, pionirski odred posebne šole Matevža Langusa v Radovljici ter ena od ulic v Kranju. JR

Po krajšem počitku smo krenili naprej. Učenci sedmih razredov so odšli do lovskega koča. Tam jim je govoril tovariš Jalen. Učenci osmih razredov pa so odšli do Poljske planine, kjer nam je tovariš Pogačar spregovoril nekaj o Gorenjskem odredu, po katerem se imenuje naša šola. Opisal nam je nekaj najbolj znanih akcij, pa tudi tisto najbolj usodno, ko je ob prehodu čez Savo pod Besnico našla smrt večina borcev.

Nadaljevali smo pot in pred smokuškim mostom so se nam pridružili še sedmošolci in skupaj smo v koloni odšli na prireditveni prostor. Pred nami so se tam zbrali učenci

Koordinacijski odbor za pripravo III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije pri občinskem svetu ZSS Radovljica je na 4. seji prejšnji teden pregledal prispele informacije s posveta zadolženih članov odbora za tri tematska področja iz delovnih organizacij. Dogovorili so se za organiziranje razprav o resoluciji in drugega gradiva za kongres ter ocen samoupravnega položaja delavcev v občini.

Po predhodnih dogovorih in usklajevanjih o temeljnih družbenega plana občine Radovljica v obdobju 1981-1985 so za osnovne nosilce razvoja gospodarstva v občini določene delovne organizacije Veriga Lesce in Elan Begunje, TOZD Iskra Otoče in delovna organizacija LIP Bled.

Na območju radovljiške občine je po podatkih komisije za varstvo spomenikov pri občinskem odboru ZZZ NOV 12 skupnih grobišč borcev NOV, 45 spomenikov NOB in 91 spominskih plošč in obeležij NOB. Po lani sprejetem družbenem dogovoru skrbi za varstvo, urejanje in postavljanje spomenikov in obeležij NOB odbor podpisnikov, ki zagotavljajo tudi finančna sredstva.

Po zbranih podatkih popisne komisije je bilo v radovljiški občini 31. marca 1981 skupaj 31.809 prebivalcev, kar je 3.196 več kot pred desetimi leti. V 10.287 stanovanjih prebiva 10.289 gospodinjstev. Počitniških (vikend) stanovanj je v občini 1.058 ali 402 več kot v popisu 1971. leta. V tujini prebiva na začasnem delu 490 občanov, v zadnjih desetih letih pa se jih je vrnilo 71.

Da bi zagotovili potrebne pogoje za kritje potreb po storitvenih (obrtnih dejavnostih) v Cankarjevem naselju v Radovljici, kjer je in bo v prihodnje največja gostota prebivalcev, je izvršni svet OS Radovljica sprejel sklep, da se pristopi k oblikovanju predlogov za izgradnjo in financiranje poslovnih prostorov za storitveno dejavnost. Predlog bo pripravilo podjetje Alpdom Radovljica, za pridobitev interesentov pa bodo objavili javni razpis v Glasu in LRP Triglav Jesenice.

Občinska organizacija ZRVS Radovljica je tudi letos za rezervne vojaške starešine organizirala poučno potovanje v Beograd, obisk spominskega parka na Dedinju in ogled razstave najnovejših dosežkov na področju oborožitve v Nikincih. Potovanje bodo pripravili konec maja.

Krajani vseh naselij Lipniške doline od Lancova do Kroke in Podnarta že dalj časa vztrajno terjajo na vseh zbori in sestankih SZDL dokončno ureditev vodovodnega omrežja in preskrbe z vodo. Dosedanje vodovodne zmogljivosti, ki so jih večidel zagotovili z lastnimi sredstvi in delom, ne zadovoljujejo ponekod niti osnovnih potreb po zdravi in pitni vodi. Ker doslej pri komunalni skupnosti niso našli na dovolj razumevanja, so to zahtevo poslali v obravnavo na predsedstvo OK SZDL Radovljica.

V Krajevni skupnosti Kamna gorica za 1981. leto po planu načrtujejo izgradnjo kanalizacije v novem naselju, popravilo lesenega mostu pri Žvanu in ureditev parkirnih prostorov. Na pokopališču in tamkajšnjih stopnicah bodo popravili oporne zidove. Skozi stari del naselja bodo obnovili asfaltno cesto. Na športnem igrišču bodo začeli graditi tudi otroško igrišče. Usposobiti nameravajo prodajalno mesa in se dogovoriti z Živili TOZD Bled za primerno lokacijo, kjer bi do 1984. leta zgradili novo trgovino.

Elanu Begunje je pri proizvodnji zdaj že uveljavljenih plastičnih čolnov uspelo pred kratkim zagotoviti domala vse potrebne surovine in materiale iz domačih tovarn Impol Ilirska Bistrica, Color Medvode in tovarne steklenih vlaken Borjanci na Ibru. Elanova plovila so v zadnjem času vse bolj cenjena na tujih trgih, predvsem v ZR Nemčiji, Italiji in v Skandinaviji.

Ker so dosedanje vrtnice za raziskave termalne vode ob obali jezera na Bledu dale razmeroma ugodne izide, je izvršni svet OS Radovljica priporočil blejskim delovnim organizacijam, vojaškim oblastem in občinski ter republiški raziskovalni skupnosti, da se raziskave nadaljujejo in v ta namen združijo potrebna sredstva v višini 2.250.000 din, kar bo sklenjeno po posebnem sporazumu.

V radovljiški občini ima voziško dovoljenje že vsak četrty občan, eno motorno kolo pa pride že na tri prebivalce. Lani so pristojne službe upravnega organa izdale 4.136 voziških dovoljenj in registrirale 2985 motornih vozil. O nenehnem razvoju motorizacije pa priča tudi podatek, da je bilo lani prijavljenih kar 688 kandidatov za opravljanje voziškega izpita, od teh je izpit uspešno opravilo 667 voznikov.

V radovljiški občini bo v šolskem letu 1980/81 sklenilo osemletno osnovno šolanje 378 učencev in učenek. Od teh se je za usmerjeno izobraževanje v šolskem centru Radovljica do roka prijavilo 100 učencev, večina drugih pa bo nadaljevalo šolo na Jesenicah in v Kranju.

Ob zaključku akcije NNNP 80/81 so v soboto, 16. maja, poldnevno organizirali na prireditvenem prostoru pri osnovni šoli A. T. Linhart v Radovljici sklepni miting. Zbranim je o poteku akcije NNNP spregovoril predsednik OK SZDL Radovljica Drago Rozman. V bogatem in raznovrstnem kulturnem programu po zgledu partizanskih mitingov so nastopili harmonikarski orkester Glasbene šole, pevski zbor KPD Zasip, recitatorji Linhartovega odra in učenci osnovne šole A. T. Linhart. Vsi udeleženci mitinga so prejeli posebno izdajo Obzornika, posvečeno zaključnim akcijam NNNP.

Krajevna organizacija ZZZ NOV Lesce bo ob četrty obletnici smrti narodnega heroja Antona Dežmana-Tončka priredila v ponedeljek, 1. junija, ob 8. uri dopoldne v avli osnovne šole F. S. Finžgar v Lescu zdaj že vsakoletno spominsko svečanost. O njegovih revolucionarnih in bojnih zaslugah bo govoril predsednik KO ZZZ NOV Vinko Triplat, v kulturnem programu pa bodo nastopili recitatorji in pevci domače šole.

V počastitev jubilejnih obletnic OF in vstaje slovenskega naroda so organizatorji kulturne akcije za delavce Verige in drugih OZD ter občane Lescu organizirali 20. maja zvečer v avli tamkajšnje osnovne šole koncert partizanskih in narodnih pesmi ter opernih arij v izvedbi znanih slovenskih umetnikov Ladka Korošca, Rajka Koritnika, Sonje Hočvarjeve in Milana Staneta.

Zadnji dan mednarodnega srečanja pisateljev iz 22 dežel sveta, 16. maja, ki ga je na Bledu organiziral slovenski PEN klub, so se visokim gostom na družabnem zaključku na Črncu izredno uspešno predstavili mladi člani harmonikarskega orkestra Glasbene šole Radovljica pod vodstvom prof. Jožeta Azmana. Svoje navdušenje in nedeljeno priznanje nad mladimi glasbeniki so zapisali v posebno spominsko beležko, ki jim bo ostala dragocen dokument in trajen spomin na to srečanje.

ostalih razredov, gimnazije, gostje in borci Kokrškega odreda.

Po dobrem vojaškem pasulju se je začela proslava. Pevska zborja gimnazije in naše šole sta najprej zapela nekaj pesmi. Nato so komandirji vseh pohodnih enot raportirali komandantu Kokrškega odreda Stanetu Prezlju. Delegacija mladincev je položila venec na spomenik Dragoljuba Milovanovića. Za tem so se nam predstavili recitatorji iz gimnazije in naše šole, proslavo pa sta sklenila zbor z dvema pesmima.

Vse to se je prepletalo tudi s proslavljanjem dneva mladosti, ki ga

letos že drugič praznujemo brez našega Tita. Zavedamo se nalog, ki nam jih je dal tovariš Tito, da moramo braniti vse pridobitve NOB, našo neuvrščeno politiko, bratstvo in enakopravnost med narodi in da se moramo učiti in še učiti...

Vsi udeleženci pohoda smo dobili tudi spominske značke.

Mojca Burlačenko,
novinarski krožek
COŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica

GRIZLJAJ KRUHA, KI NAM JE TOLIKO POMENIL

23. aprila je minilo 36 let, odkar je okoli 14.000 internirancev koncentracijskega taborišča Flossenbürg, ki so bili že četrty dan na poti v neznanost, močno zastraženi in brez vsake hrane, prosto zadihalo. Niso pa bili vsi tako srečni, saj je bilo med to »potjo smrti« okoli 4.000 pobitih, ker niso bili več zmogni nadaljevati poti.

Ko danes opazimo, kako se marsikje odmetava hrana v smetišča, se marsikdo spominja druge svetovne vojne, ko je kruha in druge hrane trško primanjlovalo in ko nam je grizljaj kruha tako mnogo pomenil. Naši mlajši rodovi tega več ne poznajo in zato lahko marsikje opazimo ob cestah in poteh odvrženi kruh in v smetnjakih raznovrstno odvrženo hrano, kakršno bi v takratnih težkih časih kaj radi pobrali, saj smo brskali po smetiščih, da bi dobili kaj užitnega.

Spomin nam uhaja nazaj na 23. april leta 1945, ko so nas v bližini vasi Weterfeld na Zgornjem Bavarskem osvobodili Američani. »Svoboda, svoboda!« se je razlegalo po gozdičku, kjer smo bili okoli poldneva osvobojeni. Ta dan smo opazili, da so se naši dobro oboroženi stražarji-esesovci nenadoma porazgubili in da se nam bližajo ameriški tanki. Zaporniki, po dolgih mesecih in letih osvoboditve, so se razkropili na vse strani in iskali hrane. Skupina Slovencev, kakih deset po številu, med njimi Janez Makovec, Vinko Kavalir, oba z Rateč, Tone Žvan iz Bohinja, Milan Medja in Srečko Šorli, oba z Jesenic, smo se podali proti vasi, da bi tam dobili kaj za pod zob. Na poti smo srečali nekega Poljaka, vojnega ujetnika, ki je bil

zaposlen na bližnji kmetiji. Ta nam je ponudil svojo malico, kos domačega kruha in rezino slanin. Še danes težko razumem, kako je mogel Tone Žvan iz Bohinja tako natančno razrezati kruh in slanino, da je vsak od nas dobil grizljaj kruha in za ocvirk slanin. To je bil prvi grizljaj po štiriidnevni hoji v neznanost. Prijazni Poljak nam je potem preskrbel še kosarico krompirja, katerega smo potem pekli v bližnjem gozdičku. Preskrbel nam je tudi ležišče v senu in prinesel še vsakemu skodelico toplega mleka. Zjutraj nas je gospodar povabil v kuhinjo in tu smo dobili vsak skodelico mlečne kave in na mizi je bil lonec kuhanega krompirja. Prvi dober zajtrk po tolikem času. Kmet, očitno protinacistično usmerjen, nas je ob slovesu opozoril, da naj bomo na poti previdni, ker se po gozdovih ob cestah še skrivajo naši nekdanji stražarji in drugi oboroženi esesovci in njim podobni.

Težko je po tolikih letih pozabiti na take dogodke, kakršni nam danes skoraj nič ne pomenijo, takrat pa, ko je človeško življenje viselo le na nitki, pa so bili še kako odločilni.

RADIOAMATERJI V AKCIJI NNP '81

Dogajalo se je 16. maja v jeseniški in radovljški občini. »Napad oklepni enot je grozil s severnih meja, zračno desantnih pa na področju Lesc, Bleda, Gorij, Bohinjske Bistrice...«

Radio Triglav je imel nalogo splošnega obveščanja. Novinarji radia Triglav so se razkropili po vseh krajevnih skupnostih od Kranjske gore do Kamne gorice.

Za neposredno in hitro javljanje so iz posameznih krajevnih skupnosti poskrbeli radioamaterji na UKV zvezah.

Brž ko so radioamaterji na svojih mestih javljanja z nekaj hitrimi, vajenimi gibi uravnali svoje primopredajne naprave na določene frekvence amaterskega obsega, si izmenjali znake, raportirali signale, izmenjali imena, kot velevala amaterski kodeks, že so novinarji in predsedniki posameznih krajevnih skupnosti lahko uporabili mikrofoni in poročali radijski postaji — centru, o svojem delu.

Danes, v času hitrih vojaških premikov, v času sodobne elektronike, je nagel potek zvez zelo važen. Vsaka minuta, vsak trenutek je še kako pomemben. Pa naj gre za vojno nevarnost ali elementarno nesrečo. Gre za življenje! V primeru bombardiranja, poplave, potresov, ko imamo uničene vse PTT zveze, ko kurirji ne morejo do svojega cilja, nam ne preostane drugega, kot obvestilo po radijski zvezi!

Radioamaterji treh klubov ŽELEZAR YU 3 DNA, LESCE-YU 3 UAR in GORJE — YU 3 DZG niso tokrat sedli za svoje aparature zgolj zaradi »konjička«, da bi zveze zapisovali v svoje dnevnike in pošiljali ustrezne kartice za potrditev zveze; radioamaterji so ta dan izpolnjevali svojo državljansko dolžnost v okviru priprav na splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito. To so storili tako, da so vzpostavili hitro, solidno in nemoteno zvezo.

Ob novinarju Dušanu Dragojeviču z radia Triglav sta ob 8.40 v Kranjski gori radioamaterja Janez in Gusti iz radiokluba ŽELEZAR — YU 3 DNA. Poročanje steče. Po radijskih valovih jih spremlja operater Cveto s stacionarno postajo v centru — radio Triglav.

Novinar Dragojevič in radioamaterja Janez in Gusti ob 10. uri že neposredno poročajo o poteku sveh obrambnih akcij v krajevni skupnosti Mojstrana.

Iz Žirovnice ob 10.35 poroča novinarka Rina Klinar, poleg nje skrbi za UKV zvezo operater Ivan iz radiokluba ŽELEZAR — YU 3 DNA: »Zaloge živil, hrane so zadostne... opravljena je skrb za živino, akcije civilne in narodne zaščite delujejo po programu...« se čuje razločen glas poročevalca iz zvočnika UKV naprave.

Novinar Janko Rabič vodi ob 11.40 razgovor z direktorjem tovarne Verig v Lescu. Za zvezo skrbita operaterja Jože in Roman, člana radiokluba LESCE — YU 3 UAR. Potem poroča predsednik koordinacijskega odbora: »Pričakujemo letalski in desantni napad. Najprej

smo poskrbeli za zavarovanje delovne organizacije, vse enote civilne in narodne zaščite in teritorialne obrambe so na svojih mestih in opravljajo svoje naloge po programu. Zbiranje enot smo izvedli po kurirskih, telefonskih in radijskih zvezah... V pičli uri smo poskrbeli za zavarovanje objektov, v dveh urah pa za preusmeritev na vojno proizvodnjo...«

Ob pomoči radioamaterjev iz radiokluba GORJE — YU 3 DZG in novinarke Janke Peterca ob 12.45 poroča predsednik KS Gorje: »Najprej smo ugotovili, kakšne so varnostne razmere, potem smo se dogovorili za akcijo in položaj v krajevni skupnosti. Naša poverjeništa so aktivno začela delati: za preskrbo v trgovini, kmetijstvu in industriji. Preverili smo količino živil, hrane, skratka vse zaloge materiala; pregledali smo vse kmetijske površine, poskrbeli smo za zaloge živine, vzpostavili smo stik z gospodarstvom, kako poteka in kakšne morebitne težave so v proizvodnji...«

Civilna zaščita je takoj mobilizirala vse svoje enote, ki so bile hitro sposobne za izvajanje svojih programov. Narodna zaščita je zaščitila takoj vse važnejše objekte, patrole so odšle na svoja ogledna mesta... akcija je popolnoma uspela, obvladamo položaj v KS...«

In tako se je dogajalo po vseh krajevnih skupnostih v obeh občinah. Poročanje se je zavleklo tja do 15. ure. Poročanje, ki je bilo združeno z modernimi UKV napravami in spretnimi rokami iznajdljivih radioamaterjev.

In kako naj si zamislimo sliko NNP čez leto dni! Več radioamaterjev, več osebnih radijskih postaj, več hitrega obveščanja; tudi iz najbolj skritih kotičkov naših polj, gozdov, dolin, vrhov... In kako to doseči?!

Z neprestanim delom v klubih, z močno voljo, z izrednim veseljem in zanimanjem za tehniko. Potem se nenadoma odpre nov svet, svet na frekvenci, v etru, bi rekli po domače, ki ga lahko uporabimo za prijateljstvo... ali uničenje?!

Seveda vsi upamo, da do tega nikdar ne bi prišlo, kajti uporaba jedrskega orožja, nevtronskih bomb, laserskih žarkov... in še raznih drugih novotarij za množično uničenje, bi v tretji svetovni vojni zagotovo pomenilo propad človeštva! Tega si pa, razen nekaj norcev, nihče ne želi.

Tomaž Iskra

DRUGO SREČANJE VEZISTOV NOV IN DELAVCEV ISKRE 13. JUNIJA NA BLEJSKI DOBRAVI

Vezisti, ki so v času NOB delovali na Gorenjskem, ali sedaj stanujejo na Gorenjskem, ohranjajo in razvijajo tradicijo NOB in jih prenašajo na mlajše rodove, aktivno pa tudi delujejo v družbenopolitičnem življenju. Uspešno so povezani z Iskro, ki je nad njihovo organizacijo prevzela pokroviteljstvo. V okviru tega so lani pripravili prvo srečanje z ogledom nove tovarne telekomunikacij na Laborah. Letošnje srečanje, ki postaja že tradicionalno, bo v TOZD Iskra — Tovarna telefonskih enot na Blejski Dobravi, ki ima v svojem delovnem programu izdelavo telefonskih central in telefonske opreme.

Letošnje srečanje bo 13. junija z začetkom ob 10. uri. Udeleženci si bodo najprej po skupinah ogledali

proizvodnjo. Po tem se bodo zbrali v jedilnici, kjer jim bodo obrazložili razvoj in poslovanje TOZD, delovanje družbenopolitičnih organizacij in uresničevanje zakona o združenem delu. Sledil bo kulturni program s srečanjem vezistov in delavcev TOZD.

Podobor vezistov Gorenjske je vsem članom že poslal vabila s prošnjo, da do prvega junija sporočijo svojo udeležbo. Predvidevajo, da se bo srečanja udeležilo približno 80 nekdanjih vezistov NOV in POS. Na srečanju bodo nekdanjim vezistom — jubilarom 60, 70 in 80-letnikom izročili posebna priznanja. Na srečanje so povabili tudi predstavnike vseh občinskih odborov ZZZ NOV in podobora kurirjev NOB Gorenjske. B.B.

ZA ČISTE IN LEPŠE JESENICE OČIŠČEVALNE AKCIJE MLADIH SO PREDVSEM VZGOJNEGA POMENA

Na pobudo komunalne skupnosti in turističnega društva so učenci osnovnih in dijaki srednjih šol v glavnem že opravili spomladanske akcije čiščenja Jesenic in okolice.

Mentorica turističnega podmladka, ki je tudi predsednica te komisije pri Turističnem društvu Jesenice, Ema Vesek je poročala, da so učenci osnovne šole Tone Čufar čistili doljen prostor 20. aprila. Pri tem je sodelovalo 24 oddelkov, vsak oddelk pa je vodil razrednik. Učenci tretjih in četrtih razredov so očistili Bokalovo, Tavčarjevo in Cesto revolucije in ves ostali prostor od zdravstvenega doma do potoka Jesenice. Učenci petih razredov so delali na Murovi, v okolici zdravstvenega doma in ob Titovi cesti zahodno od hotela Korotan. Učenci šestih razredov so očistili nasip ob železniški progi med Jesenicami in Hrušico. Pri tem sta sodelovala in skrbeli za varnost dva delavca železnice. Del učencev sedmih razredov je očistil trim stezo, večina pa je delala med Viatorjem in trgovino Emona. Osmi razredi so čistili strugo Jesenice na razdalji med domom dr. Franca Berglja do izliva v Savo.

Očiščevalno akcijo so 22. aprila izvedli tudi učenci osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela. Mentorica Nataša Justin je poročala, da so očistili ulice in ceste na področju Koroške Bele, Javornika, Lipc in Blejske Dobre. Po čiščenju so povedali, da se iz leta v leto ponavlja ista slika. Okrog posod za smeti namreč leži debela plast razpadajočih odpadkov. To ne kvari samo izgleda, pač pa je to nevaren vir okužb. Poudarili so, da nas v takšnih primerih nobena akcija ne more rešiti, če ljudje pri tem ne bodo spremenili svojega odnosa, svojih navad.

O opravljenem velikem očiščevalnem delu dijakov centra srednjih šol, ki so očistili prostor od Senožet

do TVD Partizana Jesenice in krajevne skupnosti Podmežaklja ter učencev osnovne šole Prežihov Voranc, ki so počistili strugo Ukove in prostor od Straže do hotela Korotan, smo že poročali. Dijaki oziroma dijakinje šole za zdravstvene delavce so prizadevno in temeljito očistile ves prostor zahodno od potoka Jesenice.

Učenci in dijaki železarskega izobraževalnega centra očiščevalnih akcij še niso imeli. Se pa nanje pripravljajo. Predvideno je, da bodo čistili prostor od Senožet do TVD Partizana Jesenice, to kar so opravili že gimnazijci. Akcijo bodo imeli zato nekoliko kasneje, predvidoma junija.

V zvezi s tem naj povemo, da pričakujemo poročilo komisije »za lepo okolje« pri gorenjski turistični zvezi, ki je že opravila prvi ogled in bo sporočila pomanjkljivosti, ki jih je ugotovila v zvezi z urejenostjo in čistotom mesta ter okolice. Pred kratkim so ocenjevali tudi urejenost in čistotno okolje od Rodin do Most. Kdor ne verjame, mu priporočamo, da si to ogleda in bo videl, da je velika razlika v korist vasi. Tu skoraj ni najti nikjer papirčka, po vaseh so že po večini uredili zunanost hiš, imajo čudovito urejene vrtove in grede, skratka — vse to je veselo pogledati. Na Jesenicah bo treba še marsikaj postoriti, da se bo stanje izboljšalo. Še bolj bomo skrbeli za čistoto, kar nas pravzaprav ne stane dosti, popravili pa bomo tudi fasade poslopij, ki sedaj žal v mnogih primerih kažejo naš slab odnos do gospodarjenja s stanovanjskimi in drugimi zgradbami v našem mestu. B.B.

OBČINSKO PRIZNANJE 1. AVGUST

Na podlagi 5. člena odloka o priznanju občine Jesenice (Ur. vestnik Gorenjske št. 18-156/78) odbor za izbor nagradencev in podelitev priznanj občine Jesenice

RAZPISUJE

OBČINSKO PRIZNANJE 1. AVGUST ZA LETO 1981

Občinsko priznanje 1. avgust se podeli:

1. Zasluznim delavcem ali skupinam delavcev za večletno uspešno in vidno delo v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, društvi ter drugih organizacijah in skupnostih v interesu skupnosti in družbe; ali za izjemno pomembna družbeno koristna dejanja in naloge na kateremkoli področju delovanja ter za aktivno družbenopolitično in samoupravno udejstvovanje, ki prispeva k napredku pri uveljavljanju socialističnega samoupravljanja;

2. organizacijam združenega dela, delovnim in drugim skupnostim, društvenim in drugim organizacijam ter društvom za:

— nadpoperčne in izjemne rezultate v gospodarjenju ter uresničevanju samoupravljanja, ki so prispevali in prispevajo k razvoju in splošnemu napredku občine,

— uspehe, dosežene v dograjevanju samoupravljanja oziroma samoupravnega sistema v neposrednem izražanju splošnih in dolgoročnih interesov s pravilno usmeritvijo v politiki oblikovanja in delitvi dohodka in spoštovanja načina nagrajevanja po delu,

— delo, opravljeno na področju družbenih in drugih dejavnosti, prežeto z znanstvenim marksističnim pogledom na svet in vsakodnevno usmerjeno k izgradnji socialistične samoupravne družbe,

— uspešno oblikovanje izjemnih organizacijskih oblik samoupravnega organiziranja in samoupravnega urejanja družbenih odnosov ter učinkovito izvajanje planiranih nalog.

Predloge za podelitev priznanj lahko dajo organizacije združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije, društva in družbene organizacije, delovne in druge skupnosti.

Obrazloženi predlogi morajo biti predloženi Skupščini občine Jesenice — odboru za izbor nagradencev in podelitev priznanj občine do 30. junija 1981. V predlogu morajo biti navedeni tudi splošni osebni podatki o predlaganem kandidatu.

Odbor za izbor nagradencev in podelitev priznanj občine Jesenice

SPOMENIK PADLIM V NOB NA PRISTAVI

Spomenik padlim v NOV, ki so ga po vojni postavili v Javornikem rovtu, je bil preskromen, razen tega pa ga je čas že močno načel. Zato so se v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela in pri občinskem odboru ZZZ NOV Jesenice odločili, da postavijo novega, lepšega. Tega so odkrili v soboto, 23. maja, v počastitev dneva mladosti in 40-letnice vstaje.

Stoji na lepo vidnem in prometnem kraju nad parkirnim prostorom pod planinskim domom na Pristavi. Izdelal ga je akademski kipar Jaka Torkar, in sicer v spomin desetim borcem NOB, ki so padli na tem področju. Njihova imena so tudi napisana na spomeniku. To so: Anton Štrumfl, Evgen Bizjak, Ivanka Krničar, Jože Zupan, Franc Lipovec, Štefan Demšar, Valentin Klinar, Franc Mežek, Ivan Sršen in Ivan Zvab.

Spominski govor na svečanosti je imel Milan Dornik, ki se je zahvalil 12-članski komisiji, ki je poskrbela za postavitev spomenika, avtorju in vsem, ki so pri tem prispevali in pomagali. To so bili: ZZZ NOV občine Jesenice, zavod za urbanizem, Železarna, GIP Gradis TOZD Jesenice, SGP Gradbinec TOZD Jesenice, Vodovod, Kovinar, zemljiška skupnost in drugi.

Spomenik so odkrili mladinci iz osnovne organizacije ZSMS osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela Angelca Železnikar in Ljubinka Šaula, ki sta se uvrstili na republiško tekmovanje v znanju: TITO-REVOLUCIJA-MIR in Dušan Kokošar, kot najbolj aktiven mladinec v zadnjih petih letih v tej krajevni skupnosti.

Na slovesnosti so z enominutnim molkom počastili spomin padlih, v kulturnem programu pa so nastopili pihalni orkester Jeseniških železarjev, žirovniški oktet in recitatorji osnovne šole. V imenu prebivalcev Javorniškega rovtu je vse pozdravil in se zahvalil za napore pri postavi-

tvi lepega spomenika Jože Remar, ki je v imenu mladine ter vseh vaščanov spomenik sprejel v varstvo. B.B.

DELO DOBRO, SODELOVANJE POMANJKLJIVO

Komisija za SLO in družbeno samozaščito pri krajevnem odboru ZB NOV Plavž je bila v lanskem letu zelo delavna. V najtežjem in najbolj žalostnem obdobju, v času bolezni in smrti tovariša Tita, so se člani zveze borci aktivno vključili v varovanje tega področja. Sodelovali so pri 48 dežurstvih in v 314 patroljah. Pohoda na Stol se je udeležilo 54 članov, pri kurirski pošti je sodelovalo 11 članov, pohodov ob dnevu mladosti se je udeležilo 46 članov. Sodelovali so kot vodiči in mentorji. Za dan borca so izvedli pohod ob obeležjih NOB, za dan mrtvih pa so se udeležili žalne komemoracije v spominskem parku.

Za uresničitev svojih nalog se je komisija redno sestala štirikrat, izredno pa šestkrat. V poročilu o svojem delu so navedli, da je sodelovanje z enako komisijo pri krajevni skupnosti preslabo. Zaradi boljše koordinacije dela bi bilo potrebno, da v prihodnje vabijo na seje komisije pri krajevni skupnosti tudi predstavnike komisije pri KO ZB NOV. B.B.

Odkritje spomenika na Pristavi (Foto I. Kučina)

UDELEŽILI SE BODO SREČANJA KOROŠKIH PARTIZANOV

V soboto, 30. maja, bo v št. Primožu v Podjuni na Koroškem srečanje koroških partizanov. Pripravili ga bodo na prostem, ob slabem vremenu pa v domu slovenskih kulturnih organizacij v tem kraju.

Srečanja se bo udeležilo tudi veliko nekdanjih borcev NOV z Gorenjske, ki so se borili v Vzhodnem in Zahodnem koroškem odredu, delovali na tem področju kot kurirji ali na drugih dolžnostih.

Krajevna organizacija ZB NOV Plavž ob tej priložnosti organizira izlet v ta kraj, kjer bodo udeleženci prisostvovali srečanju. Za udeležbo so plačali po 100 din, 70 din pa bo prispevala organizacija. Odhod udeležencev bo ob 6. uri izpred zdravstvenega doma na Jesenicah. Proslava se bo začela ob 9. uri, nato pa bo družabno srečanje. Udeleženci bodo brezplačno dobili enolončnico. B.B.

KIDRIČEVI NAGRADI ZA LETO 1980 TUDI NA JESENICAH

Na 12. seji izvršnega odbora zveze organizacij za tehnično kulturo Jesenice, 21. maja, je predsednik zveze Tomo Surjan podelil nagradi Boris Kidrič Ivanu Jauhu, članu radiokluba Železar in Jaku Čopu, članu fotokluba Andrej Prešern Jesenice.

Nagrada Boris Kidrič je v obliki zlatih, srebrnih in bronastih plaket in je v zvezi organizacij za tehnično kulturo (Ljudski tehniki) uvedena leta 1954 kot priznanje za uspehe pri širjenju tehnične kulture, za napredek na področju tehnične vzgoje in za popularizacijo dosežkov na področju naravoslovnih in tehničnih ved.

Jaka Čop in Ivan Jauh sta prejela letos bronasto plaketo Boris Kidrič z značko. Oba nagradjenca sta predlagala izvršna odbora foto in radio-

kluba. Predlog s priporočilom je zveza organizacij za tehnično kulturo občine Jesenice posredovala zvezi organizacij za tehnično kulturo Slovenije.

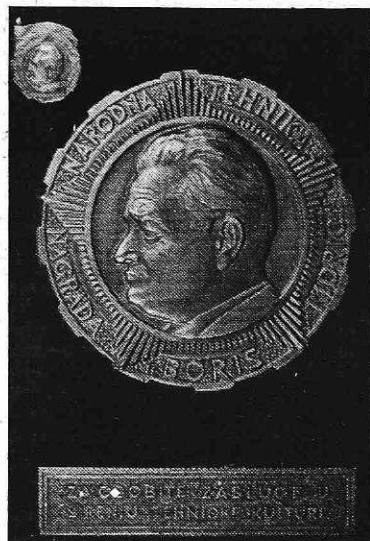
Izvršni odbor ZOTK Slovenije pa je na svoji seji 17. aprila (na dan tehnične kulture) v skladu s pravili in v okviru možnega števila sprejel sklep o podelitvi.

Nagradjenca čestitamo in jima želimo še veliko uspehov pri foto in radioamaterskem delu.

Člani IO ZOTK Jesenice

Klub in njegovi prijatelji mu za visoko priznanje čestitamo in mu želimo, da bi njegov klični znak YU 3 KE še dolgo slišali v etru.

V. J.

Kidričeva plaketa se podeljuje za posebne zasluge pri širjenju tehnične kulture (Foto: Foto krožek OŠ Karavanskih kurirjev NOB)

Ivan Jauh in mladi člani radiokluba pri vaji telegrafije v prostorih kluba Železar na Javorniku. (Foto: Foto krožek OŠ Karavanskih kurirjev NOB)

VARUJMO DROBNA BITJA – CVETJE NAŠIH GORA

Kako malo se zavedamo, koliko neizmernih lepot imamo v naši domovini. Težko bi se odločili, katera naših dolin ali gora je po pestrosti in barvitosti pisane preproge gorskega cvetja lepša. Res je, kdor te lepote vidi, si jih vedno znova zaželi. Ne moremo pa dojeti, da človek, ki je vendar razumno bitje, ne zazna borbe gorskega cvetja za obstoj v težkih klimatskih pogojih. Ni bilo lahko obdržati se in prilagoditi večkrat surovim silam narave. Velikokrat je za uspevanje raznih vrst odmerjen prav opek ali majhen prostor, areal imenovan. Kako žalostno je, da se po tem cvetju steguje človekova roka.

Poglejmo še enkrat, če smo že pozabili, kaj je rastlina. Na splošno razlikujemo pri vsaki rastlini nadzemeljske in podzemeljske dele. Nadzemeljski del je steblo, če je oleseno, je deblo, ki nosi liste in cvet. Podzemeljski del so korenine, gomolji ali čebulice. Iz cvetja se razvije plod, ki skriva seme. Korenine so organ, ki sprejemajo v vodi raztopljene minerale in jih oddajajo drugim rastlinskim delom. Razdeljene so še v manjše nežne dlačice, kosmatine, le-te so v najtesnejši zvezi z drobnimi delci zemlje. Dlačice izločajo kisline, ki razstapljujejo rudnine in tako pripravljajo hranilne snovi. Korenine imajo še to nalogo, da pritrdijo rastline k zemlji.

Steblo prevaja hranilne sokove v oddaljene dele rastline in je okroglo, oglat, votlo, mesnato, vitice, plazeče itd. List je organ, ki s pomočjo sončne svetlobe, listnega zelenila (klorofila), zraka in ogljikovega dioksida spreminja rudninsko snov v organsko živo snov. Z listi rastlina diha in izhlapeva vlogo in kisik. Se to: v senci in temi rastlina ne more presnavljati (asimilirati). Liste vedno obrača k soncu, k svetlobi. Iz sprejetih sokov se tvori zlasti škrob, ki se pretvarja v sladkor, beljakovine, toščo, olje, staničino itd. Ves potek se vrši le, če so listi zdravi in če je zadosti svetlobe in zraka.

Cvet je organ, ki proizvaja seme in na ta način skrbi za potomstvo. Tudi cvetov poznamo več vrst oziroma oblik. Po teh oblikah jih tudi delimo v družine. Rastline so enoletne, dvoletne in trajnice. Če so rastline v sorodu, se med seboj rade križajo, tako dobimo križance. Seme ima v sebi živo klico za novo rastlino, semensko jedro in ovojnico. Jedro samo ima v sebi hrano, katero uporablja rastlina predno more sama prisvajati hranilne snovi iz zemlje in atmosfere. Večina rastline je prepojena z vodo, vsa druga snov je organska, ki pa se pri izogrevanju spremeni v dim oziroma plin in anorgansko snov pepel. V pepelu je ogljik, žveplo, fosfor, kalij, apno, železo itd.

To naj bi bil v grobem opis iz življenja rastline. Lahko spoznamo, da je vsaka, še tako majhna rastlina posredovalec med rudninostvom in živalstvom.

Nedvomno je želja nas vseh, vsega naroda, posebno pa ljubiteljev narave, da to čudovito ugašeno naravo z lepoto gorskega cvetja ohranimo, tako kot je, tudi znanjem. Skrinutev neprecenljivih naravnih zakladov rastlinskega sveta in obstoječe narave je več kot žalostno, človeka in planinca nevedno dejanje. Sankcije in kazenski postopki proti takim storilcem so bili doslej bolj redki, čeprav obstoji zakon. Kazni bi, če bi do njih prišlo, najbrže vzgojno vplivale na vse, pa tudi na splošno disciplino. Kako težko se ljudi spametuje samo s poučevanjem in vzgojo! S količjak privzgojeno ali prirojen kulturo bi takih dejanj ne smelo biti. Tako pa mora družba kot celota že zahtevati ustrezne ukrepe proti kršilec. Zato pozivamo vse: ne uničujte planinskega cvetja, obilo boste poplačani že s pogledom na njegovo lepoto. Vse spoštovanje pa gre tistim, ki se vzdržijo in narave ne skrunijo in s tem dokazujejo zavirljivo stopnjo kulturnega planinca. Ali lahko upamo, da bo tudi pri ostalih vzgoja obrodila sadove in ne bodo trgali cvetja, da bi ga videli tudi tisti, ki pridejo za njimi.

Ne plašimo se tako redkih divjih živali in ptic! Skušajmo se zlit z naravo, kadar smo v njej. Ne prožimo kamenja, ker s tem ogrožamo življenja. Tudi drevje je kaj malo primerno za razne srčke in podpise. Ko kurimo v gozdu, lahko uničimo v nekaj urah milijonsko vrednost ljudskega premoženja. Kaj pa spominčki v obliki konzervnih škatel, steklenic itd., ki jih puščamo v naravi? Zložimo jih v vrečko in vzemimo s seboj. Le malo dobre volje je potrebno in nekoliko estetskega čuta, pa bo naše okolje – narava vedno čista.

GLAN

JAKU ČOPU ZA FOTOAMATERSKO USTVARJALNOST

Jaka Čop, planinski fotograf, član foto kluba Andrej Prešern Jesenice, je bil rojen 26. oktobra 1911 na Jesenicah. Letos praznuje 70 let svojega plodnega in ustvarjalnega življenja. Več kot pol stoletja zahaja v gore in rezultat njegove ljubezni do slovenskih gora so knjige: Svet med vrhovi. Raj pod Triglavom in Viharniki. Svoje umetniške fotografije je razstavljal na številnih domačih in tujih razstavah s planinsko tematiko. S fotografijami je opremil tudi številne publikacije. Številne samostojne razstave ob proslavi 200-letnice Triglava in številna predavanja so le del njegovega dela.

Za svoje delo pa je prejel številna priznanja. Za dolgoletno uspešno delo v fotoklubu je dobil zlato plaketo Andrej Prešern. Planinsko društvo Jesenice, Planinska zveza Slovenije in Jugoslavije so mu podelili zlati častni znak. Na zvezni razstavi planinske fotografije v Beo-

gradu je prejel zlato plaketo »Ljudi i planine«. Tudi Planinska zveza Jugoslavije ga je odlikovala za fotografsko dejavnost z zlato plaketo. Fotokino zveza Slovenije mu je podelila zlato plaketo za 50-letno delo na področju fotografije.

Skupščina občine Jesenice mu je izrazila priznanje za delo na kulturno-prosvetnem področju s podelitvijo plakete Tone Čufar. Posebno priznanje Jaku Čopu za življenjsko delo na področju planinske fotografije pa pomeni Prešernova nagrada Gorenjske za leto 1973.

Govoriti o Jaku Čopu, pomeni govoriti o gorah, o fotografiji, to pa je obsežna tema, ki je ne bi mogli nikoli zaključiti, tako kot še ne bo zaključil Jaka svojega dela, za katerega živi vse življenje. Zato mu k priznanju iskreno čestitamo.

F. Č.

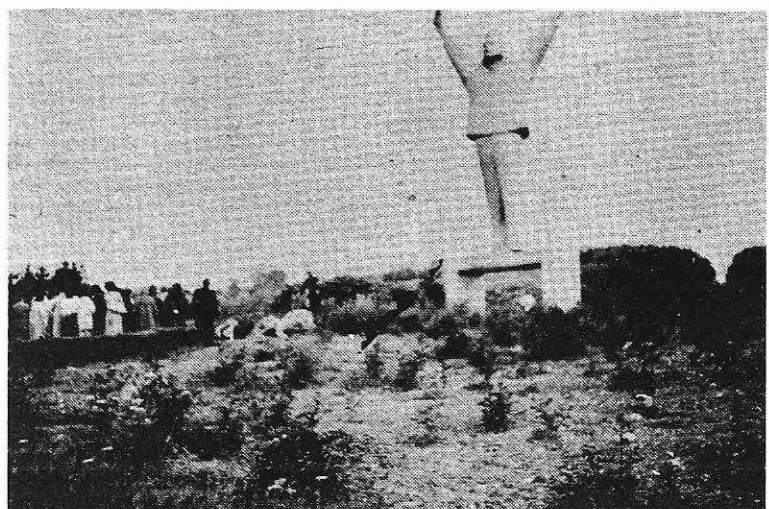
RADIOTELEGRAFISTU IVANU JAUHU

Ivan Jauh, radiotelegrafist, član radiokluba Železar, se je rodil 28. junija 1928 v Doslovčah, kjer je preživel svojo mladost. Po osnovni šoli se je izučil za strugarja. Leta 1944 je odšel v partizane. Po demobilizaciji se je zaposlil v Železarni, kasneje pa je delal pri organih za notranje zadeve na raznih delovnih mestih do upokojitve.

Že leta 1952 se je včlanil v zvezo radioamaterjev, opravil operaterski izpit in pričel delati na klubski radijski postaji YU 3 APR v Ljubljani. Po opravljenem dodatnem

izpitu je dobil dovoljenje za osebno radijsko postajo in do pozitivnega znaka. Prično je delal in je imel radijske zveze z mnogimi kraji na našem planetu. V svoji zbirki ima več mednarodnih diplom in priznanj za dobro opravljene zveze.

Zelo prizadevno je delal pri ponovni oživitvi organiziranega radioamaterskega dela na Jesenicah. Bil je prvi predsednik radiokluba Železar, ki ima pozivni znak YU 3 DNA. Učil, vzgajal je in še vedno vodi in vzgaja mlade operaterje.

Članice odseka ročnih del DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in nekaj delavk naše železarne so bile na tridnevnem poučnem izletu v Srbijo. Med drugim so obiskale tudi pobrateno Valjevo in k spomeniku narodnega heroja Stevana Filipovića-Filda ravno na predvečer 39-letnice, ko so ga z obeležjem usmrtili nemški okupatorji, položile šopek nageljev. (Foto K. Čušin)

KAJ MI POMENI FOTOGRAFIRANJE

Fotografija in fotografiranje me spremljata že od malega. To je tudi očetov konjiček, zato imamo doma fotografije vseh vrst. Za sabo pa so me potegnili tudi prijatelji in sošolci, ki so hodili k foto krožku. Zato sem se v petem razredu tudi jaz vpisal v krožek. Kar hitro sem se naučil, kako se oblika pozitiv in negativ, katere kemikalije potrebuješ, kako izbirati motive... Prebiram tudi razne knjige o fotografiranju. Ko sem dobil svojo prvo nagrado, nekje v petem razredu, sem spoznal, da mi fotografiranje pomeni mnogo več. Začel sem prebirati tudi zahtevnejše knjige, spoznavati razne zapletene pojme, ne samo fotografiranje, ampak tudi izbiro motivov s čiste, kot pravimo, umetniške strani. Tako sem dopolnjeval znanje in dobil kar precej nagrad.

Med najprijetnejšimi doživetji je gotovo moje srečanje s slikarjem Božidarjem Jakcem. S starši sem ga obiskal na domu. Med obiskom sem napravil tudi nekaj posnetkov. Ni

mi prav šlo od rok. Nisem izbral primerne ozadja in mojster me je na to opozoril. Njegove pripombe in nasvete sem si zapomnil bolj, kot ne vem kakšno strokovno literaturo. Moj največji uspeh pa je tretja nagrada za posamezno fotografijo, ki sem jo dobil letos aprila v Svetozarevu na razstavi mladinske fotografije 1981.

V počastitev dneva mladosti je v avli šole na Koroški Beli postavljena fotografska razstava. Razstavljene so slike, ki so nastale v letošnjem šolskem letu za razne natečaje in srečanje mladih fotografov. Izdali so tudi skromen katalog.

Reportaže o dogodkih na šoli, razstave in objave fotografij, največkrat v Železarni, vse to prispeva k zelo delovnemu vzdušju v fotografskem krožku.

Ivko Gregori,
7. a, novinarski krožek
OŠ Karavanskih kurirjev NOB
Koroška Bela

– V dopisu delavskega sveta TOZD Kompas hoteli Kranjska gora pišejo:

– Človečnost nam nalaga, da v čimvečji meri pripomoremo k lepšemu, vedrejšemu in srečnejšemu življenju duševno prizadetih otrok, zato smo izvedli akcijo zbiranja prostovoljnih prispevkov delavcev...

– Občinska zdravstvena skupnost je družstvu nudila denarno pomoč za nakup šivalnega stroja, ki ga bodo rabili varovanci delavnice pod posebnimi pogoji in tako pripomogla k večji raznolikosti in kvaliteti dela teh oseb.

– Nedavno tega so delavnico pod posebnimi pogoji obiskale delavke iz trgovskega podjetja Murka na Jesenicah. Tovarišice Zima, Triplat in Zemlja so si ogledale delo varovancev, delavnico in ob tej priložnosti podarile likalnik. Tovarišicam za njihovo razumevanje in prisrčnost res lepa hvala.

– Veliko razumevanja smo našli tudi takrat, ko smo stali pred problemom, kako dobiti tovarnjak zemlje, da bi si varovanci uredili okolico delavnice. Tovariš Franc, šofer pri Gradisu, je samoiniciativno rešil ta problem.

– Toliko drobnih problemov, ki pa se jih s skupnimi močmi hitro in učinkovito reši v zadovoljstvo varovancev.

– Denarno pomoč so nudile še naslednje organizacije združenega dela:

– Gradis TOZD Gradbena enota Jesenice z željo, da jih seznanimo z izdelki varovancev delavnice pod posebnimi pogoji (največ so to tapiserije, kupite pa jih lahko po zelo ugodni ceni v sami delavnici, oziroma v trgovini Državne založbe Slovenije na Jesenicah).

– Elim Jesenice.

– Merkur TOZD Universal Jesenice.

– ABC Pomurka TOZD Golica Jesenice.

Vsem naštetim delovnim organizacijam, ki so prispevale del svojih sredstev družstvu, kot vsem tistim, ki to še nameravajo storiti, iskrena hvala. Hkrati jim izražamo vso pohvalo, ker pomagajo uresničevati letošnje geslo mednarodnega leta invalidov:

POPOLNO SODELOVANJE – ENAKOST INVALIDOV

Naj ne bo odveč, če sem poudarila humanost, tople, pristne odnose teh organizacij do društva, ki deluje izključno na prostovoljski bazi, kajti čimbolj je družba bogata z materialnimi dobrinami, teže je ustvariti dobro medsebojno razumevanje, vedno bolj smo gluhi za sočloveka. Srečni smo, da pri nas z različnimi oblikami solidarnosti še vedno izpričujemo prav nasprotno.

Vsako društvo se danes bori z večjimi in manjšimi finančnimi težavami, kar pa pravzaprav ni bistvenega pomena. Za razvoj in uveljavitev društva največ pripomorejo

člani društva in dobro načrtan program dela, ki je uresničljiv, pa naj bo še tako skromen. Akcija zbiranja članov še vedno teče. Prijave so individualne (priimek in ime, poklic, naslov, datum in podpis). Prijavi pa se lahko vsak, ki želi in ima voljo prispevati svoj delež k boljšemu jutri duševno prizadetih oseb. Pristopne izjave pošljite na sedež društva: Društvo za pomoč duševno prizadetim, Cesta železarjev 12, Jesenice. Članarina je 20 dinarjev.

Zdravstveni, prosvetni delavci in starši prizadetih otrok pošiljajo prijave, s katerimi so pokazali svojo zavest pomagati prizadetim ljudem, vendar: čimveč nas bo iz različnih področij dela in življenja, bolj hitro bomo uspeli nuditi ustrezno pomoč tem osebam.

In kakšen je program dela društva, ki ga moramo uresničiti in to tudi z vašo pomočjo?

Prvi koraki okrog ustanovljenega društva, verifikacije, pridobivanje članstva so že mimo. Slede smernice za nadaljnji razvoj društva: Osnovna dejavnost je vsekakor posredna in neposredna pomoč družinam s prizadetimi otrokom ali mladostnikom, odraslim. Da bo ta pomoč ustrezna, je potrebno aktivirati strokovne delavce kot tudi širšo javnost osveščati o problemih, potrebah teh ljudi, hkrati pa izoblikovati preko sredstev javnega obveščanja bolj ustrezna stališča do teh oseb in njihovih staršev. Zadali smo si nalogo, da v obliki strokovno informativnih sestankov članom ali zainteresiranim občanom tolmačimo probleme s posameznimi področji delovanja. V korist varstva pravic duševno prizadetih oseb. Posebno pozornost bomo posvetili nadaljnjemu razvoju delavnice pod posebnimi pogoji, kjer bo potrebno vložiti še več finančnih sredstev v stroje, oziroma opremo delavnice za taka dela, ki so v skladu z njihovimi psihofizičnimi sposobnostmi. Začrtano je tudi sodelovanje z ostalimi invalidskimi organizacijami v občini in povezovanje in izmenjavanje izkušenj z drugimi društvi v gorenjski regiji oziroma v Sloveniji. Prvi stik s krajevnimi skupnostmi smo že našli v obliki proslave na temo: Dan invalidov, kjer so predstavniki KS Podnežaklja in KS Kranjska gora takoj navezali stike z delom v družtvu.

Oblika pomoči staršem so tudi seminarji in letovanja prizadetih otrok in staršev, ki jih prireja republiška zveza društev za pomoč duševno prizadetim, naše društvo pa bo staršem povrnilo potne stroške.

V ustreznih družbenopolitičnih in drugih organih bomo sodelovali v razpravah, kjer se mora odločati o statusu odraslih teže duševno prizadetih oseb. Številni problemi izhajajo prav iz neurejenega, dokončno formuliranega družbenega položaja odraslih teže prizadetih oseb.

M. Perat

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Alfred ANDERSCH: Winterspelt. Založba Obzorja 1979.

O tej knjigi poročam s precejšnjo zamudo. Res pa je, da sem si jo želel prebrati takoj po izidu, vendar mi to zaradi časovne stiske ni bilo mogoče. Zda, ko sem knjigo vendarle prebral, se srečujem z drugačno stisko: o romanu, ki ima brez spremne besede 570 strani, in o katerem bom bržkone vedno mislil kot o »velikem« romanu — velikem ne glede na število potiskanih strani — naj bi poročal na dveh tipkanih straneh. Iz zapiskov, ki sem si jih napravil ob branju, bom poskusil izluščiti tisto, kar se mi zdi najbolj bistveno.

Predvsem so tu osebe, ki jih pisatelj jemlje v pretres. Tako je: treba je začeti z ljudmi, pa čeprav se zdi, da je v središču pisateljevega zanimanja zgodovina. Bolje rečeno, drobci zgodovine, ki pa je hkrati reprezentativni vzorec za zgodovino naspolh.

Avtor je svojo zamisel in to v času, ko roman še ni bil napisan — prikazal takole: zgodba se dogaja 12. oktobra 1944 na zahodni fronti, v vasici Winterspelt. V njej nastopa šest oseb, med njimi ena ženska.

S tem je zgodovinski trenutek dovolj jasno določen: gre za čas nekaj mesecev po ponesrečenem atentatu na Hitlerja, dva meseca pred začetkom nemške protiofenzive v Ardenih.

Med omenjenimi šestimi glavnimi osebami sta dva ameriška oficirja. Na nemški strani je major Dincklage, razen njega še skupnica civilistov-pribežnikov. Kar zadeva nemške osebe, imajo precej skupnega z avtorjem. Tudi avtor je bil nekaj časa pripadnik vermahta. Eden izmed junakov (Hainstock) je bil pred vojno komunist in je zato preživel nekaj le v kasetu: isto velja tudi za Anderscha. Če se ne motim, ima eden izmed junakov tudi isto rojstno letnico (1914).

Osebe romana pa med seboj niso povezane s podobnostjo, ampak s sodelovanjem v dogodku, ki je postavljen v žarišče zgodbe. Major Dincklage je sklenil, da bo predal svoj bataljon zaveznikom, pri čemer pa ga, kot lahko presodimo, ne vodio sebični nagibi. Kaj takega — namreč, da bi poveljnik nemškega bataljona predal svojo enoto sovražniku — se v novejši zgodovini nemškega militarizma še ni zgodilo. V načrt so razen njega vpleteni še drugi: ameriška oficirja, ki naj bi bataljon »pokasirala« in prej omenjeni trije civilisti, ki sodelujejo kot organizatorji in posredniki.

Ljudje lahko ustvarjajo zgodovino na dva načina: ali delujejo pasivno, s pristajanjem na obstoječe zlo, ali pa skušajo »danost« preseči s tem, da se ji uprejo.

Ameriška oficirja, ki naj bi dogodek omogočila s tem, da sprejmeta vdajo, sta v tem oziru manj zani-

miva. Komunist Hainstock — odpuščenec iz taborišča — ki se skriva v kamnolomu ob fronti, je pripravljen aktivno poseči v načrt, vendar ostaja malce neodločen, verjetno zato, ker je skeptičen glede uresničitve. Schefold, umetniški zgodovinar in čudaki intelektualci — tudi on se skriva v vasi med bojnim črtama — sodeluje pri stvari povsem prostodušno: njemu je pri-sojena vloga žrtve. Končno je tu mlada učiteljica Käthe: ta daje dogodku s svojo ženskostjo človeško razsežnost. V vas ob fronti se je zatekla v brezumnem begu pred vojnimi grozotami, potem, ko je zgubila starše v bombnem napadu. Najprej je bila Hainstockova, potem je postala majorjeva ljubica. Kot zaupnica obeh je posredovala med njima in s tem storila, da je postal majorjev načrt, ki je bil sprva zgolj teoretičen, dejansko uresničljiv.

Pri zgodovini je za romanopisca najbolj pomembna njena človeška razsežnost. To je torej tisto, kar raziskuje Andersch v *Winterspeltu*. Med opisovanjem dogodka se vedno, kadar govori o kateri izmed glavnih oseb, vrača v njeno preteklost. V *Winterspeltu* se torej zavzema vrsta življenjskih zgodb, ki segajo sicer daleč nazaj. Tako se nit, ki bi bila sicer dokaj napeta, ves čas trga. Bralcu, ki hlepi po hitrem razpletu, ta način bržkone ne bo povšeči. Tistemu, ki želi vedeti predvsem kako in ne kaj se je zgodilo, pa bo prav ta pisateljeva tehnika — sam jo označuje kot pointilistično — vir umetniškega užitka.

Seveda pa ne gre zgolj za umetniški užitek: poglavitni bralčev motiv naj bi bil verjetno v globoki potrebi po spoznanju stvarnosti in človekovih možnosti v okviru te

stvarnosti. Avtorjevega vpogleda v ta vprašanja ni mogoče podati drugače, kot ga je podal sam. Če ga hočemo razumeti, je treba prebrati ves roman. Na prvi pogled je tako, ko da nam daje vpogled v svojo delavnico, ko da razgrinja pred nami material, ki ga bo treba šele obdelati. Besedilo je sestavljeno iz neštetihih drobcev, ki se šele v bralčevi zavesti sestavijo v jasno in pregledno, v mejah možnosti »smiselno« celoto.

Osrednja oseba romana je prejkone major Dincklage. On je preskusni kamen, na katerem naj bi se izkazala človečnost, zmožnost, delovati v smislu človekovega generičnega bistva (ali pa, zavoljo mene, »kategoričnega imperativa«), ki mu narekuje, naj se upre in s tem učloveči. Avtor za svojo kritiko fašizma — kar je bil njegov namen — ni izbral nacistične zveri, esesovskega morilca, ampak povprečnega, »poštenega« pripadnika vojaškega stroja. Človeka, ki se je zmožen vsak hip izkazati z osebno skromnostjo in samozatajevanjem, in ki je zmožen sredi vsesplošnega kaosa vztrajno gojiti dober namen.

Avtor namreč na slednji strani — resda med vrsticami — zastavlja vprašanje: ali bo ta »mali človek« zmožen delovati drugače, kot mu narekuje vzgoja, pokorščina, malo-meščanska družbena bit? Ali bo **dogodek** — ki je usmerjen v ukinitve vojnih strahot — mogoče uresničiti? V kolikor je bralec pritegnjen v spraševanje o tem, ali je mogoče preseči samega sebe in s tem poseči v zgodovino, lahko uvidi, da ta stvar ne zadeva samo nekega (izmišljenega) majorja, ampak tudi njega samega.

Marko Hudnik

Spomenik padlim borcem NOV na Pristavi — delo akademskega slikarja Jaka Torkarja (Foto I. Kučina)

»LEPA SI, ZEMLJA SLOVENSKA«

Mohorjeva družba v Celju je v začetku maja letos izdala že dalj časa napovedano knjigo JANKA RAVNIKA **LEPA SI, ZEMLJA SLOVENSKA**. Kakor je našim bralcem gotovo že znano, saj smo o pravi knjigi v našem glasilu že pisali in celo objavili povzetek prednaročnikom, je prvotno izdajo pripravljalo Planinsko društvo Tomos Koper. Ker pa mu ni uspelo dobiti zadostnega števila prednaročnikov, je založbo prepustilo Mohorjevi družbi v Celju, medtem, ko je le-ta celotno prodajo odstopila župnijskemu uradu v Ankaranu.

Pred nami je tako edinstvena knjiga o lepotah slovenske zemlje, zlasti naših gora, s čudovitimi barvnimi posnetki mojstra fotografije profesorja Janka Ravnika, ki ga poznamo tudi kot režiserja prvega slovenskega filma *V KRALJEVSTVU ZLATOROGA*. Knjiga pa je izšla ravno ob avtorjevi devetdesetletnici.

Knjiga obsega 304 strani velikega formata (21 krat 30 cm), ima 192 barvnih slik, od tega 18 čez dve strani, ostale pa celostranske ali polstranske. Vezana je v polplatno z barvnim ščitnim ovitkom. Knjiga dejansko predstavlja izreden dogodek na našem knjižnem trgu in je vredna velikega avtorja. Barvno litografijo in tisk je opravil TK Gorjanski tisk Kranj.

Vse slike so opremljene s skrbno izbranimi opisi avtorja, ki človeka kar potegnejo za seboj, da bi se podal v kraje in višave, ki jih je zabeležila kamera Janka Ravnika. Posnetki so resnično enkratni in zazna jih lahko le oko človeka, ki je bil že od mladih nog zaljubljen v gore. Največ slik predstavlja naše gore in gorsko cvetje, to kar avtor najbolj pozna in mu je najbližje. Zajeta je skoraj vsa Slovenija razen ožjega Primorja in Prekmurja ter nekaterih krajev, ki Janku Ravniku niso tako znani in domači.

Kakor razberemo iz spremnega besedila, s katerim Franc Bole predstavlja Janka Ravnika, je knjiga nastala iz bogate zbirke njegovih barvnih diapozitivov, s katerimi je obogatil predavanja o lepotah naše domovine, ki jih je imel po vsej Sloveniji in s katerimi je navduševal številne gledalce in poslušalce, kajti tudi njegovi teksti so bili prava poezija, kakršno najdemo tudi ob slikah v obravnavani knjigi.

Uvodno besedo v knjigi je napisal znani alpinist in ljubitelj gora Tone Strojnik, ki svoj zapis zaključuje:

»Kaj nam s knjigo sporoča prof. Janko Ravnik?

V vsaki fotografiji slovenske zemlje je del domovine, ki nam mora biti draga zato, ker je naša, domača. Vsaka stran knjige razodeva v naravi svojo lepoto, ne čakajmo, raje pojdemo — po lepi zemlji slovenski!«

Avtor knjige **LEPA SI, ZEMLJA SLOVENSKA** prof. Janko Ravnik je naš gorenjski rojak, rojen 7. maja 1891 v Bohinjski Bistrici, kamor se vedno rad vrača, čeprav ga je pot zanesla v svet. Poleg ljubezni fotografije, kar je pogojeno z njegovim čutom za lepoto narave in hojo v gore, je nosil vsebi tudi ljubezen do glasbe in po končani orlarski šoli nadaljeval šolanje na

Glasbeni matici v Ljubljani ter se izpopolnjeval na konservatoriju v Pragi. Poznamo ga tudi kot skladatelja; saj je ustvaril več skladb za klavir in precej zborovskih skladb. Ob njegovi veliki ljubezni — fotografiji in glasba — sta se znašli na isti umetniškovi poti — v iskanju kompozicije. Ravno zato tudi vse njegove slike, objavljene v obravnavani knjigi, odlikuje čut za kompozicijo in svetlobo.

Profesorja Janka Ravnika dobro pozna širna slovenska planinska in kulturna javnost, če drugače ne, pa po njegovih slikah v Planinskem

vestniku, ali delovanju v turistovskem društvu Skala, ali po njegovem prvem slovenskem filmu *V kraljestvu Zlatoroga*, pri katerem je bil režiser in snemalec, ali po njegovih skladbah ali številnih planinskih predavanjih. Umetnik, ki je veliko ljubezen do domovine in njenih lepot znal zlit v eno samo veliko simfonijo lepote.

Knjiga prof. Janka Ravnika **LEPA SI, ZEMLJA SLOVENSKA** stane 750 dinarjev in jo lahko dobite, oziroma naročite na naslov: ŽUPNIJSKI URAD ANKARAN, 66280 ANKARAN.

IMENITEN KONCERT OB SRAMOTNI UDELEŽBI

V petek, 22. maja, je bil ob 19. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah celovečerni koncert komornega zboru DPD Svoboda Podnart in ženskega pevskega zboru podvoda društva Jesenice pod vodstvom zborovodij EGIJA GAŠPERŠIČA in MILKA SKOBERNETA.

Čeprav nam je pevce iz Podnarta in njihovo plodno dejavnost predstavil v *Železaru* že Stane Mihelič, navajam o zboru še nekaj zanimivih podatkov. DPD Svoboda Podnart je ustanovilo februarja 1965. leta mladinski mešani pevski zbor. To je bil začetek obnovljene in organizirane zborovske dejavnosti v Podnartu, saj so v Podnartu takoj v povojnih letih delovali razni moški in mešani pevski zbori, ki so v petdesetih letih zaradi slabe organiziranosti prenehali z delom. Po triletnem delovanju je mladinski mešani zbor prerastel začetništvo in postal eden najboljših zborov na Gorenjskem. Dobival je razna priznanja, nastopal je v raznih mestih Slovenije, na avstrijskem Koroškem, na Hrvaškem. Povsod je navezoval stike z drugimi zbori ali podobnimi skupinami, glasbenimi šolami in gimnazijami. Po sedemletnem delu mešanega zboru je ženski del tako oslabil, da se je zbor moral odločiti za novo sestavo. Nadaljeval je kot moški komorni zbor, ki je takrat štel trinajst pevcev, danes pa šteje okoli 25 članov, med katerimi je večina še tistih iz mladinskih dni. Zbor je v šestnajstih letih delovanja doživel različne krize, uspehe in padce. Kar petkrat je moral zamenjati zborovodjo. Vsak pevovodja je prinašal v zbor programske, metodne, stilne in človeške spremembe. To je bil za zbor dodaten napor — prilagajati se pogosto nečemu novemu. V programski politiki je bil zbor dokaj dosleden. Z umetniško rastjo se je loteval zahtevnejših skladb. V svoj program so uvrstili skladbe od renesančnih do sodobnih umetnih, domače in tuje ljudske pesmi, posebno pa domače borbene pesmi iz narodnoosvobodilnega boja. Tudi na poseben žanr zborovskega petja — črnske duhovne pesmi — niso pozabili.

Sedanjí zbor vodi EGI GAŠPERŠIČ, doma iz Kroke, ki izhaja iz znane družine talentiranih glasbenikov, zato ni potrebno posebno poudarjati njegovega velikega glasbenega talenta, ki ga je pred nekaj leti potrdil in zaokrožil z diplomom na akademiji za glasbo v Ljubljani. Že nekaj let je ravnatelj glasbene šole v Radovljici. S skromnostjo, ki krasi njegovo talentirano osebnost, si je pridobil spoštovanje in ugled pri vseh glasbenih ustvarjalcih, tako na delovnem mestu, kot na področju amaterske dejavnosti in glasbenega življenja na sploh.

Sedanjo generacijo pevcev iz Podnarta je izuril v zelo homogen komorni sestavi. Njihov koncertni nastop na Jesenicah je odlikoval lep pevski spored. Zajel je zanimivo področje naše glasbene ustvarjalnosti, kar si lahko privoščijo le zbori s precejšnjo tradicijo. Ne da bi se spuščali v analizo posameznih skladb, lahko ugotovimo, da glasovne skupine pevcev odlikuje zadovoljiva — čista intonacija in stilno dognano petje. Zlasti je treba poudariti harmonično ubranost v skupnem petju. Da je zbor solidno pripravljen, je bilo razvidno tudi iz dobre dikcije, iz intenzivno dinamičnega senčenja in pevске discipline. Splošni vtis je mehko, toplo in glasovno izenačeno prepevanje. Nismo slišali nobene »hitre« skladbe, da bi mogli dati še celovitejšo oceno o tehničnih zmogljivostih, toda ne dvomimo, da tudi te elemente zborovskega petja uspešno obvladujejo. Uspešen je bil solist Franc Primic.

Pevci iz Podnarta so svoj del sporeda začeli s Prešernovo *ZDRAVLJICO*, s katero začenjajo že nekaj let vse svoje koncerte. Sledila je znana pesem renesančnega skladatelja Jacobusa Gallusa *ECCE QUOMODO* in skladba *DVE UTVI* Gustava Ivapca. V počastitev 180. obletnice rojstva našega največjega pesnika Franceta Prešerna je zbor uvrstil v svoj program dve skladbi na njegovo besedilo *LUNA SIJE* in *SOLDASKA*, ki sta jih uglasbila J. Fleisman in P. Šivic.

V drugem delu koncerta je nastopil ženski pevski zbor Jesenice pod vodstvom zborovodij MILKA SKO-

BERNETA. Za uvod v svoj del programa so pevke skladbo Marjana Kozine *TEZKO SMO ŽE POLMLAD PRICAKOVALI*, kateri je sledila globoko občutena in zahtevna pesem Matije Tomca *MATI*, ki je nastala v zadnjih letih stare Jugoslavije kot protest proti socialnim razlikam in nečloveškemu izkoriščanju deklet in mater — delavk. Jeseniške pevke so prve v Sloveniji to pesem uvrstile v svoj program. Da bi se pevke oddolžile spomenu na plodovitega skladatelja Rada Simonitija, ki je pred kratkim mnogo prezgodaj zaključil svojo življenjsko pot, so zapele njegovo partizansko skladbo *KURIR*. Zanimivo je, da je skladatelj skladbo takoj po nastanku poslal jeseniškemu ženskem zboru z željo, da jo izvedejo prej, kot je bila javno objavljena. Sledila sta vedra optimistična skladba Maksa Pirnika *ČEZ KRAS* in partizanska pesem KO V RANEM JUTRU PTIČKI SO ZAPELI v priredbi Radovana Gobca. V nadaljevanju koncerta smo prvič na Jesenicah slišali suito istrskega skladatelja Ivana Matetiča-Ronjgova *OTROCI V NAŠI ZGODOVINI*. Pevke so zapele zaključni del suite (skladba ima tri dele) *OTROCI VSEGA SVETA*. Za zaključek so izbrale še dve slovenski narodni pesmi: koroško dekleško *ANA SAMA REC ME GRIVA*, v priredbi Sama Vremšaka in v počastitev dirigenta gostujočega zboru iz Podnarta Egija Gašperšiča njegovo skladbo *JAMNIŠKA*, s katero je Gašperšič na duhoviti način prikazal, kako modrujejo Jamničani o sebi in svojih »babah« in drugih nadlogah ob češnjecu v idilični vasi na obronkih Jelovice.

Ženski pevski zbor je tokrat zopet blestel. Pevke so nastopile iz izredno umetniško voljo (navkljub prazni dvorani!), sproščeno. Prikazale so dovolj pevске refinjenosti, interpretirale so odlične zvočne učinke, izenačenost, veliko izraznost, zanesljivost, fraziranje z velikim občutkom, zdravo glasbeno vnetje, ki pa ni bila nikoli preforisana. V »neumiljenem« tempu profesorja Skoberneta v suiti *OTROCI VSEGA SVETA* so zelo uspešno sledile in izvedle zahtevne »fanfare« (prav zaradi takih in podobnih skladb, bo potrebnih v zbor pridobiti še nekaj sposobnih pevki). S tem nastopom so pevke dokazale, da so nekdanje kvalitete ponovno prišle na dan.

V tretjem, zaključnem delu koncerta, so gostje iz Podnarta zapeli še: *NE IZBIRAJ*, ki jo je za zbor iz Podnarta uglasbil Egi Gašperšič in tri narodne pesmi Rada Simonitija *VESELI PARTIZAN*, *Jožeta Gregorica OKOLI HIŠICE* in *Oskarja Deva OJA, OJA, OJ TI LJUBCA MOJA*. Tudi ta del programa so »fantje« iz Podnarta podali v že opisanem slogu, za kar so jih maloštevilni ljubitelji petja in gostitelje nagradili s prisrčnimi aplavzi.

Koncertne točke je uspešno povezovala Majda Rebernik.

Na koncu naj povem, da je bilo na koncertu **SAMO 48** poslušalcev s plačano vstopnico. Nekaj sedežev so zasedli še biljeterji in odrski delavci. Nekdo se je spomnil, da so v dvorano prišle še članice ženskega zboru in so svoj nastop pričakale kar v dvorani. Več kot dve tretjini sedežev v dvorani in vsi na balkonu pa so ostali prazni — čakali so Jeseničane, ki se imamo ob nekaterih priložnostih »za izredno kulturne«. Zelo radi poslušamo in gledamo razne spektakle, malo pa nam je mar za Prešerna, Gallusa, Simonitija... in za ljudi, ki ljubiteljsko žrtvujejo ogromno prostega časa, da bi nam posredovali kulturne dobrine naših prednikov in sodobnikov. Če bi na koncert prišli samo tisti iz PRVIH DVEH VRST z Avsenikovega koncerta, katere je »Šraufenciger« TAKO LEPO POZDRAVIL, bi bila dvorana gledališča zasedena, gostje iz majhnega Podnarta, pa bi z Jesenic odnesli lep spomin. Tako pa...

F. Ropret

JUBILEJ HRUŠČANSKE GODBE

V krajevni skupnosti Hrušica ima godbena dejavnost bogato in dolgoletno tradicijo. Godba na pihala, ki deluje v okviru DPD Svoboda Hrušica, letos namreč slavi lep in pomemben jubilej: 50-letnico. V vseh teh letih so godbeniki sodelovali na številnih prireditvah na Hrušici in drugih krajih, izvedli pa so tudi vrsto samostojnih koncertov. V zadnjih letih je aktivnost godbe precej manjša, vzrokov pa je več. Med mladimi ni pravega zanimanja za delo pri godbi, prav tako imajo že dotrajane instrumente.

Petdesetletni jubilej bodo hrušičanski godbeniki proslavili v soboto, 30. maja, ob 19. uri s koncertom v dvorani družbenih organizacij na Hrušici. Za jubilej so v goste povabili pihalni orkester Jeseniških železarjev, ki se bo predstavil s slavnostnim koncertom.

Godbeniki ob tej priložnosti vabijo vse nekdanje člane glasbene sekcije pri DPD Svoboda, vse prebivalce in druge ljubitelje glasbe, da se sobotne prireditve udeležijo.

J. R.

KLADNIKOV SPOMIN NA OČETA OB RAZSTAVI V DELAVSKEM DOMU NA JESENICAH

Mogoče se bo zdelo, da naslov temu razmisleku o najnovejši razstavi kranjskega slikarja Živka Kladnika ne more biti preveč ustrezen. Namreč v primerjavi s tem, kar si je pod takšnim naslovom mogoče predstavljati in kar nam avtor dejansko ponuja s svojimi novimi deli. Pa vendar, naš naslov je natančen, saj izraz »spomin na...« ne pomeni ravno samega objekta spominjanja, ampak stvari, predmete, ki so s tem objektom spominjanja v kakšni zvezi in so obenem dovolj močni, dovolj nanašajoči se na čisto določenega človeka, da je črta med temi predmeti — spomini prav tako zadosti močna in pomeni resnično duhovno razsežnost.

Naprej od te duhovne zagotovitve pri stvarih, ki bi bile sicer lahko neke založene ali zavrne, ali pa čuvane kakor kakšne relikvije — kot vsakdanji neposredni stik s smrtjo in s tem z onstranstvom, se nam kot prvo in kot najnujnejše zastavi vidik aranžiranja tega spominskega gradiva. Kajti, kakor se že zdi to gradivo samo sebi zadostno, pa tega naš spomin ne more dopustiti. Spomin sam že deluje na način kolaža, da kar naprej povezuje različne stvari v različnih legah in razsežnostih. In kolaž sam je v svojem nastajanju oživilni, opredmeteni spomin. Njegovi elementi se gibljejo svobodno po danem prostoru in se ustalijo šele tedaj, ko so dosegli po umetniškem čutu in zavesti svojo najbolj pravo lego v estetskem sorazmerju vseh danih elementov.

Seveda pa je Kladnik privrženec in skrajno dosleden oblikovalec konkretne umetnosti. To predvsem izključuje, da bi bilo vse, kar je, tudi že konkretno. Konkretna bodo samo tista materialna dejstva, ki bodo segla v umetnikov kolažni spomin. Prav tako je izključena možnost, da bi bilo potrebno šele »ustvariti« tisto, kar naj bi kot konkretno tudi obstalo v umetnosti in umetnini. Za Kladnika bo konkretna umetnost nastala po premišljeni selekciji in kolažiranju tega kar že je. Vse presežek danosti, kot presežek materialnega sveta, ali njegova nadgradnja, lahko izide samo iz kalkuliranja z danimi materialnimi dejstvi. To pomeni, da praktično razen lepila, s katerim bo ustalil navzkrižno gibanje kolažnih elementov, skorajda ne bo uporabil nobenih izrazitih slikarskih materialov in orodij, kakršni so večini slikarjev vsakdanja nujnost. Svoje ga sveta in svojega občutja ne bo »naslikal«, ker mu to ni potrebno in ga to ne zanima, ampak ga bo oblikoval s tistimi že narejenimi elementi, ki predstavljajo najbolj zanesljivo in najbolj gotovo dokumentacijo tega sveta.

Tu gre potem vsa zahvala tisku, fotografiji, računalni, opominom, potrdilom, legitimacijam, osmrtnicam, pa spet živim prizoriščem sveta, se pravi, sočasja z mnogimi drugimi sočasnimi stvarmi. Lahko bi rekli, hvala embalaži, ki vzdržuje naš spomin. Hvala pojedenim ribam, tako tudi one podpirajo umetnost. Vse to ima svojo — v spominu kolaža — trajno ceno. Smrt je industrija, smrt je napredek, smrt je luksuz, smrt stane, smrt je umetnost spomina. Postaviti smrt v umetnost pomeni razkrinkati smrt, predvsem razkrinkati kult smrti. Umetnost ni v službi resnice, umetnost resnico razkrinkuje. S tem imamo seveda v mislih čisto določeno umetnost: umetnost, ki se nas tiče.

JUBILEJNI KONCERT V KROPI

Moški zbor kulturno umetniškega društva Stane Žagar — Plamen Kropa letos zaokrožuje dvajsetletnico uspešnega delovanja. Koliko tisočev ljubiteljskih ur so pevci iz Kroke in okolice morali v tem času vložiti v vaje, nastope, potovanja... vedo oni sami. Mi lahko le poudarimo, da so dosegli zavidljivo kvaliteto raven amaterskega prepevanja in da so mnogo, mnogo nastopali doma pa tudi v tujini.

Svoj dvajsetletni jubilej bodo pevci iz Kroke proslavili v soboto, 30. maja, ob 20. uri s celovečernim koncertom v Kropi.

Pevcem iz Kroke k njihovu lepemu delovnemu jubileju čestitamo tudi mi in jim želimo še veliko uspehov v bodoče.

Tema, ki v zdajšnji fazi Kladnikovega ustvarjanja prevladuje, (je samo trenutno prevladujoča, nekakšen slikarski ciklus), je samo ena izmed tem, ki jih je mogoče kolažno obravnavati. Vse je v gibanju. Vrsta uporabljenih besed je samo navidez na pravem mestu. Podirajo se v iskanju novih izrazov. Npr.: »kolažno obravnavanje«. Ali pri tem ne gre bolj za stanje, ki je stanje dobe, ki je doba kolaža (to je sintagma beograjskega teoretika Srbe Ignjatovića)? Saj je tudi umetniška ustvarjalnost v najbolj običajnem pomenu svojega izraza dana pri tem na stran, ali vsaj pod vprašaj. Očitno ne gre preveč za to, da bi bilo umetništvo in umetnost v današnjem pojmovanju umetnosti ravno v prvem planu. Tu gre samo za navidezen absurd. Z gotovostjo lahko trdimo, da doba kolaža postavlja v prvi plan stvarnost. Kladnikovo prizadevanje to odločno potrjuje. Njegovo delo je gotovo dosti bolj zgledno in spod-

budno, kot pa je mogoče pričakovati od obiska kulturnega občinstva. Računati je s tem, da je razstavljanje likovnih del ena pomembnih priložnosti širjenja idej in pobud, ne samo za ogled umetniških proizvodov samozvanih umetnikov, ampak tudi za številne odločitve lastnega ustvarjanja.

Franci Zagoričnik

Razstavo kranjskega slikarja ŽIVKOTA KLADNIKA bodo s krajšim kulturnim programom odprli jutri, 29. maja, ob 18. uri v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah. Na ogled bo vsak dan, razen nedelje, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure do vključno 10. junija.

S ČOPIČEM V SVET PLANINSKIH MOTIVOV V VRATIH

Prejšnji teden je v Vratih, znani triglavske dolini, potekala druga slikarska kolonija, ki jo je organiziralo Planinsko društvo Dovje-Mojstrana. V lepem planinskem okolju pod očakom Triglavom so slikarji poiskali najrazličnejše motive in jih s čopičem prenesli na platno. Letošnje slikarske kolonije so se udeležili poklicni slikarji Marjan Koprce, Marjan Pliberšek in Jaka Torkar, nadalje Ernest Špiler, član Relika iz Trbovelj, Vida Štabmerger iz likovnega kluba Iskra Kranj, Edo Starc iz društva likovnih samorastnikov Ljubljana in člani Dolička z Jesenic: Rudi Arh, Danica Bem, Franci Berce, Tone Tomazin, Franc Dolinšek, Nika Hafner, Zdravko Kotnik, Tine Markež, France Kreuzer in Marjan Židanek.

Vsak dan so se že v jutranjih urah podali v slikovit svet okolice Aljažvega doma, pod triglavsko severno steno in v druge okoliške predele.

Udeležence kolonije so obiskali tudi predstavniki Planinskega društva Dovje-Mojstrana, v sredo zvečer pa je Avgust Delavec pripravil tudi prijeten planinski večer s prikazom diapozitivov. Med ustvarjalnim delom v Vratih smo nekatere udeležence vprašali, kako so zadovoljni z delovnimi pogoji, kako se počutijo v Vratih, katere motive najraje slikajo in podobno.

FRANCE KREUZER: »Letošnja kolonija je brez dvoma uspela. Bili smo prizadevni in mnogo slikali. Kolonija je tudi priložnost za srečanje in izmenjavo mnenj med slikarji.«

MARJAN ŽIDANEK: »Moj najljubši motiv v Vratih je očiak Triglav. Resnično te prevzame pogled nanj in vsakdo si seveda želi to lepo to preliti na platno. Pogoji za delo v Vratih so odlični, letos nam je tudi bolj naklonjeno vreme.«

NIKA HAFNER: »Letos sem že drugič v koloniji in na organizacijo nimam pripomb. Ob tem moram reči, da kolonija ni le ustvarjalno delo, temveč tudi priložnost za srečanja likovnikov, za izmenjavo mnenj in tudi, recimo, prav praktični razgovori o tem, kje se dobi določen material za slikanje, kje je bolj poceni in podobno.«

JAKA TORKAR: »Naše delo je potekalo v lepem, prijetnem in delovnem vzdušju. Za razpoloženje je seveda poskrbelo tudi vreme. Čeprav sem z organizacijo in s počutjem zadovoljen, pa imam vendarle predlog, da bi to kolonijo v Vratih še razširili, tako da bi slikali tudi motive v Mojstrani, na Dovjem, se pravi v širši okolici, saj v Vratih resnično pravih motivov že zmanjkuje, ker so že zelo obdelani.«

ERNEST ŠPILER: »V planinski slikarski koloniji sodelujem že četrtrič. Pogoji za delo so dobri, veliko je lepih in enkratnih motivov. Privlači me lepota triglavskega pogorja, prijatelji, ki si izmenjamo iz-

kušnje in poglede na naše ustvarjalno delo.«

VIDA ŠTABMERGER: »Prvič se udeležujem planinske slikarske kolonije. Privlači me kamen, skale, teh motivi pa je prav tukaj v Vratih na pretek. Menim, da bi to kolonijo lahko še popestrili z neobveznimi debatnimi večeri.«

ZDRAVKO KOTNIK: »Kot pobudnik te planinske kolonije v Vratih lahko rečem, da je zaživela. Vsi smo zelo zadovoljni, tudi vreme je lepo, tako da brez težav delamo in ustvarjamo. Tudi sam imam predlog, da bi v prihodnje kolonijo še razširili, s tem pa se strinjajo tudi člani domačega planinskega društva.«

Ob koncu naj še omenimo, da bodo likovna dela udeležencev kolonije razstavljena ob 1. avgustu — prazniku občine Jesenice v avli osnovne šole 16. december v Mojstrani, vsak udeleženec pa bo po eno sliko odstopil domačemu planinskemu društvu.

J. Rabič

DOLINŠEK RAZSTAVLJA V LIP

Zelo produktivni slikar, član likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar France DOLINŠEK, vztrajno nadaljuje s svojimi samostojnimi razstavami, predvsem v delovnih kolektivih.

V preteklem tednu so odprli njegovo razstavo štirinajstih barvnih grafik v Lesno industrijskem podjetju TOZD Rečica pri Bledu. Tako je slikar s svojimi grafikami tudi lesarskim delavcem približal težko in naporno delo jeseniških plavzarjev in jeklarjev.

Počasi, toda zanesljivo (Foto B. Čušin)

USPEŠEN KONCERT ANSAMBLA BRATOV AVSENIK ZA DOGRADITEV DVORANE V PODMEŽAKLJI

Ljubitelji domačih viž z Jesenic in okolice so po nekajletnem premoru dočakali spet veliki dogodek. V četrtek, 21. maja, je v dvorani v Podmežakli nastopil popularni in priljubljeni ansambl bratov Avsenik. Za koncert je že od začetka maja vladalo veliko zanimanje, obisk na koncertu pa je to tudi potrdil. Zbralo se je več kot 5000 ljubiteljev domačih viž iz jeseniške občine in drugih krajev Gorenjske, ki so z zanimanjem in navdušenjem spremljali več kot dve uri dolg nastop svetovnoznane ansambla.

Koncert, ki ga je organiziralo Športno društvo Jesenice, je imel še poseben pomen za nadaljnje športno in kulturno življenje na Jesenicah in v okolici. Avseniki so čisti dohodek od koncerta namenili za nadaljnjo izgradnjo kulturno športne dvorane v Podmežakli. Člani ansambla so že dalj časa načrtovali ta koncert, vendar nikakor niso našli prostih terminov zaradi turnej, snemanj in drugih obveznosti. Ovira pa je bil seveda tudi čas, saj v dvorani v Podmežakli lahko nastopajo le v pomladnih oziroma poletnih mesecih. Končno so v letošnjem maju le našli čas. Seveda ima za koncert na Jesenicah velike zasluge tudi član ansambla bratov Avsenik Jeseničan Franci Košir.

Kot že rečeno, so Avseniki s programom navdušili. Predstavili so vrsto popularnih polk in valčkov, med njimi tudi najnovejšo skladbo z zadnje dvojne ploče Glasba najlepši spomin.

V programu ni manjkalo tudi humorja, za kar sta izredno uspešno skrbeli Franci Košir in Vinko Šimek, ki ga vsi poslušalci bolj poznajo kot Jaka Šraufcigerja.

Pred zaključkom koncerta se je ansamblu za povabo zahvalil predsednik Športnega društva Jesenice Dani Klemenc, zatem pa je v imenu hokejskega kluba Jesenice spregovoril tudi Pavel Lotrič. Predstavniki jeseniških hokejistov so vsem članom ansambla podarili klubске zastavice in značke. Slavku Avseniku pa so tudi izročili izkaznico častnega člana hokejskega kluba Jesenice.

Koncert je torej resnično uspel, ob tem pa velja poudariti, da se je morda prav z gostovanjem Avsenikovega ansambla začela končno le urediti želja Jeseničanov in okolčanov, da bodo vendarle dobili dvorano, ki bo namenjena za športne in kulturne prireditve in tudi za večje družbenopolitične manifestacije v jeseniški občini.

V zadnjih letih smo bili priča nekaterim nastopom priznanih naših in tudi tujih kulturnih in zabavnih skupin v tej dvorani. Po ogledu nastopov teh skupin je brez dvoma tako nastopajoče kot gledalce minilo, da bi se kdaj prišli v ta »predor« v Podmežakli, kjer vsepriek piha in je prehlad še najmanj, kar lahko stakneš.

Se je prav v letošnjih majskih dneh stvar le premaknila s mrtve točke? Takšno vprašanje si je brez dvoma zastavil prenekateri občan, ko je pred koncertom ansambla bratov Avsenik dan za dnem opazoval delovno vneto v dvorani. Čutiti je bilo, da je z delom začela boljša, bolj organizirana delovna skupina, ki ve, kaj hoče. Lep dokaz novih organizacijskih prijemov v dvorani v Podme-

žakli je tudi akcija za nabavo novih stolov. Športnemu društvu Jesenice je uspelo s pomočjo organizacij združenega dela in obrtnikov jeseniške občine nabaviti 1500 novih stolov, ki so jih že uporabili na tem koncertu. Za ta koncert so opravili tudi več drugih nujnih del v dvorani, zaprli pa so tudi vse vhode, kjer je doslej najbolj pihalo. Za lepo dekoracijo odra so poskrbeli delavci Murke Lesce in kot je na koncertu dejal Slavko Avsenik, že dolgo časa popularni godci pri nas niso nastopili v tako prijetno okrašeni in urejeni dvorani.

Koncert Avsenikov je torej za nami, dvorano so končno le začeli spet obnavljati in dograjevati in želja vseh v tem trenutku je verjetno ta, da ne bi ostalo le pri »majski« vni pred koncertom Avsenikov. Dobro voljo in pripravljenost za sodelovanje so prav na tem koncertu pokazali vsi. Tako člani popularnega ansambla, ki so namenili čisti dohodek koncerta za nadaljnje urejanje dvorane, kot seveda obiskovalci, ki so z obiskom podprli prizadevanja vseh, da bi športno-kulturna dvorana v Podmežakli postala večnamenski objekt za večje in množičnejše športne in kulturne prireditve. V zimskem času seveda za najpopularnejši jeseniški šport — hokej na ledu, v poletnih mesecih pa za kvalitetne kulturne prireditve.

In še nekaj! Denarja od koncerta se je torej zbralo precej. Vsi, ki se zavzemajo, da bi bila dvorana v Podmežakli vendar enkrat dokončno dograjena, ob tem pričakujejo, da bodo odgovorni tudi povedali in pravično prikazali, za kaj bo zbrani denar porabljen.

J. Rabič

RAZSTAVA ČLOVEK, DELO, KULTURA

Delavci TOZD Remontne delavnice obveščajo vse sodelavce in občane, da bo razstava ČLOVEK, DELO, KULTURA odprta od 29. maja do 4. junija v prostorih osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Korški Beli.

Tokrat bodo delavci razstavljali svoja inovacijska in slikarska dela v sodelovanju z učenci osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB.

Koncert Avsenikov v dvorani v Podmežakli (Foto J. Rabič)

Z ZMAGO VRNITI SE DOMOV JE LEPO, OHRANITI ŽIVLJENJE PA ŠE MNOGO LEPŠE

Naši planinci so že pred 203 leti odigrali pomembno vlogo v zgodovini svetovnega planinstva, ko so polnih osem let prej premagali in ukrotili Triglav (25. avgusta 1778), predno je 8. avgusta leta 1786 Jacques Balmat pripeljal dr. Gabriella Paccarda na »streho Evrope«, na Belo goro – Mont Blanc. Od tedaj dalje so se naši planinci in za njimi plezalci po vedno višjih in težjih ciljih domatega in svetovnega alpinizma.

Petnajst let po osvoboditvi, leta 1960, so naši plezalci in alpinisti izvedli prvo jugoslovansko alpinistično himalajsko odpravo (JAOH) v času od 12. marca do 3. avgusta, ko so napadali in osvojili Trisul 2 in Trisul 3, visoka 6090 in 6170 metrov. To so bili naši prvi cilji v Himalaji. Pet let pozneje, leta 1965, sta naša vrhunski alpinisti Pavle Dimitrov in Tone Sazanov dosegla na Kangbačenu višino 7650 metrov. Želje in cilji so z leti postajali vedno zahtevnejši. Štiri leta pozneje, leta 1969, so stali naši vrhunski alpinisti na Anapurni 2, 7937 m in Anapurni 4 7840 metrov visoko. Poleg vrhov v Himalaji so našakovali tudi šest, sedem in osem tisočakov v Pamirju, Karakorumu, Hindukušu in Andih. Za Trisuli, Kangbačenu in Anapurnami so oči in cilji naših plezalcev in alpinistov hoteli za večjimi, višjimi in težjimi cilji, kjer se je naglo pisala svetovna plezalna alpinistična zgodovina, kjer so se borili najboljši alpinisti sveta za zadnje lovoričke in zmage.

Četrta JAOH je leta 1972 osvojila pod vodstvom našega najboljšega poznavalca himalajskih vrhov, 8475 metrov visoki Makalu. To je bila pomembna zmaga, ki je odmevala v vsem plezalnoalpinističnem svetu. Uspehi in zmage na teh vrhovih so bili doseženi teko s izrednim pogonom, srčnostjo, znanjem in kondicijo. Naši plezalci in alpinisti so z uspehi in zmagami na Trisulih leta 1960 in 1976, Kangbačenu leta 1965 in 1974 in Anapurni leta 1969 odločno stopili v vrste svetovno znanih plezalcev in alpinistov. Uspeh leta 1972 in tri leta pozneje (1975) na Makaluju pa jim je dal pravico, da elita, vrh našega alpinizma starta na »streho svetla« pol, »strehu sveta«, Mt. Everest. To je bila drzna in predzrna misel in želja. 13. maja 1979 je bil tudi ta visoki in skrajni cilj dosežen in premagan, na »strehu svetla« so se povzpeli Nejc Zaplotnik, Andrej Stremfelj, Stipe Botič in Stane Belak Štrauf ter serpa Ang Phu. Ta visoki in težki doseženi vrh je bil kompas, ki je kazal smer proti novim, še mnogo težjim ciljem.

Naš neustrašni Dyhrenfurth – Aleš Kunaver je hotel in načrtoval vedno več in več. Okoli sebe je zbiral in zbral vrsto (24) naših najboljših plezalcev in alpinistov, ki so se vzgajali, šolali in kalili v naših in tujih najtežjih stenah, v snegu in ledu Alp, Andov in Himalaje. Pod njegovim vodstvom je odšlo 10. maja letos proti vrhu četrtega osemtisočaka, 8511 m visokega Lhotseja, 24 krotilec in zmagovalcev sten in vrhov z namenom, da se povzpno na sosedo Mt. Everest po 3300 metrov visoki, do sedaj še nepremagani južni steni vrha, od sedaj pa pred odhodom dobro zavedali, pred kako težko in odgovorno nalogo jih je postavil vodja in vsa jugoslovanska planinskoalpinistična javnost in družba. Kar ne bo znal in zmogel Marjan, Andrej, Marko in Nejc, bo skušal rešiti Stipe, Bence, Viki ali Franček, Željko, Borut, v skrajni sili pa tudi kdo drug z vrste najboljših, prekaljenih, pogumnih in neustrašnih. V zaneseni in v led vkovani 3300 metrov visoki južni steni 8511 metrov visokega četrtega osemtisočaka so se vsi odlično borili s to in sto težavami in nevarnostmi, z višino in strmino in zasnježnih ozebnikih in strmih prepadnih stebrih, v conah brez kisika, s snežnimi meteži in viharji, z vseučujočimi plazovi, padajočim kamenjem in s snežnimi opasmi. Pri skrajno težkem delu jih je prehitelo zloveste monsunsko vreme, ki onemogoči napredovanje in plezanje v tako izpostavljenih višinah in v redkem zraku. Posamezne naveze najboljših so se menjavale na težkih in izpostavljenih mestih, tik pod samim vrhom.

Končno so ugotovili, da so se odločili za težak, mnogo pretežak cilj. Ugotovili so prastaro resnico planinstva, plezalnega športa in alpinizma, da nikoli ni, niti ne sme biti edini cilj vrh, temveč je boj za vrh največje in bogato doživetje ter istočasno tudi moralna in etična zmaga. Nad vse pametno so se odločili za umik in varen sestop in povratek v bazno taborišče pod mogočno steno. Odločili so se za moralno zmago tik pod vrhom 8511 m visokega

Lhotseja. To nikakor ni poraz, temveč velika in pomembna zmaga nad samim seboj. Proti nevarnim in uničujočim ujamam se človek ne more uspešno boriti niti z jekleno voljo, psihično in fizično kondicijo in vsemi sodobnimi tehničnimi pridobitvami in sredstvi. Z zmago vrniti se

DRUŽBENE OBVEZNOSTI ...

(Nadaljevanje s 7. strani)

Obveznosti za združevanje sredstev za razvoj gospodarske infrastrukture (točka 4) glede na preteklo obdobje niso porasle. Razlog za to je v predlogih samoupravnih sporazumov SIS materialne proizvodnje, kjer v vseh primerih še niso opredelili konkretne osnove in merila za združevanje sredstev TOZD za uresničevanje razvojnih programov. Zato je izvršni svet SRS predlagal sprejetje zakonov o združevanju sredstev za investicije v nekaterih infrastrukturnih dejavnostih za leto 1981 in zakon o prispevku za pokrivanje dela stroškov enostavne reprodukcije železniškega gospodarstva v letu 1981. Tako je bilo za področje financiranja izgradnje elektroenergetskih objektov z zakonom določeno, da se zagotovi del sredstev za nadaljevanje del na objektih, katerih izgradnja se je pričela že v prejšnjem srednjeročnem obdobju. Ta sredstva pa se zagotovijo s prispevkom 4,8% od vsakega izplačila za investicijska vlaganja in z delom, ki je vključen že v ceni električne energije. V primerjavi z letom poprej torej ni prispevka 3,5% od osnove za izračun davka, ki je bil namenjen za nadaljnji razvoj elektrogospodarstva.

Tudi za področje železniškega prometa so z zakonom zagotovljena le sredstva za pokrivanje dela stroškov enostavne reprodukcije, torej v primerjavi z lanskim letom ni prispevka za razvoj, to je 3,2% od osnove za izračun davka. Podobno je za leto 1981 rešeno tudi področje cestnega in luškega prometa, kjer se s prispevkom 2,7% od čistega dohodka za sklade zagotavlja le nadaljevanje gradnje že začelih objektov, na-

domov je sicer lepo in pogumno dejanje, ohraniti življenje ali celo življenja, pa je še mnogo večja in popolna zmaga. Južna stena 8511 m visokega Lhotseja bo po letošnjem letu čakala naš drugi naskok, kajti naši vrhunski plezalci in alpinisti so v tej steni doslej dosegli največ – veliko in pomembno moralno zmago in niti malo ne poraz. Vsem želimo srečen povratek v domovino, ki jih prireditelj prikaže s slavo in lovoričnimi vencami kot zmagovalce.

Uroš Zupančič

daljnji razvoj pa bo opredeljen z dokončno sprejetim in podpisanim sporazumom. Tudi tu je prispevek 2,7% od čistega dohodka nižji kot lani, ko smo za cestni promet združevali 4% od osnove za izračun davka, za luško infrastrukturo pa 0,5%.

S temi zakoni pa je rešeno le financiranje v letu 1981, v naslednjih letih pa bomo glede na dokončno izoblikovane samoupravne sporazume združevali za nadaljnji razvoj gospodarske infrastrukture. Samoupravne interesne skupnosti so do konca maja letos dolžne sprejeti k svojim sporazumom o temeljnih plana anekse, s katerimi se bodo uskladile z dogovorom o temeljnih družbenega plana SRS.

S tem bodo tudi natančneje opredeljene obračunske osnove in merila za združevanje sredstev TOZD, kar bo v naslednjem letu pomenilo večjo obveznost za tovrstno združevanje.

Med prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih (točka 5) se je znatno povečal vodni prispevek, tako tisti del, ki je namenjen za razvoj vodnega gospodarstva (1,04 od osnove za izračun davka), kot tudi del, ki je odvisen od količine izkoriščene in onesnažene vode. Prispevek za pokrivanje dela stroškov enostavne reprodukcije železniškega gospodarstva je v primerjavi z lanskim kvartalom večji za 49%, stopnja pa se je povečala od 5,0% na 6,2%. Prispevki za ostala financiranja (točka 6) so le nekoliko višji, v okviru teh je višji prispevek za samoupravno komunalno skupnost Jesenice.

Nada Pesjak

MALO OBISKANI PLANINSKI MASIV MEŽAKLJE

Mežaklja je velika planota, ki leži južno od Jesenic, na 1200 do 1600 m nadmorske višine. Razprostira se na območju od planine Brezovec na jugovzhodu do Malega vrha na severozahodu. Mežaklja je naravno bogata in lepa planota, vredna obiska. Na njej leži mnogo planin z bogatimi pašniki, ki jih obdajajo bujni smrekovi gozdovi. Mežaklja je tudi znana po svojem čistem zraku. Lepoto narave in izreden zrak je že pred drugo vojno cenila buržoazna dinastija Karadžoržević, ki je imela na Mežaklji zgrajen pravi počitniški kompleks.

Dandanes stoji na Mežaklji nekaj domov, ki pa so po večini že vsi zapuščeni. Prav sedaj teče akcija za obnovo doma na Mežaklji, kar je vsekakor spodbudno in tudi potrebno, saj imamo v jeseniški železarni mnogo delovnih mest, na katerih so delavci dnevno izpostavljeni slabemu zraku, plinu in prahu. Za okrevanje bo tem delavcem dom na Mežaklji izredno primeren, kakor tudi aršnim, živčnim in drugim bolnikom.

Mežaklja pa je lahko tudi zelo prijetna izletniška točka za konec tedna, saj nam njeni gozdovi, planine in svež zrak nudijo dovolj sprostitve in užitkov, da se potem lažje obranimo vsakdanjih stresov, ki nas morebiti čakajo v dolini.

Z jeseniške strani vodi na Mežakljo več dostopov. Najlažji dostop vodi po nekdanji kurirski poti do strelišča. Najbolj prijeten in razgiban pristop pa vodi s Plavža čez

Žvagnov most in po stezi za Žvagnom v pobočje Mežaklje. Ko pridemo čez most zavijemo v desno in hodimo kakih 200 metrov po makadamski cesti, nato zavijemo na levo v strmo pobočje in se prične močan vzpenjati. Med potjo se lahko poklonimo v spomin padlemu prvoborcu Kiršnerju, ki je padel maja 1944. leta. Po kakih 20 minutah hoje prispemo na vrh vzpetine in zavijemo po poti v desno. Na levi strani vidimo poseko. V naratu je, da bo na tem mestu zraslo bodoče smetišče za jeseniško in radovljiško občino. Naravna in velika kotanja nudi vse možnosti izvedbe tega načrta. Ko dospemo do konca poseke, zavijemo po poti v levo. Čez nekaj minut stopimo na novo gozdno cesto, ki jo je zgradilo gozdno gospodarstvo za lažje izkoriščanje bogatih gozdov Mežaklje. Pred seboj zagledamo graben in vzpon nadaljujemo po njem. Vzpenjanje ni težavno, le tu in tam naletimo na zapreke, ki jih je naredil hudournik iz vej in listja, ki pa so lahko premagljive. Ko pridemo do skalnega skoka, se mu izognemo v desno (brez težav, le rušje nam bo malo ponagajalo) in se potem zopet vrnemo nazaj v graben (strugo hudournika). Vzpenjanje-plezanje po skalnem skoku ne priporočam, čeprav izgleda lahek. Skala v njem je zelo krhka in sluzasta in nič kaj prijetna ter nas lahko zapele v težave.

Vzpon nato nadaljujemo po strugi hudournika do vrha grebena. Orientacija ni zahtevna.

Na grebenu nas čaka čudovit pogled na Hrušico in Jesenice. Ko si oddahamo, nadaljujemo pot po grebenu v levo. Orientacija je tu težja in pot je slabo vidna. Paziti moramo, da ne zaidemo globlje v gozdove Mežaklje. Po kake pol ure hoje pridemo do poseke, kjer nastaja nova makadamska cesta. Nadaljujemo naprej po poseki in kmalu pridemo do razpotja, kjer se stara kurirski pot, ki vodi iz doline, zlize s potjo, po kateri hodimo mi. Nadaljujemo naprej po poseki in kmalu prispemo na makadamsko cesto, ki vodi do vzhodja oddajnika. Prečimo cesto in se podamo v desno po strmi poti, ki vodi do kamenitega loka in razgledne točke. Vsekakor se nam izplača prehoditi teh nekaj sto metrov poti, čeprav bomo že rahlo utrujeni. Trud se nam poplača, ko zagledamo kameniti lok, ki ga je izklesala narava. Za ta kamniti lok kljub bližini Jesenic in lahkega dostopu v le malo Jeseničanov. Od te naravne znamenitosti nas vodi pot do razgledne točke, kjer naletimo na pravi naravni vrt avriklja. Od tu lahko nadaljujemo pot še naprej proti planini Obranca, kjer sta med NOB padla jeseniška prvoborca Ferdo Koren in Viktor Arzenšek. Lahko pa se obrnemo in si ogledamo TV predalnik in veliko peteročkasto zvezdo, ki je pritrjena pod TV predalnikom. Zvezdo so letos obnovili mladi delavci jeseniške železarne in je v vsak večer dobro vidna z Jesenic. Od tu je tudi lep razgled na jeseniško dolino. Pot nadaljujemo po grebenu proti partizanski bolnišnici. Med hojo moramo biti zelo pozorni na oznake, ker drugatje lahko zgrešimo pot, ki vodi do nekdanje bolnišnice, ki je kakih 50 metrov pod grebenom. Postavljena je na dobrem in prikritem kraju in za časa NOB ni bila odkrita. V njej je ognjišče in ležišče za kakih pet oseb. Ranjenecem, ki so se zdravili v njej, je vsekakor nudila varno zavetje.

Od partizanske bolnišnice nas pot vodi po grebenu navzdol. Kmalu dospemo do že omenjenega razpotja in zavijemo po stari kurirski poti v dolino. Pot je prijetna in dobro označena. Ob poti raste veliko šmarnic, ki začenjajo prav v tem času cveteti. Po približno pol uri hoda prispemo do strelišča in tu se naša tura konča.

Celotna tura traja pet ur. Za kondicijo manj pripravljene priporočam, da se povzpnejo na greben Mežaklje po stari kurirski poti, ki je manj zahtevna. Slabost je le v tem, da gremo po isti poti gor in dol. Mnogo lažje so ture v obliki kroga ali klobase.

Če se odločite za turo, vzemite s seboj dovolj tekočine, ker vode med potjo ni.

Zmago Zagor

»Čakajoč pomlad« (Foto B. Čušin)

ANDREJU - GANDIJU OB NJEGOVI 70-LETNICI

Andrej More-Gandi, rojen 20. maja 1911 na Jesenicah, praznuje letos svojo sedemdesetletnico. Že v zgodnji mladosti se je zapisal športu, sprva telovadbi in nogometu. V družbi Ludvika Stražarja, Toneta Dovjaka in še nekaterih prijateljev je opravil svoj prvi pohod v Julijce iz Kranjske gore skozi Krnico, čez Krizko steno proti Skrlatici in sestopil v Vrata. Ta vzpon ga je tako navdušil, da se je povsem zapisal goram.

Imel je priliko, da se je kot jeseniški železar pridružil tedaj najboljšim jeseniškim železarskim navezam: Jožu Čopu, Matevžu Frelihu, Maksu Medji, Tonetu Dovjaku. Izredno hitro je bil enak z najboljšimi.

Andrej More - Gandi

Njegove največje odlike so izreden pogum, izredna skromnost in izredno tovarištvo. Če ob tem dodamo še, da se niti v najtežjih okoliščinah gorskega reševanja ni zgodilo, da bi odpovedal in klonil, je povedano vse. Med reševalce je vstopil že leta 1932 in naslednje leto bo 50 let, kar je član gorske reševalne službe, v kateri je prejel že vsa možna odlikovanja.

Udeležil se je večine odprav v Centralne in Zahodne Alpe, bil je v Franciji, Avstriji, Italiji in povsod dokazal, da slovenski reševalci ne zaostajajo za tujimi alpinisti in reševalci.

Njegove prvenstvene smeri so v Jalovcu, Stihu, v triglaviški Steni, v Čmru, Rušici, v Fedmanih Polih, Veliki Ponci itd. Od leta 1937 je bil gorski vodnik z izkaznico in znakom št. 45, za vsa pota v Julijcih in za plezalne smeri v triglaviški Steni. Znan je primer, ko je vodil orjaškega Čeha po slovenski smeri. Velikan je s strahom ogledoval majhnega vodnika in ga vprašal: »Ali pa me boste obdržali, če zdrsne?« Odgovor je bil kratek: »Če ne bi zmogel ture, je ne bi sprejeli.« Orjak mu je na

težavnem mestu zares odletel, toda žilavi gorski vodnik ga je obdržal brez najmanjših težav. Ko je pripeljal do Gandija, je takoj odprl denarnico, še ves bled in šokiran. Toda Gandi je skromno odklonil dario z besedami: »To je moja dolžnost in spada k turi.«

Nekaj njegovih reševalnih akcij:

- v avgustu 1942 v Rigljici (Tomazin, Vodišek, Kováč),
- 1. novembra 1943 iskanje Mihe Ariha v Martuljskih Poncah,
- leta 1950 akcija Bučer v triglaviški Steni,

- januarja 1953 akcija na Triglavu, pogrešani Zagrebčani,
- 18., 19. avgusta 1949 akcija v Špičkovih grapi,

- 29. maja 1950 akcija v Jalovcu (v steni tri plezalne skupine),
- 6. maja 1952 akcija za brati Uršiči v Špiču,

- 21. julija 1955 akcija na Begunščici, ponesrečeni letalci,
- 27. avgusta 1956 akcija v triglaviški Steni (Vilhelm Ott),

- 4. septembra 1957 akcija v Travniku (onemogli plezalci),
- julija 1951 akcija v Špiču, ponesrečeni Čapek,

- 1. decembra 1955 akcija na Triglavu (Kunaver in Mahkota v nemški smeri, izplezala sama),
- 13. avgusta 1957 akcija v Čopovem stebri (Valant in Prosenec omagala).

Se in še bi lahko naštevali, saj se je samo v Martuljski skupini zgodilo v 30 letih (od 1940 do 1970) okoli 40 nesreč, kjer je Gandi vedno sodeloval.

Pravi mojster se je pokazal Gandi-alpinist, ko je med narodnoosvobodilno vojno vodil skupino 62 partizanov in dveh partizanov iz Vrat mimo bivake II, med Oltarjem in Dovskim križem v Martuljek, oboroženih s puškami, težko strojnico, municijo, hrano in kotli. Ta smer je za neplezalce že skrajno težka, toda Gandi je izpeljal ta edinstveni vojaški podvig varno in zanesljivo.

Andrej-Gandi je bil vsestranski delavec, bil je instruktor v različnih težjih, začetniških, vojaških in reševalnih, za milicnike, lovce, alpiniste. Bil je tehnični vodja gorske reševalne službe, član podkomisije za reševalno opremo pri mednarodni komisiji za GRS, načelnik gorske reševalne postaje Jesenice, odbornik Skale ter podpredsednik PD Jesenice. Sodeloval je pri nošnji materiala za vse štiri bivake alpinističnega oddelka Jesenice in pri njihovem postavljanju. Sodeloval je pri postavljanju zaveščača GRS v Črnem vrhu in udarniških akcijah pri tem zavetišču za opremljanje in vzdrževanje, kakor tudi pri udarniških akcijah PD Jesenice na Vršču, na Špički, ob izviru Soče. Nešteta so njegova pota za pregled in obnovo reševalne opreme po planinskih kočah. Pomagal je obnovljati planinske poti, skrbel za markacije in postavljanje znakov. Lahko rečemo, da ni bilo akcije, ki je bila v dosegu njegovega časa in možnosti, da ne bi sodeloval.

Se danes ugotavljamo z največjim veseljem, da se živo zanima za vse planinsko in reševalno dogajanje.

Gorski reševalci, alpinisti in planinci želimo našemu ljubljantu Andreju-Gandiju, da bi dočkal še mnogo zadovoljnih let med nami in v svojih ljubljanih gorah.

GRS Jesenice

80 LET CESTE IZ MOJSTRANE PREK TNALA V RADOVLJICO

Ko je pred 94 leti, leta 1887, »triglaviški kralj Matjaž« prvič obiskal »očaka kranjskih sivga poglavarja«, je takoj vzljubil naš veličastni planinski svet. Dve leti pozneje, jeseni leta 1889, je prišel župnikovat na Dovje, kjer je ostal do svoje smrti. Ta doba od leta 1889 do meseca maja leta 1927 – 38 let, je bila zlat doba našega planinstva v Triglavu. Jakob Aljaž pa na Dovjem in v Mojstrani ni samo branil slovenske poboče Triglava in njegove okolice, temveč je tudi v veliki meri skrbel za prebivalce teh vasi pod Triglavom.

Domajni iz oddaljenih vasi so bili lahko povezani s savsko dolino. Posebno kmetije iz Zgornje Radovne, ki so živeli in delali daleč od Bleda, so čutili iz dneva v dan vedno večjo življenjsko potrebo, da se povežejo preko Kosmačevega – Novakovega rovtva (847 m) z bližnjo Mojstrano, ki se je hitro razvijala. Tudi kmetije in pastirji z Dovjega in Mojstrane, ki so gozdarili, pastirili in oglašili v obeh triglaviških dolinah Krmi in Kotu, so nenehno izražali željo in potrebo po večji in tesnejši povezavi domačih s pašniki, gozdovi, rovti in gorami. V dolini Kot so imeli Špani in Biški rovt, ostali kmetije pa obširne bukove, smrekove in macesnove gozdove. Preko Gub in Pekla je vodila skozi Kot najbližja pot v triglavske višave. Kljub temu, da so bili gozdarji v Krmi prebivalci iz Gorji, Bleda in Zasipa, se je skozi to dolino odvijalo vedno večji planinski in turistični promet iz Mojstrane preko Tnala.

Jakob Aljaž je bil izredno velik zagovornik planinstva in turizma iz Mojstrane skozi vse tri doline (Krmo, Kot in Vrata) v triglavske višave. Že pred 81 leti, leta 1900, je začel Mojstrani približevati dolini Kot in Krmo. Od meseca avgusta dalje do pozne jeseni leta 1900 je gradil s svojimi zvestimi delavci, predvsem z delovodjem Janezom Klinarjem-Požancem novo, bližnjo in boljše pot iz Mojstrane preko Tnala v Kot in skozi Radovno v Krmo. Stara pot je vodila iz Mojstrane ob desnem bregu Bistrice do zadnjih hiš in se tod povzpela na Breg ter po Meselovem klancu mimo Grantišča do Mlačič, od tu pa strmo ob potoku in vodni tesni Teletnici ob Ogrjah in številnih studenih izpod zahodnih

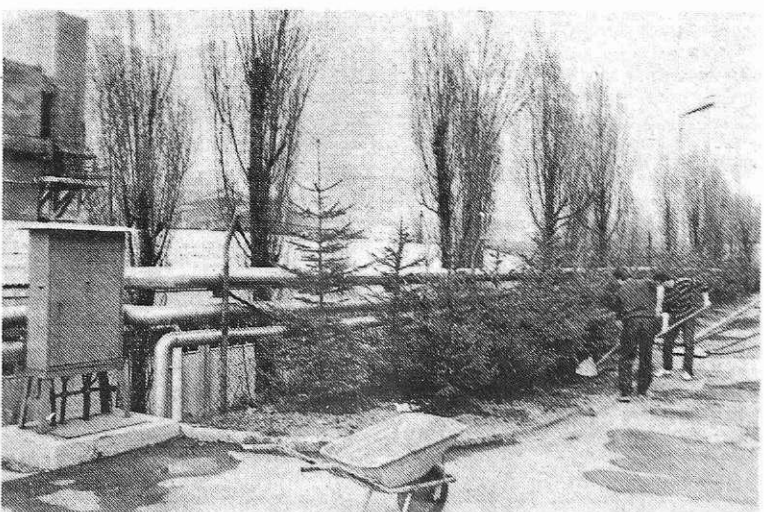
obronkov Mežaklje do Stare jame, kjer je bil pred leti klasičen prehod za medvede v Mežakljo v Črno goro in dalje v dolino Vrat. Na višini 847 m na Kosmačevem prevalu se gozdna pot odcepi na desno in vodi v dolino Kot in dalje ter višje proti Staničevemu domu (2232 m) nižje pa se cesta spusti navzdol po Biščkovem klancu preko hudournika Kotarice pod Srednjo goro (Biščkovo glavo 1361 m) in dalje skozi Krmo proti Triglavu. Druga, boljša cesta pa zavije na levo po Požrovem klancu mimo gostilne Penak skozi srednjo in spodnjo Radovno proti Krnici, Gorjam in Bledu.

Nova cesta od Mlačič nad Grantiščem preko Tnala nad Teletnico do Ogrj je bila izredna pridobitev za prebivalce zgornje Radovne in gospodarje Dovjega in Mojstrane, še prav posebej pa za vedno večji val turistov in planincev, ki so v trumah hoteli skozi Mojstrano v dolino Krmo in Kot. Strma in do tedaj slaba pot je bila izboljšana in bližnja preko Tnala. Vse delo je stalo 1000 kron. Po tej cesti še danes po 80 letih vozijo najrazličnejši avtomobili proti Bledu ali v Kot in Krmo. Nova pot iz Mojstrane preko Tnala v dolino Kot, Radovno in Krmo je bila slovesno izročena svojemu namenu pred osemdesetimi leti, 19. maja 1901. Še danes po tej cesti drve pisane reke avtomobilov skozi dolino Radovno do Krnice in Gorji, planinci pa hito skozi Kot ali Krmo v triglavske kraljestvo.

Sedem prastarih kmetij iz gorenje Radovne in preko šestdeset vikendšev po rovtih ob Kotarici in Krmarici je lahko iz srca hvalenjak Jakob Aljaž za bližnjo in boljše cestno povezavo z Mojstrano in Gornjesavsko dolino. Ta cesta iz Mojstrane preko Tnala v Radovno in dalje preko Gorji na Bled je odlična osnova za sodobno slovensko tranzitno cesto skozi našo najlepšo dolino Radovno od dveh mejnih prehodov (Ratače in Koren) v notranjost Slovenije in Jugoslavije do morja in bližnjega daljnega vzhoda.

Triglaviški kralj Matjaž je bil torej zgodnji veliki vizionar našega planinstva in mednarodnega turizma pod Triglavom.

ZURO

Kistkarna (foto I. Kučina)

ŠTRUKEJ OSMIČ REPUBLIŠKI PRVAK

Zaključek letošnjega že 19. republiškega prvenstva v jadralnem letenju v Sloveniji je bilo nadvse zmagovalno za naše tekmovalce. Med 31 tekmovalci iz vseh slovenskih aeroklubov razen Ajdovščine, je že osmič zmagal Franc Štrukelj. Vedno kadar je tekmoval, je zmagoval, vendar je na zadnjem prvenstvu potrdil izredno sposobnost in rutino, s katero bi se zagotovo tudi v mednarodni konkurenci dobro uvrstil.

Postal je zares zrel tekmovalac v tem športu. Bil je tudi že dvakrat državni prvak, čeprav je na državnih prvenstvih dosegel tekmoval le štirikrat. Največ so ga zadrževale obveznosti v delovni organizaciji in tudi napredovanje v poklicni usmeritvi. Štrukelj je linijski poklicni pilot pri ljubljanski INEX-Adriji in v času, ko imajo jadralni letalci svoja prvenstva, ima potniško letalstvo največ dela in takrat za te športnike ni dopustov. Upamo, da bo Štrukelj letos le tekmoval tudi na državnem prvenstvu in si ponovno pridobil pravico nastopa tudi za državno reprezentanco. Štrukelj je zagotovo eden najboljših tekmovalcev, kar smo jih imeli doslej in privede k temu, da ne bi zdel, ko si je pridobil veliko potrebnih izkušenj, poskušal afirmirati naš jadralni šport tudi na svetovnem prvenstvu. Žalost je v tem, da že šest let jugoslovani na svetovnih prvenstvih ne sodelujejo zaradi prisotnosti južne Afrike. Ta politični problem bo treba kmalu razrešiti tudi v mednarodni organizaciji FAI.

Na republiškem prvenstvu pa ni bil samo Štrukelj, ki je pokazal premoč nad tekmece. Reči je treba, da je bila to celotna naša ekipa, ki so jo zastopali še Ivo Šimec, državni prvak pred tremi leti, Miha Thaler, državni prvak pred šestimi leti, Janez Pintar, laniški državni prvak, mladi dvajsetletni Karel Čec, ki mu je bilo to šele drugo tekmovalje, Tone Čerin in Brane Brodnik, oba še mlada tekmovalca, saj tekmujejo šele dve leti.

V preteklih letih je bilo v Alpskem letalskem centru v Lescah težavno sestavljati kvalitetno ekipo za prvenstvo. Najboljši letalci so vedno težko dobili dopust, ali pa ga sploh niso dobili. Za tekmovalce so navadno namenili 10 do 14 dni svojega dopusta. Letos pa je bilo prvič nekoliko drugače. Bilo je več dobrih kandidatov za tekmovalce, kot je bilo na voljo jadralnih letal. Klub izrednim težavam je bila sprejeta odločitev, da letalci tekmujejo s sedmimi letali, kar je doslej najštevilnejša klubska udeležba.

Črna točka tega pa je strošek 21.000 din za celotno tekmovalno letalstvo. Ta strošek pa so naši tekmovalci opravičili z dosegli. Tudi priprave so bile doslej najuspešnejše. Štrukelj je, na primer, preletel pred prvenstvom več kot tri tisoč kilometrov in tudi ostali tekmovalci razen Pintarja so imeli vsi več kot tisoč petsto kilometrov preletov.

Že prvi dan tekmovalja se je pripravljeno letalstvo letalo. V hitrostnem preletu trikotnika Slovenj Gradec - Murska Sobota - Celje - Slovenj Gradec (196 km) je zmagal Štrukelj, vsi ostali pa so se zvrstili drug za drugim do osmega mesta, le Pintarju Kolaricu se je uspelo vrniti med sedem letal. Največje težave pa je imel Šimec, ki je bil v slabem zdravstvenem stanju, zaradi operacije v ustih in mu je šele tretji dan tekmovalja prilezel rahel nasmešek v kotičke ustnic. Zadnje tri dni pa je bil spet stari zadovoljni šmimi in enakovredni Štruklju.

Tekmovalje je trajalo šest zaporednih dni. Po ocenah vseh je bilo to najuspešnejše republiško prvenstvo. Organizacija je bila odlična, vodja Miro Bertič in meteorolog Gaber Pešjak sta opravila dobro delo pri določanju dnevnih disciplin, ker je bilo vreme ves čas tekmovalja izredno lepo, razen šestega dne, ko je fronta hitreje prekrila sonce, kot so pričakovali. Najdaljša in najuspešnejša disciplina je bila petega dne; hitrostni prelet v trikotniku v skupni razdalji 303 km. Na cilj je priletelo kar 21 tekmovalcev, zmagal pa je Šimec.

Pintar je zmagal v drugi disciplini, Štrukelj pa kar v preostalih štirih. Leščani so tako pobrali vse posamične zmage.

Prijetno presenečenje v naši ekipi je bil mladi Čec, ki je z dvajsetimi leti že opravil tudi izpit za poklicnega pilota. Že na pripravah je pokazal, da zna tudi z jadralnimi letali dobro poleteti, saj je preletel v aprilu prvič tudi veliki slovenski trikotnik 543 km. V Slovenji grajev je bil vedno med najboljšimi in je bil po petih dneh v skupni razvrstitvi tretji za Štrukljem in Šimencem. V zadnji, šesti disciplini pa ga je prehitel klubski tovariš Miha Thaler samo za 23 točk. Tako je ostal na koncu na četrtem mestu. Prva četverica je bila tako leška, Pintar je zaključil na sedmem mestu, zaradi napake v tretji disciplini, ko je zaradi pristanka pri Lovrencu na Pohorju prejel samo 107 točk. Čerin in Brodnik pa sta se uvrstila na 11. in 13. mesto. Brodnik v eni disciplini ni štartal, ker se mu je pri poletu odprla kabina Elanovega DG-100 in se razbila. Ko se je zaprl, jo je pozabil v naglici zavarovati. Letalo so takoj prepeljali v Elan, umerili in montirali novo kabino in naslednje jutro je Brodnik štartal v peti disciplini in se dobro uvrstil. Žal je prejšnji dan prejel ničlo.

Rezultati posameznih disciplin: I. dan (Sl. gradec - M. Sob. - Celje - Sl. grad. - 196 km) 1. Štrukelj 1000 (66,4 km/h), 2. Thaler 942 (62,3 km/h), 3. Kolaric 914 (60,2), 4. Čec 894 (60,2), 5. Pintar 879 (57,7); II. dan (Sl. grad. - Hoče - Celje - Sl. grad. - 113 km): 1. Pintar 1000 (82,3), 2. Thaler 958 (79,2), 3. Mithans 901 (76,5), 4. Petrovič 890 (74,1), 5. Šimec 889 (75,4); III. dan (Sl. grad. - Hoče - Lesce - Sl. grad.): 1. Štrukelj 1000 (88,6), 2. Šimec 852 (78,7), 3. Čec 824 (75,1), 4. Starovič 794 (72,8), 5. Stariha 783 (72,0); IV. dan (Sl. grad. - Kravavec - Kr. gora - Celje - Sl. grad. - 252,8 km): 1. Štrukelj 1000 (92,6), 2. Pizorn 955 (86,8), 3. Starovič 940 (84,8), 4. Šimec 929 (85,8), 5. Kolaric 929 (83,3); V. dan (Sl. grad. - Hoče - N. mesto - Lesce - Kravavec - Sl. gradec - 303,2 km): 1. Šimec 980 (79,9), 2. Pintar 891 (71,1), 3. Stariha 883 (71,0), 4. Štrukelj 876 (70,5), 5. Starovič in Kolaric 868 (70,0); VI. dan (Sl. grad. - Kravavec - Lesce - N. mesto - Sl. grad. - 248,2 km): 1. Štrukelj 1000 (209,8 km), 2. Thaler 961 (201,8), 3. Čec, Kolaric, Čerin 908 (190,8), 6. Čas 894 (172,8).

Končni vrstni red: 1. Štrukelj (ALC) 5727, 2. Šimec (ALC) 5382, 3. Thaler (ALC) 5254, 4. Čec (ALC) 5231, 5. Kolaric (Pt) 5222, 6. Starovič (Ce) 4903, 7. Pintar (ALC) 4600, 8. Stariha (Lj) 4502, 9. Mithans (Sl. Gr.) 4376, 10. Pizorn (Ce) 4175, 11. Čerin (ALC) 4161, 12. Čuš (Pt) 3740, 13. Brodnik (ALC) 3516 itd.

L. Mesarič

Košarkarje

KADETINJE MED SEBOJ

JESENICE B: JESENICE A
41:31 (23:14)

V drugem kolu letošnje gorenjske lige sta se v Podmežaklju pomerili domači vrsti kadetinj. Zmagala je izkušenejša ekipa varovank trenerja Jeršina po tehnično in taktično boljši igri. A ekipi se je poznalo, da je zaigrala Krznaričeva iz Mojstrane in s svojo igro zapolnila vrzel v vrstah branilk, ki so sicer v tej ekipi še precej neizkušene.

Igrale so:

B ekipa: Berus, Catak, Šmitran, Ključević, Kelih, Hadžialemjanović, Subotić, Zalokar, Faletić, Suljanović, Dragović; A ekipa: Dragović, Joković, Kiler, Stražisar, Jonke, Deretić, Miletić, Kučina, Pernuš, Tromte, Krznarič.

ZMAGE ČLANOV, MLADINCEV IN KADETOV, PORAZ PIONIRJEV

JESENICE: RADOVLJICA
68:66 (39:33) - ČLANI

Člansko moštvo Jesenice je v petek v dvorani ŽIC premagalo moštvo Radovljice lažje, kot pa kaže rezultat. Pri rezultatu 68:66 so domačini nadaljevali z mladinsko petorko, ki pa proti napadalni obrambi Radovljčanov ni znala prenesti zoge čez polovico, kar je nasprotno moštvo znalo dobro izkoristiti. Domači so kljub temu, da so Radovljčani polnili koš iz nasprotnih napadov, niso menjali, saj je bila igra proti takemu načinu obrambe izkušnja več za mlade Jeseničane.

Za domače so nastopili: Malkoč, Novak, Jelovčan, Subotić, Bergine, Grzetič, Božić, Tušek, Matučec in Domevšek. Zaradi delovnih obveznosti sta manjkala Rizvano in Smolej.

JESENICE: GORENJA VAS 75:35 (43:14) - MLADINCI

Z drugo zaporedno zmago so mladinci napovedali svoj pohod na visoko uvrstitev v letošnjem prvenstvu (v prvem kolu so v Radovljici premagali domačine 68:66 v izredno borbenem srečanju, ko so zaradi petih osebnih napak morali zapustiti igrišče prav vsi visoki igralci in so bili Jeseničani prisiljeni nadaljevati tekmo s samimi branilci, ki pa so prednost 12 točk le steska ohranili).

Igralci Gorenje vasi mladim Jeseničanom niso bili doreali tekme. Proti nizkim nasprotnikom so domačini začeli s petko, v kateri niti en igralec ni bil nižji kot 190 cm (poprečje skoraj 183 cm), kar je predstavljalo neresljivo uganke za moštvo iz Gorenje vasi. Jeseničani so igrali z vsemi igralci, sicer bi bila visoka zmaga lahko še precej višja.

Za Jesenice so nastopili: Novak, Železnik, Brgant, Beretin, Tušek, Malkoč, Trifković, Lunder, Vezosi in Domevšek. Dušanec zaradi poškodbe ni nastopil.

JESENICE: RADOVLJICA (KADETI)
52:41 (24:21)

Tekmo z Radovljico bodo morali ponoviti, ker sodnikov, ki ju je določila zveza, ni bilo, tako da sta sodila dva domačina. Dogovorjeno je bilo prijateljsko srečanje, v katerem so za domače nastopili: Šterk, Železnik, Zimic, Brgant, Stanojevič, Tušek, Lunder, Trifković, Softić, Beretin.

TRIGLAV (KRANJ): JESENICE
(PIONIRJI) 57:18 (37:6)

Jeseniški pionirji so se visokih kranih vrstnikov dobesedno prestrašili. Kranjčani so povedli z rezultatom 31:0 v prvih desetih minutah srečanja, v preostanku pa so gostje vzpostavili ravnotežje, saj so ta del tekme izgubili le s 26:18.

Igrali so: Kačar, Urbas, Hadjić, Jakelj, Balić, Catak, Gavljak, Kuvek, Bešić, Čabrić, Sućur in Praskalo.

MLADINKE V SLOVENSKI LIGI

Mladinke so si s svojimi dobrimi igrami ponovno pridobile pravico nastopiti v slovenski košarkarski ligi. Čaka jih težava naloga ohraniti ugled jeseniške ženske košarke, saj so bile v pretekli sezoni za ljubljansko Ježico (prej Iskra Ilirija) druga najboljša ekipa v SRS. Jeseničanke bodo nastopale precej oslabiljene. Poleg kadetinj, ki bodo v tej sezoni za mladinke nastopile prvič, se je trener Franci Kežar prisiljen odrediti tudi Tanji Vavpotičevi, ki zaradi starostne omejitve za mladinke ne more več nastopati in Bojani Azman, ki jo pesti težka poškodba mišice, obe pa sta bili nosilki igre mladinskega in tudi članskega moštva, nastopali pa sta tudi v reprezentancah SRS.

Poseben problem bo predstavljala neizkušeno Jeseničank (predvsem na bekovskih mestih), čeprav imajo nekatere igralke za seboj že precej nastopov v prvi slovenski članski ligi, kjer so osvojile tretje mesto (Ulčarjeva, Stražisarjeva, Slamnikova, Mlačnikova).

Spoštovanja vredne pa so tudi nasprotnice, saj ekipe Save iz Kranja, Alpine iz Žirov in Mengša, ki nastopajo v tej ligi, poleg ljubljanske Ježice in Ilirije, Marlesia iz Maribora in Pomurja iz Murske Sobotice, prav gotovo predstavljajo kakovostni vrh slovenske ženske košarke. Vsekakor pa so naše mladinke med najvišjimi, če ne celo najvišje, višina pa mora v košarki tudi precej pomeniti.

Igrale bodo: Azman, Ulčar, Stražisar, Slamnik, Mlačnik, Lah, Razinger, Malkoč, Berus, Katnik, Smolej, Cuder.

Prvo tekmo igrajo dekleta v sredo, 3. junija, ob 18.30 v Podmežaklju s Savo iz Kranja.

MB

Učenci osnovne šole Prežihov Voranc pri čiščenju okolja (Foto I. Kučina)

V SOBOTO NA JESENICAH TRADICIONALNI ŠPORTNI ČETVEROBOJ

V soboto, 30. maja, bo na Jesenicah potekalo tradicionalno športno in družabno srečanje delavcev-sportnikov štirih delovnih kolektivov: Elana iz Begunj, Univerzala Jesenice, postaje milice Jesenice in TOZD Hladna valjarna Bela železarnice Jesenice. Letošnji četverboj bo že peti po vrsti, organizatorji pa so tokrat športniki iz TOZD Hladna valjarna Bela.

Tekmovalje bo tokrat imelo še posebno slavnostni pomen, saj bodo z njim udeleženci počastili 40-letnico Osvobodilne fronte in vsaj slovenskega naroda in jugoslovanskih narodov.

Udeleženci se bodo pomerili v streljanju z zračno puško, kegljanju na asfaltu, odbojki in malem nogometu. Streljanje se bo začelo ob 8. uri na strelišču v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku, kegljanje na asfaltu bo na igrišču v Podmežaklju ob 8. uri, odbojkarji pa se bodo pomerili v telovadnici ŽIC na Jesenicah, z začetkom ob 8. uri. Tekme v malem nogometu bodo odigrali na igrišču v Podmežaklju, turnir pa se bo začel ob 11. uri.

Vsa tekmovalja, razen nogometa, bodo potekala v moški in ženski konkurenci. Razglasitev rezultatov bo ob 15. uri na družabnem srečanju, ki bo na Pristavi v Javorniškem rovtu.

Ob koncu naj še omenimo, da je pokrovitelj letošnjega četverboja komisija za šport in rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarnice Jesenice.

J. R.

ZAČELE SO SE ŠPORTNE IGRE OSNOVNIH ŠOL S PRILAGOJENIM PROGRAMOM

V torek, 19. maja, so učenci in učenke osnovne šole Polde Stražisar odpotovali v Kranj na območno prvenstvo v pletanju. Na prvenstvu so sodelovali štiri šole iz Gorenjske, in sicer: Škofja Loka, Kranj, Kamna gorica in Jesenice. Jeseniška dekleta so zasedla drugo mesto, fantje pa zadnje. Skupno pa so se uvrstili na tretje mesto. Na tekmovalju so sodelovali: Erika Čerin, Zoja Beriša, Cvetka Vesek, Sena Šebanovič, Karlo Girandon in Jože Štamcar. Tri dekleta so se kvalificirala za republiško prvenstvo, ki bo v Velenju.

V petek, 22. maja, pa je ekipa deklet

potovala v Kamno gorico na področno tekmovalje v rokometu. Zasedle so drugo mesto. Rezultati so bili: Kranj: Jesenice 5:4, Kamna gorica: Jesenice 2:4.

Za ekipo Jesenice so nastopale: Erika Čerin, Milena Čerin, Zoja Beriša, Cvetka Vesek, Indira Mulalić, Jožica Nikolavčič in Senada Savič. Tri učenke so bile izbrane v ekipo Gorenjske.

Ob tej priliki se v imenu SSD Polde Stražisar zahvaljujem COŠ Tone Čufar, ker so nam večkrat odstopili bufen in igrišče.

Zoja Beriša

V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO ZMAGALI EKIPI TOZD REMONTNE DELAVNICE IN TOZD VZDRŽEVANJE

Konec se je tekmovalje v streljanju z zračno puško za prvenstvo Železarnice, na katerem je nastopilo 442 sodelavcev, od tega 56 žensk in 386 moških. V moški konkurenci je zmagala ekipa TOZD Remontne delavnice v postavi: Henrik Horvat, Alojz Pivk, Dušan Šmid, Boris Truharčev in Franc Divjak. V ženski konkurenci pa ekipa TOZD Vzdrževanje v postavi: Zvonka Rožič, Tjaša Kalan in Kati Ambrožič.

Rezultati: Aktivni tekmovalci: 1. Janez Otrin, Transport - 187 krogov, 2. Oto Maher, Jeklarna - 179, 3. Franci Bizjak, KO-FI - 178, 4. Andrej Janša, RD - 169 krogov. Moški: 1. Božo Kero, VBS - 161 krogov, 2. Henrik Horvat, RD - 160, 3. Andrej Pirman, Vzdrževanje - 157, 4. Vinko Sedej, Energetika - 156, 5. Jakob Pestotnik, HVJ - 155, 6. Mitja Košir, SEO TKR NG - 150, 7. Alojz Pivk, RD - 149, 8. Zdravko Grebenšek, Vzdrževanje - 148, 9. Miro Kalan, Transport - 147, 10. Vlado Jurašek, Livarna - 147 krogov.

Ženske: 1. Zvonka Rožič, Vzdrževanje - 145 krogov, 2. Majda Kralj, KO-FI - 144, 3. Sonja Frelih, RD - 134, 4. Vanda Eniko, RD - 130, 5. Helena Škerjanc, KSI - 128, 6. Tjaša Kalan, Vzdrževanje - 128, 7. Kati Ambrožič, Vzdrževanje - 122, 8. Dragica Bezjak, KSI - 116, 9. Jana Jamar, SEO TKR NG - 114, 10. Anica Perko, KO-FI - 113 krogov.

Ekipno moški: 1. TOZD Remontne delavnice 725 krogov, 2. DS SEO TKR NG 719, 3. TOZD Vzdrževanje 709 krogov.

Ekipno ženske: 1. TOZD Vzdrževanje 395 krogov, 2. DS KO-FI 364, 3. DS KSI 338 krogov.

REZULTATI AKTIVNIH TEKMOVALCEV V KEGLJANJU NA ASFALTU

Ženske: 1. Ana Čerin, Elektrode - 122 kegljev.

Moški: 1. Bogdan Langus, DP - 130 kegljev, 2. Nikolaj Sušnik, Jeklovlek - 118, 3. Mujo Hasanbegović, Jeklovlek - 117, 4. Dominik Šoklić, Jeklarna - 109, 5. Vojko Mikolić, VBS - 101, 6. Boris Vahčić, SO - 93 kegljev.

haj

BALINARSKI TURNIR NA KRESU

Balinarska sekcija TVD Partizan Javornik-Koroška Bela je v počastitev dneva mladosti organizirala balinarski turnir šestih ekip iz jeseniške občine. Po ogovorjeni borbi je zmagala izkušena ekipa balinarskega kluba Jesenice.

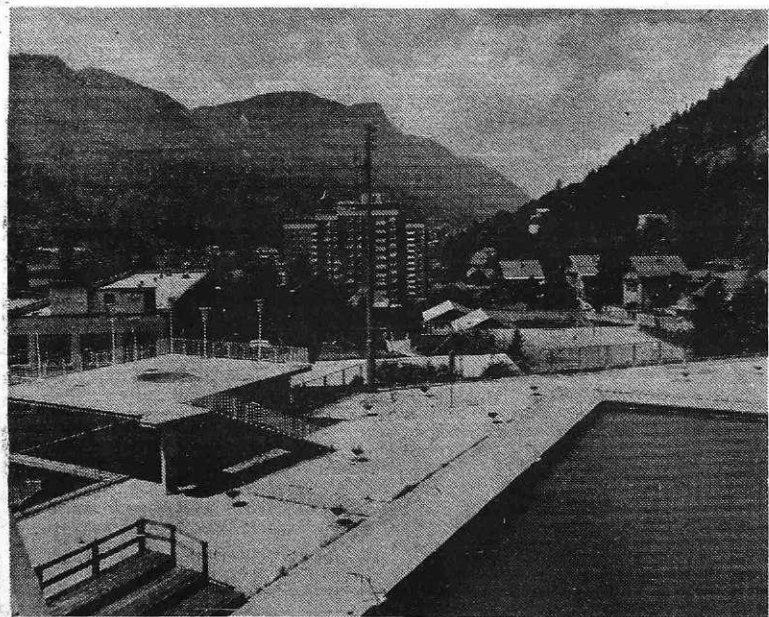
Rezultati: 1. ekipa BK Jesenice (Franc Čampa, Kristel Lichteneger, Viktor Erščen, Drago Trivič in Marjan Stražisar), 2. ekipa invalidov železarnice Jesenice (Niko Urakala, Anton Kraljič, Miha Blagne in Rado Sušnik), 3. ekipa Kres I (Rado Rožič, Tone Tišov, Branko Čuček in Ivan Špoljar).

Prvouvrščena ekipa Jesenic je prejela lepo pleketo balinarja, tekmovalci prvih treh ekip pa so dobili kolajne.

R. R.

Medšolsko tekmovalje v rokometu na novem igrišču šolskega centra na Plavžu (Foto B. Blenkuš)

Kopalnice Ukova čaka na kopalce (Foto I. Kučina)